

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Regionální rozdíly v ČR a jejich srovnání v rámci
Evropské unie**

Bc. Petra Žáková

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Žáková Petra

Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Litoměřice

Název práce

Regionální rozdíly v ČR a jejich srovnání v rámci EU

Anglický název

Regional disparities in the Czech Republic and their European Framework

Cíle práce

Cílem práce je porovnat čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu Českou republikou (region soudržnosti Severozápad) ve srovnání s čerpáním finančních prostředků ve Francii (regionu Pays de la Loire) a následně porovnat využití finančních prostředků na podporu zaměstnanosti.

Metodika

Práce bude rozdělena na tři hlavní části.

První část bude část teoretická (Literární rešerše), která bude založena na analýze dokumentů. V této části se studentka seznámí se stavem řešeného problému. Základním pramenem informací budou odborné knihy, odborné časopisy a periodika - a to nejen česká, ale i zahraniční. Studentka může využít vědecké databáze dostupné z webové stránky: <http://www.sic.czu.cz>.

Druhá část bude analytická. Bude založena na využití primárních a sekundárních dat. Prvním úkolem této části bude identifikace problému, na jehož základě dojde ke zpřesnění cíle práce a následné formulaci hypotéz.

Součástí této části bude stručná charakteristika vybraných regionů. Data budou získána z oficiálních dokumentů týkající se dané problematiky. Na jejich základě bude provedena analýza, a to s ohledem na charakter sledovaných regionů.

Závěrečná část bude obsahovat formulace výsledků práce a návrhy opatření, která pomohou vyřešit daný problém.

Harmonogram zpracování

11 – 12/2010 - návrh výzkumného projektu (součástí je předběžná formulace cíle práce)

1-4/2011 – přehled řešené problematiky (literární rešerše)

5 – 6/2011 - formulace zpřesněných cílů výzkumu a hypotéz

7/2011 – sběr dat

8 – 9/2011 - zpracování a vyhodnocení získaných dat

10/2011 - formulace výsledků práce a návrhy opatření

2012 – odevzdání práce

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Regionální politika, Evropský sociální soud, regiony soudržnosti, operační program.

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, J. a UHLÍŘ, D. (2002). Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace. 1. vyd. Praha: Karolinum.

BEUGELSDIJK, M. a EUFINGER, S. C. W. (2005): The Effectiveness of Structural Policy in the European Union: An Empirical Analysis for the EU-15 in 1995 - 2001. Journal of Common Market Studies 43(1) dostupné z <http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=44731>

BOHÁČKOVÁ, I. a HRABÁNKOVÁ, M. (2009): Strukturální politika Evropské Unie, vydání první. Praha: C.H. Beck.

Dallerba, S. a Le Gallo, J. (2008): Regional convergence and the impact of European structural funds over 1989–1999: A spatial econometric analysis. Papers in Regional Science., 87 (2).

DOČKAL, V. (2006): Šest let regionální politiky v ČR: šance a limity. Brno: Masarykova universita v Brně, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity.

MAREK, D. a KANTOR, T. (2007): Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské Unie. Brno, Barrister & Principal.

Puigcerver- Peñalver, M.C. (2004): The Impact of Structural Funds Policy on European Regios Growth: A Theoretical and Empirical Approach. Dostupné z <http://repec.org/es/LATM04/up.23143.1081937884.pdf>

WOKOUN, R. a kol. (2008): Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde.

Regionální diparity: elektronický časopis. Dostupné z <http://disparity.vsb.cz/cz/elektronicky-casopis/>

Dokumenty týkající se regionálního rozvoje na webových stránkách jednotlivých ministerstev a aktuální časopisecká literatura.

Vedoucí práce

Benešová Irena, Ing., Ph.D.

Termín odevzdání

březen 2012

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 23.11.2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Regionální rozdíly v ČR a jejich srovnání v rámci EU“ jsem vypracovala samostatně pod vedením Ing. Ireny Benešové, PhD. a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci dle normy ISO 690 a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 16. 3. 2012

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní Ing. Ireně Benešové, PhD. za cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce. Dále děkuji paní Carole Barot za poskytnuté informace a své sestře Michale de La Bourdonnaye za překlad.

Regionální rozdíly v ČR a jejich srovnání v rámci EU
Regional disparities in the Czech Republic and their European Framework

Souhrn

Předmětem diplomové práce „ Regionální rozdíly v ČR a jejich srovnání v rámci EU“ je srovnání čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu Českou republikou a Francií, konkrétně využití prostředků na podporu politiky zaměstnanosti. U výše uvedených zemí jsou pro srovnání vybrány region soudržnosti Severozápad a region Pays de la Loire. Práce se zabývá regionální politikou Evropské unie a regionálním rozvojem, strukturálními fondy Evropské unie, jejich historií a současností. Dále se zabývá sociální politikou Evropské unie a Evropským sociálním fondem, jakožto nástrojem sociální politiky a politiky zaměstnanosti. Popisuje sociální politiku České republiky a využití prostředků z Evropského sociálního fondu Českou republikou. Konkrétně se jedná o Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost a Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Klíčová slova

Regionální politika, Evropská unie, strukturální fondy, Evropský sociální fond, region soudržnosti, nezaměstnanost, operační program, čerpání, dotace.

Summary

The thesis "Regional disparities in the Czech Republic and their European Framework" is a comparison of drawing funds from the European Social Fund of the Czech Republic and France, namely the use of the promotion of employment policy. For the above countries are selected for comparison cohesion region Northwest and the region Pays de la Loire. This work deals with the European Union regional policy and regional development, structural funds, European Union, their history and the present. It also deals with social policy of the European Union and the European Social Fund, as an instrument of social policy and employment policy. The thesis describes the social policy of the Czech Republic and the mobilization of the European Social Fund in the Czech Republic, specifically the Operational Programme Human Resources and Employment and Operational Programme Education for Competitiveness.

Keywords

Regional politics, European Union, structural funds, European social fund, region of cohesion, unemployment, operational program, utilization, grant

Obsah

1. Úvod.....	12
2. Cíl práce a metodika	14
2.1. Cíl práce	14
2.2. Metodika	14
3 Regionální politika a rozvoj.....	15
3.1. Regionální politika.....	15
3.1.1. Cíle regionální politiky a její předpoklady.....	15
3.1.2. Definice regionální politiky	16
3.1.3. Výchozí principy regionální politiky	18
3.2. Regionální rozvoj.....	19
3.2.1. Pojetí regionálního rozvoje	19
3.2.2. Hlavní aktéři regionálního rozvoje.....	20
3.2.3. Zákon o podpoře regionálního rozvoje	21
3.2.4. Oblasti podpory regionálního rozvoje.....	22
3.2.5. Podporované regiony	23
3.2.6. Další právní předpisy a dokumenty strategického významu.....	24
3.3. Strategie regionálního rozvoje České republiky	24
3.3.1. Národní rozvojový plán.....	25
3.3.2. Regionální operační programy	25
4. Strukturální fondy EU - historie, současnost.....	27
4.1. Strukturální fondy a jejich vývoj.....	27
4.1.1. První etapa (1958 - 1973).....	27
4.1.2. Druhá etapa (1974 - 1985)	28
4.1.3. Třetí etapa (1986 - 1993).....	28
4.1.4. Čtvrtá etapa (1994 - 1999)	30
4.1.5. Pátá etapa (2000 - 2006)	30
4.1.6. Šestá etapa (2007 - 2013).....	31
5. Sociální politika EU a ESF	33
5.1. Sociální politika, politika zaměstnanosti a rovných příležitostí EU	34
5.1.1. Amsterodamská smlouva	34
5.1.2. Evropská strategie zaměstnanosti.....	35
5.1.3. Lisabonská strategie	36
5.1.4. Hlavní směry politiky zaměstnanosti EU.....	37
5.2. Evropský sociální fond (ESF) - nástroj sociální politiky a politiky zaměstnanosti	39

5.2.1. Politika hospodářské a sociální soudržnosti - HSS	39
5.2.2. Vznik a cíle ESF.....	40
5.2.3. Historie ESF.....	41
5.2.4. Poslání a priority ESF	41
6. Sociální politika v ČR a ESF	43
6.1. Sociální politika a politika zaměstnanosti v ČR.....	43
6.1.1. Situace na trhu práce	43
6.1.2. Priority politiky zaměstnanosti	45
6.1.3. Využití ESF na podporu politiky zaměstnanosti.....	46
6.2. Priority a zaměření financování z ESF v ČR	48
6.2.1. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost.....	51
6.2.2. Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost.....	56
7. Region Severozápad	61
7.1. Kontext ROP NUTS II Severozápad.....	61
7.2. Základní charakteristika regionu	61
7.2.1. Poloha a osídlení regionu	63
7.2.2. Struktura osídlení	63
7.2.3. Demografický vývoj.....	64
7.2.4. Vzdělanostní struktura	65
7.3. Trh práce a zaměstnanost	66
7.3.1. Rozvoj lidských zdrojů- významná disparita regionu.....	67
7.4. Strategie a cíle ROP Severozápad.....	69
7.4.1. Rozvoj lidských zdrojů, sociální péče, zdravotnictví a trh práce	72
7.5. Správa a řízení ESF v regionu.....	73
8. Sociální politika ve Francii a ESF	75
8.1. Sociální politika a politika zaměstnanosti ve Francii	75
8.1.1. Priority politiky zaměstnanosti podle DGEFP	75
8.1.2. Využití ESF pro podporu politiky zaměstnanosti ve Francii	75
8.1.3. Podpora politiky zaměstnanosti a cíle ESF ve Francii	76
8.2. Operační program Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost 2007-2013.....	78
8.2.1. Čerpání finančních prostředků ve Francii z OP Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost 2007-2013	79
9. Využití ESF v regionu Pays de la Loire	82
9.1. Charakteristika regionu	82
9.2. Politika zaměstnanosti a situace na trhu práce v regionu Pays de la Loire	83
9.2.1. Systém správy ESF v regionech.....	83

9.2.2. Podpora politiky zaměstnanosti v regionu Pays de la loire.....	84
9.2.3. Čerpání finančních prostředků v regionu Pays de la Loire	87
10. Závěr	90
11. Seznam použité literatury a zdrojů informací.....	91
12. Seznam zkratk	96
13. Přílohy.....	98

1. Úvod

Evropská unie usiluje o prohloubení integrace, zvýšení blahobytu, spokojenosti a životní úrovně obyvatel. Přispívá k tomu regionální politika Evropské unie, která usiluje o snížení disparit mezi regiony a zvýšení jejich sociální a hospodářské úrovně. Rozšiřování Evropské unie zapříčinilo prohloubení regionálních rozdílů členských států. Role regionální politiky vzrostla právě se zvyšováním těchto regionálních rozdílů.

Na regionální politiku je potřeba nahlížet především jako na politiku solidarity. Cílem regionální politiky je vyrovnávat rozdíly mezi méně rozvinutými regiony a napomáhat tím dokončení myšlenky jednotného evropského trhu redistribucí finančních prostředků prostřednictvím evropských strukturálních fondů a Kohezního fondu.

Regionální politika Evropské unie je také nazývána politikou hospodářské a sociální soudržnosti či strukturální politikou. Je politikou koordinovanou, tedy sdílenou. Realizace regionální politiky probíhá na třech úrovních – místní, národní a nadnárodní. Regionální politika neubírá členským státům všechny jejich kompetence. Členské státy naopak zodpovídají za realizaci této politiky na regionální a národní úrovni. Celkově je ovšem regionální politika každého z členských států harmonizována a koordinována na neregionální úrovni – tzn. orgány Evropské unie.

Česká republika a Francie - dvě rozdílné země z hlediska historie, kultury, rozlohy, počtu obyvatel. Obě republiky však spojuje členství v Evropské unii. Francie je jednou ze zakladatelských zemí Evropské unie a podílí se na tvorbě jejích politik již od samého počátku, Česká republika do EU vstoupila v roce 2004.

Francie má proti České republice vyšší dotace z EU (právě vzhledem k rozloze země a počtu obyvatel), měnu euro a také zkušenosti s čerpáním peněžních prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie.

Sociální politika a politika zaměstnanosti hraje v politice států Evropské unie podstatnou roli. Představuje stěžejní nástroj pro boj s nezaměstnaností a pro podporu rizikových skupin obyvatelstva.

Finančním nástrojem Politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie je Evropský sociální fond. Je využíván pro podporu rozvoje zaměstnanosti, snížení nezaměstnanosti a vytváření rovných pracovních příležitostí. Využíváním dotací z tohoto strukturálního fondu můžou členské země spolufinancovat svoji sociální politiku a politiku zaměstnanosti (a tím plnit Lisabonskou strategii a Evropskou strategii zaměstnanosti).

Každá země má své Operační programy, prostřednictvím kterých čerpá dotace z Evropského sociálního fondu. V České republice jsou to Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost a Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, ve Francii je to Operační program Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost 2007 – 2013.

Pro rozvoj každé ze zemí v oblasti sociální politiky a politiky zaměstnanosti je důležité, aby účelně využívaly čerpání dotací z Evropského sociálního fondu. Jedině tak mohou být financovány různé účelově zaměřené programy a školení či rekvalifikační kurzy pro skupiny obyvatelstva, které mají problém se začleněním do společnosti či uplatněním na trhu práce.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Hlavním cílem práce je komparace čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu Českou republikou a čerpání finančních prostředků ve Francii. V České republice se bude jednat o čerpání z operačních programů Lidské zdroje a zaměstnanost a Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Tento hlavní cíl bude naplněn pomocí následujících dílčích cílů.

Dílčí cíl č. 1: Zpracování současného stavu řešené problematiky, které je nezbytné pro následující rozborovou část.

Dílčí cíl č. 2: Analýza čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu v České republice.

Dílčí cíl č. 3: Analýza čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu ve Francii.

Dílčí cíl č. 4: Komparace využití finančních prostředků na podporu zaměstnanosti v uvedených zemích.

2.2. Metodika

Práci je možno rozdělit do několika kapitol. V první části, která představuje přehled řešené problematiky, je použita metoda obsahové analýzy odborné literatury, publikací a platné legislativy.

V rozborové části je použita metoda analýzy a metoda komparace. Dále autorka práce využívá zprostředkovaný nestrukturovaný rozhovor s Carole Barot, pracovnící Conseil Régional des Pays de la Loire se sídlem v Nantes. V práci je dále použita metoda deskripce vybraných regionů.

Závěrečná část představuje syntézu zjištěných poznatků.

Práce se zabývá deskripcí regionální politiky, deskripcí Strukturálních fondů EU, deskripcí Sociální politiky EU a ESF a využitím čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu (v ČR a ve Francii), jehož cílem je snižování nezaměstnanosti, podpora zaměstnanosti a rovných příležitostí na trhu práce, dále pak rozvoj trhu práce a lidských zdrojů.

3 Regionální politika a rozvoj

3.1. Regionální politika

K problematice rozdílů v sociálně ekonomickém rozvoji jednotlivých regionů se pozornost ekonomů ve větší míře začala obracet až v souvislosti s celosvětovou hospodářskou krizí v 30. letech minulého století a zejména po druhé světové válce. Tento zvýšený zájem o regionální problematiku byl vyvolán zkušeností, že předpoklad klasické ekonomické teorie o automatickém obnovování ekonomické rovnováhy a to i rovnováhy v rozvoji regionu není v praxi naplňován. To vedlo ekonomy ke zkoumání příčin těchto rozdílů a také k hledání způsobů, jak tyto rozdíly zmenšit. Tedy k postupnému formování regionální politiky.

Současná prostorová ekonomie vymezuje zejména tyto příčiny meziregionálních rozdílů:

- přírodní podmínky;
- demografická situace;
- ekonomická struktura;
- relativně nízká mobilita pracovních sil;
- relativně nízká mobilita kapitálu;
- rigidita nákladů a cen;
- institucionální faktory, politická rozhodnutí, psychologické faktory.¹

3.1.1. Cíle regionální politiky a její předpoklady

Pojetí regionální politiky a regionálního rozvoje se stále vyvíjí. Za posledních deset let země Evropské unie reformovaly její tradiční pojetí a zaměřily se podrobněji na definované cíle. Byly změněny i cílové segmenty - staly se jimi nově vytvořené regiony, mikroregiony a spádové oblasti spravované municipalitami.²

Hlavním cílem regionální politiky je snižování rozdílů mezi regiony. Mezi další cíle patří efektivní a vyvážený rozvoj všech částí republiky a nastartování jejich nedostatečně využívaného potenciálu a to především pokud jde o hospodářský rozvoj a životní podmínky obyvatel, pracovní příležitosti, zvyšování kvalifikace a vzdělávání, dostupnost nejdůležitějších služeb.

¹ ŽÍTEK, V. *Regionální ekonomie a politika*. Brno: Masarykova univerzita. 2002, 116s.

² STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 11s.

To vše při současném respektování místních zvláštností, přírodních hodnot území a požadavku tvorby a ochrany životního prostředí.³

K realizaci regionální politiky musí nositelé politiky zajistit splnění tří základních předpokladů:

- existence programů regionálního rozvoje ve formě tzv. programových dokumentů, které specifikují priority, cíle a opatření k jejich dosažení;
- zajištění zdrojů na realizaci programu a strategií (finančních, technických, lidských);
- vytvoření institucionálního rámce pro přípravu programových dokumentů, realizaci programu a projektu.⁴

V souladu s výše uvedeným je patrné, že regionální politika má různé cíle, podle kterých budou koncipovány pravděpodobně i její definice.

3.1.2. Definice regionální politiky

Navzdory řadě definic pojmu regionální politika dosud neexistuje žádná, která by byla všeobecně akceptována.

Jedna z definic říká, že regionální politika představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšování geografického rozdělení ekonomických činností, respektive které se pokoušejí napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně závislých cílů- ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.⁵

Další definice chápe regionální politiku jako součást státní politiky, která ovlivňuje rozmístění hlavních ekonomických zdrojů a aktivit na celém území státu nebo v jeho části. Regionální politika zahrnuje opatření napomáhající růstu ekonomických aktivit na území, kde je vysoká nezaměstnanost a malá naděje na přirozený ekonomický růst. Na druhé straně regionální politika chápe opatření sloužící kontrole ekonomických aktivit v územích s nadměrným růstem.⁶

³ ŽÍTEK, V. *Regionální ekonomie a politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 119s.

⁴ SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003. 12s.

⁵ VANHOVE, N., KLAASSEN, L., H. *Regional policy: A European Approach*. Aveburg: Bookfield, 1987.

⁶ GOODALL, B. *Dictionary of Human Geography*. London: Penguin Group, 1987.

Regionální politika je součástí hospodářské politiky. To představuje činnost státu zaměřenou na ovlivňování vývoje veřejných věcí bez ohledu na to, kdo ji uskutečňuje. Lze konstatovat, že hospodářská politika představuje specifické aktivity, které řeší meziregionální nerovnováhu a disproporce uvnitř regionu. Regionální politika je tedy cílevědomá činnost působení státní správy a samosprávy (na úrovni centrální, regionální a lokální) na dynamiku a strukturu rozvoje regionů a na změny v podmínkách a struktuře prostorového uspořádání národního hospodářství. Je součástí makroekonomické hospodářské politiky státu a realizuje se v úzké součinnosti s odvětvovými politikami-strukturální a urbanistickou.⁷

Její definice uvádí, že regionální politika představuje všechny veřejné přímé a nepřímé intervence státu, regionu, obcí a měst, vedoucí k lepšímu prostorovému rozdělení ekonomických i mimoekonomických činností. Lze v ní vidět snahu korigovat určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů, jimiž je ekonomický růst a zlepšení sociálního rozdělení.⁸

Regionální politikou rozumíme ovlivňování hospodářských procesů v územních částech státu nebo většího ekonomického procesu prostřednictvím veřejného sektoru. Maier a Tödting uvádějí, že podle této definice je regionální politika identická s regionální hospodářskou politikou (oba uvedené pojmy jsou synonyma). Regionální politika se snaží ovlivňovat většinou rozvoj velkých hospodářských celků určitého státu, přesto však nejdůležitějšími účastníky jsou tradičně národní státy a příslušná resortní ministerstva.⁹

Jiná definice chápe regionální politiku jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů.¹⁰

Aby byla regionální politika vykonávána účelně, správně a efektivně, musí dodržovat následující principy.

⁷ KERN, J. *Teoretická a metodologická báze regionální politiky*. Ostrava: VŠB-TUO, 1998

⁸ ADAMČÍK, S. *Regionální politika a management regionů, obcí a měst*. Ostrava: VŠB-ZUO, Fakulta ekonomická, 2000.

⁹ MAIER, G., TÖDTLING, F. *Regionální a urbanistická ekonomika 1: teória lokalizácie a priestorová struktúra*. Bratislava: Iura Edition, 1997.

¹⁰ ŽÁK, M. a kol. *Velká ekonomická encyklopedie. 2. rozšířené vydání*. Praha: Linde, 2002.

3.1.3. Výchozí principy regionální politiky

- Princip koncentrace. Vychází z potřeby soustředit úsilí a prostředky na podporu rozvoje zejména těch regionů, které vykazují dlouhodobě nižší ekonomickou výkonnost a životní úroveň (regiony se soustředěnou podporou rozvoje ze strany státu).
- Princip programování. Je založen na potřebě koncepčního přístupu při zajišťování rozvoje jednotlivých regionů včetně programové koordinace aktivit různých subjektů zainteresovaných na rozvoji daného území. Namísto jednotlivých podpor zaměřených na izolované projekty jsou podpory vázány na programy, které mají stanovený pevný časový průběh, jsou ohraničeny spektrem podpor, mají vyhrazený rámec pro podíly účasti zadavatelů projektu a mají pevně vyčleněný objem prostředků.¹¹
- Princip partnerství. Vychází z potřeby úzké spolupráce příslušných orgánů státní správy, samosprávy a dalších orgánů a organizací na úrovni horizontální (např. spolupráce obcí a regionu mezi sebou) a vertikální (např. spolupráce ministerstev s regiony, obcemi). Spolupráci je nutno zajišťovat od stádia přípravy programu až po realizaci akcí, vyhodnocování programu a kontroly plnění přijatých opatření.
- Princip subsidiarity. Vychází z poznání, že především region a obce vědí, co jejich území nejvíce potřebuje a proto iniciativy řešení regionálních problémů musí vycházet především z této úrovně, centrum jejich rolí nemůže suplovat a mělo by zasahovat až v momentu, kdy není možno řešení dosáhnout z nižší institucionální úrovně.
- Princip doplňkovosti. Princip vychází ze zásady, že prostředky státu nejsou většinovým, ale pouze doplňkovým zdrojem, který přispívá k podpoře aktivit vznikajících v regionu. Případné podpůrné prostředky nemohou vést např. obce k tomu, že sníží vlastní výdaje regionálně-strukturálního charakteru.¹²

Z literatury i z běžné praxe vyplývá, že pojem regionální politika se prolíná s pojmem regionální rozvoj. Definujme si tedy tento pojem.

¹¹ SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003. 56s.

¹² ŠILHÁNKOVÁ, V. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 36s.

3.2. Regionální rozvoj

Regionální rozvoj je představován komplexem procesů probíhajících v složitém systému regionu. Pro ovlivňování a řízení těchto procesů je nezbytný systémový přístup.¹³

Regionální rozvoj lze chápat jako aplikaci ekonomických procesů a zdrojů dostupných v regionu, jejichž výsledkem je udržitelný rozvoj a požadované ekonomické výsledky pro region, které splní očekávání podniků, rezidentů a nerezidentů.¹⁴

Pojmem regionální rozvoj se rozumí růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopností regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel. V tomto ohledu jde o dynamický a vyvážený rozvoj regionální struktury příslušného územního celku a jeho částí (regionů, mikroregionů) a odstraňování či zmírňování regionálních disparit.¹⁵

3.2.1. Pojetí regionálního rozvoje

Regionální rozvoj lze chápat ve dvou základních přístupech - praktickém a akademickém. Praktické pojetí regionálního rozvoje znamená vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného území vznikajícího v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů.¹⁶

Důsledkem toho je zvýšení konkurenceschopnosti soukromého sektoru, životní úrovně obyvatel nebo například zlepšení stavu životního prostředí. Ukazateli jsou např. hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele, míra nezaměstnanosti, výše průměrné mzdy, vzdělanostní struktury, kvalita a dostupnost infrastruktury. Přírodně - geografický potenciál regionu se hodnotí pomocí ukazatelů jako je množství a kvalita nerostných surovin, znečištění ovzduší apod. Druhý přístup, akademický, chápe regionální rozvoj jako aplikaci nauk, především ekonomie, geografie a sociologie. Řeší jevy, procesy a vztahy systematicky vymezeného prostoru, který je ovlivněn přírodně-geografickými, ekonomickými a sociálními podmínkami v daném regionu. Toto pojetí regionálního

¹³ SKOKAN, K. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004.

¹⁴ STIMSON, R. J., STOUĞ, R. R., FOBERTS, B. H. *Regional Economic Development*. New York: Springer, 2006

¹⁵ *Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky* [on-line]. [cit. 2011-03-23]. *Strategie regionálního rozvoje ČR*. Dostupné na WWW: <http://www.mmr.cz/getdoc/f77e14bc-2c26-4884-9fda-b47c24a5394b/Strategie-regionálního-rozvoje-Ceske-republiky-pro>

¹⁶ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. *Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde nakladatelství, 2006. 11-14s.

rozvoje se často nazývá regionalistikou a je typické právě pro akademickou sféru. Důležitými faktory regionálního rozvoje jsou geografická poloha, image nebo atraktivita oblasti pro podnikatele a pro celou Českou republiku. Dále mezi hlavní faktory regionálního rozvoje patří lidské zdroje (trh práce, kvalifikační struktura), ekonomická struktura a stav životního prostředí.

K úspěšnému řešení regionálního rozvoje existuje mnoho různých přístupů a postupů. Základní tři přístupy¹⁷ ke zdárnému řešení regionálního rozvoje jsou regionální plánování, regionální strategie a SWOT analýza (tzn. analýza silných a slabých stránek regionu, příležitostí a hrozeb v daném regionu). Pomocí plánu se vyhodnotí situace, na jakém stupni rozvoje se správní jednotka nachází a kam by se chtěla posunout, konkrétní formu dostane plán zvolenou strategií. SWOT analýza určí silné a slabé stránky oblasti a její možnosti, příležitosti a hrozby.

Zájem o regionální politiku v současné době v České republice výrazně roste. Tato skutečnost je dána dvěma příčinami¹⁸, a to vnitřní a vnější. Mezi vnitřní lze zařadit výrazné regionální rozdíly v míře nezaměstnanosti či výši průměrných mezd (např. rozdíl mezi průměrnou mzdou či mírou nezaměstnanosti v Hlavním městě Praha a zbytkem republiky). Mezi vnější patří především vstup do Evropské unie, která usiluje o realizaci moderní regionální politiky.

3.2.2. Hlavní aktéři regionálního rozvoje

Na aktéry současného regionálního rozvoje lze nahlížet z několika pohledů. Jeden možný pohled je chápán podle zákona O podpoře regionálního rozvoje České republiky č. 248/2000

Sb., kdy jsou hlavní aktéři spojováni s organizačními složkami státu.¹⁹ Jsou to:

- zákonodárné složky státu (Poslanecká sněmovna a Senát)
- výkonné složky státu (vláda, ústřední správní úřady a jimi zřízené organizace)
- orgány samosprávy (na krajské nebo obecní úrovni)

¹⁷ KOLEKTIV AUTORŮ. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2007. 174-177s.

¹⁸ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování. Praha: Linde, 2006. 11-14s.

¹⁹ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů

- poradní a koordinační orgány (Národní programový a monitorovací výbor, Rady pro koordinaci regionálního rozvoje, Regionální řídicí a monitorovací výbory)
- rozvojové agentury s celostátní nebo regionální působností (např. Agentura pro rozvoj podnikání, CzechInvest, CzechTrade, Česká centrála cestovního ruchu apod.)
- hospodářské a agrární komory, zájmová sdružení, zaměstnanecké organizace, agentury
- instituce veřejného sektoru (např. školy, zdravotní zařízení, aj.)
- subjekty soukromého sektoru²⁰.

Toto členění se příliš nezabývá subjekty soukromého sektoru, které jsou nesmírně důležité pro regionální rozvoj a zajištění principů partnerství.

Pro úspěšnou realizaci regionálního rozvoje je nesmírně důležitá co možná nejtěsnější spolupráce všech hlavních aktérů a to jak ve fázi přípravné, tak ve fázi implementační. Implementační fáze je velmi důležitá i pro zapojování soukromého sektoru do realizace. Jiné pojetí chápe aktéry regionálního rozvoje jako velké skupiny obyvatel, které mají určitý cíl, jehož se snaží dosáhnout. Toto rozdělení je podstatně obecnější.

Hlavní aktéry dělí do jednotlivých všeobecných skupin. Není zde příliš rozepsán veřejný sektor a tedy ani jednotlivé organizační složky státu. Zaměřuje se hlavně na rozdělení podle jednotlivých sektorů. Rozdělení je následující:

- a) veřejná správa;
- b) soukromý sektor;
- c) neziskový sektor;
- d) veřejnost.²¹

3.2.3. Zákon o podpoře regionálního rozvoje

Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů stanoví podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního obvodu kraje, s tím související působnost správních úřadů, krajů a obcí a vytváří podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti.

²⁰ ŽÍTEK, V. *Regionální ekonomie a politika, 1. vydání*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004.

²¹ ŽÍTEK, V. *Regionální ekonomie a politika, 1. vydání*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004

V tomto zákoně je definováno několik základních pojmů. *Regionem* se rozumí územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů, správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, správních obvodů obcí s rozšířenou působností obcí nebo sdružení obcí, jehož rozvoj je podporován podle tohoto zákona.

Strategie regionálního rozvoje je v tomto zákoně definována jako střednědobý dokument, na období 3 - 7 let, který formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje.

Státní program regionálního rozvoje je střednědobý dokument, který stanoví zaměření podpory regionálního rozvoje pro jeden nebo společně pro více podporovaných regionů.

Hospodářskou a sociální soudržností se rozumí opatření k vyrovnávání rozdílů mezi regiony v rámci Evropských společenství.²²

3.2.4. Oblasti podpory regionálního rozvoje

Oblasti podpory regionálního rozvoje, které tento zákon vymezuje, jsou tyto:

- a) Rozvoj podnikání, s cílem zlepšení hospodářské struktury a vytváření nových nebo stabilizaci ohrožených pracovních míst,
- b) rozvoj lidských zdrojů a další opatření v oblasti trhu práce (např. zvyšování kvalifikace, zabezpečení vzdělávání a rekvalifikací aj.,
- c) výzkum a technologický vývoj, který přispívá k celkovému rozvoji regionu,
- d) rozvoj cestovního ruchu,
- e) zlepšování vybavení regionu infrastrukturou a zajištění dopravní obslužnosti,
- f) rozvoj tělovýchovných sportovních a mládežnických aktivit a kultury včetně památkové péče, v případě, že vytváří nová pracovní místa,
- g) rozvoj občanské vybavenosti, včetně zařízení pro tělovýchovu, sport, mládež a aktivity občanů v jejich volném čase, rozvoj služeb s cílem uspokojování potřeb občanů v únosně dostupné vzdálenosti,
- h) rozvoj sociálních služeb,
- i) zajištění dostupnosti a zlepšování úrovně poskytování zdravotnických služeb,
- j) opatření k ochraně životního prostředí, omezování vlivů narušujících krajinu a udržení kulturní krajiny,

²² Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů

- k) vznik právnických osob a tvorbu programů v regionu, pokud slouží k jeho celkovému rozvoji,
- l) provádění pozemkových úprav.²³

3.2.5. Podporované regiony

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (dále jen MMR) ve spolupráci s ostatními dotčenými ústředními správními úřady a kraji na základě průběžné analýzy hospodářského a sociálního rozvoje státu navrhuje vymezení regionů, jejichž rozvoj je třeba s ohledem na vyvážený rozvoj státu a vyrovnání rozdílů mezi úrovněmi jeho jednotlivých územních celků podporovat. Za tím účelem vypracovává návrh strategie regionálního rozvoje.

MMR navrhuje vymezení těchto státem podporovaných regionů na:

- a) regiony se soustředěnou podporou státu, které se podle charakteru svého zaostávání člení na:
 1. *strukturálně postižené regiony*, ve kterých se soustřeďují negativní projevy strukturálních změn, dochází k útlumu odvětví a výrobních podniků a k růstu nezaměstnanosti. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména trh práce a rozvoj podnikání,
 2. *hospodářsky slabé regiony*, které na základě ukazatelů hospodářského a sociálního rozvoje vykazují podstatně nižší úroveň rozvoje, než je průměrná úroveň v České republice. K jejich vymezení slouží ukazatele charakterizující zejména trh práce, hospodářskou úroveň a strukturu a úroveň příjmů obcí a obyvatel,
 3. *venkovské regiony*, které jsou charakterizovány nízkou hustotou zalidnění, poklesem počtu obyvatel a vyšším podílem zaměstnanosti v zemědělství. K jejich vymezení slouží ukazatele vývoje počtu obyvatelstva, struktura jeho zaměstnanosti a podíl obyvatelstva ve venkovských obcích,
- b) ostatní regiony, jejichž podporování státem je žádoucí z jiných důvodů, např. pohraniční regiony, bývalé vojenské prostory, regiony postižené živelnými pohromami, regiony se silně narušeným nebo poškozeným životním prostředím, regiony s méně příznivými podmínkami pro rozvoj zemědělské výroby, regiony

²³ Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů

s vyšší průměrnou mírou nezaměstnanosti, než je průměrná úroveň v České republice.

3.2.6. Další právní předpisy a dokumenty strategického významu

Mezi další právní normy, které upravují regionální rozvoj, patří:

- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů²⁴,
- zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů²⁵,
- zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů²⁶.

Mezi významné dokumenty strategického významu patří:

- Strategie regionálního rozvoje České republiky,
- Národní rozvojový plán,
- Regionální operační program.

3.3. Strategie regionálního rozvoje České republiky

Strategie regionálního rozvoje České republiky²⁷ se pořizuje jako základní dokument politiky regionálního rozvoje podle § 5 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje. Tato Strategie regionálního rozvoje vytvořila základní rámec pro formování regionální politiky České republiky komplementární s regionální politikou Evropské unie. Dokument je vypracován pro období let 2007 - 2013. Zpracovatelem je Ministerstvo pro místní rozvoj, odbor regionálního rozvoje.

Cílem strategie je formulování témat a aspektů významných pro podporu regionálního rozvoje a zahrnutí regionální dimenze do těchto politik tam, kde je to účelné a potřebné. Strategie regionálního rozvoje tak představuje strategickou orientaci pro budoucí programy regionálního rozvoje na centrální i regionální úrovni.

²⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

²⁵ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů

²⁶ Zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

²⁷ *Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky* [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Strategie regionálního rozvoje ČR. Dostupné na WWW: <http://www.mmr.cz/getdoc/f77e14bc-2c26-4884-9fda-b47c24a5294b/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-pro>

Ve Strategii najdeme základní nástroje regionálního rozvoje, např. vytváření podmínek pro dynamický hospodářský rozvoj regionů, zvyšování konkurenceschopnosti malého a středního podnikání, podporu inovačního podnikání a výzkumu v regionech či tvorbu pracovních míst.

3.3.1. Národní rozvojový plán

Národní rozvojový plán ČR²⁸ definuje strategii rozvoje České republiky pro období 2007 - 2013. V naší republice je základem programování na regionální úrovni. Jedná se v podstatě o rámcový dokument vymezující zaměření jednotlivých operačních programů.

Globálním cílem Národního rozvojového plánu v období 2007 - 2013 je přeměna socioekonomického prostředí České republiky v souladu s principy udržitelného rozvoje tak, aby ČR byla přitažlivým místem pro realizaci investic, práci a život obyvatel. Prostřednictvím trvalého posilování konkurenceschopnosti bude dosahováno udržitelného růstu a jeho tempo bude vyšší než průměrný růst EU 25. ČR bude usilovat o růst zaměstnanosti a o vyvážený a harmonický rozvoj regionů. Cílem je zvyšování úrovně kvality života obyvatelstva.

V Národním rozvojovém plánu ČR 2007 - 2013 je obsaženo méně prioritních os než v plánu pro programovací období předchozí. Vznikly však nové operační programy. Prioritní osy pro současné období jsou:

- Posilování konkurenceschopnosti české ekonomiky;
- Rozvoj moderní a konkurenceschopné společnosti;
- Životní prostředí a dostupnost;
- Vyvážený a harmonický rozvoj území ČR.

3.3.2. Regionální operační programy

Operační programy pokrývají několik tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro investory.²⁹ Veškeré regionální operační programy jsou zřizovány samostatně Regionální radou příslušného regionu soudržnosti. Bylo rozhodnuto, že pro následující plánovací

²⁸ *Fondy evropské unie* [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Národní rozvojový plán ČR 2007-2013. Dostupné z WWW: <http://strukturalni-fondy.cz/getdoc/8f1552fc-d149-4a99-9638-2903d6e7dcc3/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007%E2%80%942013>

²⁹ *Fondy evropské unie* [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Regionální operační programy. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>.

období budou připravovat a implementovat decentralizovaně své vlastní regionální operační programy a ponесou odpovědnost za jejich realizaci. Obecně se tyto programy zaměřují na obdobná témata, která se týkají oblastí dopravní dostupnosti a obslužnosti, rozvoje daného území, regionálního rozvoje podnikání a rozvoje cestovního ruchu.

Pro období 2007 - 2013 je připraveno 7 regionálních operačních programů (ROP), které jsou určeny pro celé území České republiky s výjimkou Hlavního města Prahy. Hlavní město Praha si stojí z hlediska rozvoje regionu (území) ve srovnání s regiony Evropské unie velmi dobře a má své vlastní operační programy a to OP Praha Konkurenceschopnost a OP Praha Adaptabilita.

Jsou to:

- ROP NUTS II Severozápad
- ROP NUTS II Severovýchod
- ROP NUTS II Střední Čechy
- ROP NUTS II Jihozápad
- ROP NUTS II Jihovýchod
- ROP NUTS II Moravskoslezsko
- ROP NUTS II Střední Morava³⁰

Pomocí ROP v praxi dochází k zajištění finančních prostředků pro financování realizace nástrojů regionálního a ekonomického rozvoje v praxi.

³⁰ ABRHAM, J. (2008): *Komparativní ekonomika (trendy, souvislosti a implikace pro ekonomickou governanci)*. Praha: MAC, s. 239. ISBN 978-80-86783-34-5.

4. Strukturální fondy EU - historie, současnost

4.1. Strukturální fondy a jejich vývoj

Strukturální a regionální politika Evropské unie zaujímá důležité postavení v rámci jednotlivých politik EU. Lze to doložit výší finančních prostředků, určených k jejímu financování, které se dlouhodobě řadí hned za agrární politiku. V posledních letech se finance určené pro strukturální operace podílí cca na 30 % rozpočtových výdajů Unie.

Při vzniku Evropského hospodářského společenství (dále jen EHS) v roce 1957 se vycházelo z předpokladu, že hospodářský růst a výhody jednotného trhu společně s politikou Společenství v této oblasti přispějí ke snížení regionálních rozdílů. Bylo ale také zřejmé, že vzhledem k stále větší konkurenci a vědeckotechnickému pokroku vzniknou problémy strukturálního rázu v některých tradičních odvětvích trhu. Historii strukturální a regionální politiky Unie lze rozdělit na několik vývojových etap, které mají svůj specifický charakter.

4.1.1. První etapa (1958 - 1973)

Pro tuto etapu je charakteristický individuální přístup členských zemí Společenství (původní šestky - Francie, Belgie, Nizozemí, Lucemburska, Německo a Itálie) bez koordinace politik na nadnárodní úrovni. V této sestavě zemí Společenství neexistovaly až na regiony jižní Itálie výrazné regionální rozdíly. V Itálii, stejně jako ve Francii, která se od počátku soustřeďovala spíše na strukturální problémy zemědělství a rybolovu, existovala dlouhodobá a propracovaná regionální politika. V tomto období již fungovala Evropská investiční banka (EIB), založená roku 1958, která poskytovala od počátku výhodné úvěry na projekty, zaměřené vedle infrastruktury a investic do technologií i na financování regionální politiky jednotlivých zemí EHS. Roku 1960 byl založen, jako první specializovaný nástroj strukturální a regionální politiky společenství, Evropský sociální fond (ESF)³¹, který měl za úkol podporovat aktivity v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů. Jako druhý nástroj byl v tomto období zejména za přispění Francie v roce 1962 založen Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond (EAGGF).

³¹ *Průvodce fondy Evropské unie*, 1. Vydání, Praha: odbor vnějších vztahů MMR ČR, 2004

Jeho podpůrná sekce patří do systému regionální a strukturální politiky Unie v oblasti podpory zemědělství a rozvoje venkovských oblastí dodnes.

4.1.2. Druhá etapa (1974 - 1985)

Počátek další etapy vývoje strukturální a regionální politiky EHS je spojen se vstupem Dánska, Velké Británie a Irsku. Vstup agrárního Irsku byl důležitým momentem pro nadnárodní koordinaci této politiky v rámci společenství. Dalším důležitým předpokladem byl institucionální rozvoj orgánu společenství a politický zájem Velké Británie na posílení dobrých vztahů s Irskou republikou v období těsně po vyhocení náboženského konfliktu v Severním Irsku. Velká Británie měla za cíl také posílit upadající staré průmyslové oblasti na severu Anglie a rozvíjet zaostalé regiony (Cornwall, Wales, severní Skotsko). Strukturální nedostatky se po ropné krizi v roce 1973 projeví i v starých členských zemích (Porúří v Německu, Valonsko v Belgii, Lotrinsko ve Francii apod.) a proto došlo k nastartování společné politiky zejména ustavením Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF)³² v roce 1975. Ten se stal hlavním nástrojem pro institucionální řízení a financování společné regionální politiky EHS a objevily se první přeshraniční projekty.

4.1.3. Třetí etapa (1986 - 1993)

Toto období začalo po schválení tzv. Jednotného evropského aktu v roce 1986 a souvisí silně s přijetím hospodářsky slabších zemí jižní Evropy - Řecka, Španělska a Portugalska. Charakteristické pro toto období bylo cílené směřování prostředků ze strukturálních fondů do tzv. Integrovaných středomořských programů. Finance byly směřovány především do Španělska (do infrastruktury a turistického průmyslu). Dále do portugalského průmyslu, zemědělství a rybolovu a také na rozvoj regionů Řecka a do středomořských regionů Francie a jižní Itálie. V této souvislosti se projevila nutnost provázat politiku snižování regionálních rozdílů v určité míře se zemědělskou a sociální politikou Společenství. V roce 1988 došlo k zásadnímu definování strukturální a regionální politiky Společenství. Rozpočet pro tuto politiku činil v tomto období 68 miliard ECU (European Currency Unit- Evropská měnová jednotka).

³² *Průvodce fondy Evropské unie*, 1. vydání. Praha: Odbor vnějších vztahů MMR ČR, 2004

V období 1989 - 1993 bylo ustaveno 5 cílů této nově přijaté politiky:

- Cíl 1- podpora zaostávajících regionů
- Cíl 2- podpora regionů ohrožených hospodářským úpadkem
- Cíl 3- boj s dlouhodobou nezaměstnaností a integrace sociálně vyřazovaných skupin
- Cíl 4- podpora adaptability pracovní síly
- Cíl 5- podpora rozvoje venkovských regionů včetně modernizace zemědělství a rybolovu

Možnost čerpat z tohoto fondu mají země s HDP nižším než 90 % průměru EU. Tato kritéria splňovaly v tomto i následujícím období Řecko, Irsko, Portugalsko a Španělsko.

Jako nástroj strukturální a regionální politiky Společenství v rámci pomoci kandidátským zemím ze střední a východní Evropy vznikl v roce 1989 program Phare (Poland - Hungary - Aid for Restructuring Economy). Zpočátku pouze pro Maďarsko a Polsko. Měl napomáhat v ekonomické i institucionální oblasti za účelem splnění podmínek vstupu do EHS. Vedle těchto programů začaly fungovat pro naplnění některých prioritních směrů regionální

a strukturální politiky tzv. Iniciativy Společenství. Ty byly reprezentovány programy INTERREG (přeshraniční spolupráce), LEADER (rozvoj venkova), REGIS (integrace nejdlejších regionů), RECHAR (přeměna důlních oblastí) a RESIDER (přeměna hutních oblastí).

V roce 1993 byl založen poslední ze současných strukturálních fondů - Finanční nástroj pro podporu rybolovu (FIFG)³³, který sloužil k financování modernizace v rybolovném průmyslu (mořském i sladkovodním) a ochraně přímořských oblastí. V tomto období byl po podpisu Maastrichtské smlouvy založen roku 1993 tzv. Fond soudržnosti neboli Kohezní fond (CF)³⁴ jako nástroj podpory nejméně rozvinutým členským zemím EU v souvislosti s přípravou Hospodářské a měnové unie. Ta vyústila v zavedení jednotné evropské měny - eura. Tento fond poskytuje finance na významné projekty (od 10mil.

³³ *Průvodce fondy Evropské unie*, 1. vydání. Praha: Odbor vnějších vztahů MMR ČR, 2004

³⁴ *Průvodce fondy Evropské unie*, 1. vydání. Praha: Odbor vnějších vztahů MMR ČR, 2004

EUR) v oblasti infrastruktury (transevropských dopravních sítí) a ve sféře životního prostředí.

4.1.4. Čtvrtá etapa (1994 - 1999)

Čtvrtá etapa se kryje koncepčně s rozpočtovým obdobím Evropské unie pro léta 1994-1999. Z hlediska záměru strukturální a regionální politiky zůstaly v platnosti výše uvedené cíle a přibyl nový Cíl 6- rozvoj regionu s extrémně nízkým zalidněním. Tento cíl přibyl především v souvislosti se vstupem severských zemí Švédska a Finska do EU v roce 1995. Celková výše strukturální pomoci byla pro toto období ve výši 157 miliard EUR. Významným momentem této etapy byly politické, hospodářské a sociální změny v zemích střední a východní Evropy a jejich přechod k tržně orientovanému hospodářství. Byly definovány perspektivy přistoupení těchto zemí k zemím EU a vytvoření jednotné Evropy - zemí s demokratickým režimem a jednotným trhem.

V souvislosti s touto perspektivou byla jako specifická část strukturální a regionální politiky EU vyčleněna v rozpočtu tzv. předvstupní pomoc. Ta byla reprezentována zejména programem Phare, který byl postupně (po podpisu Evropských dohod) rozšířen i na ostatní kandidátské země Evropy³⁵. Kandidátské země se účastnily v tomto období tzv. Komunitárních programů EU, které slouží k posilování spolupráce mezi členskými zeměmi EU v ekonomicko - sociální, kulturní a vzdělávací oblasti. Jde o programy SOCRATES, LEONARDO, YOUTH, RAPHAEL a SAVE. Od roku 1994 pokračovaly v rozšířené podobě tzv. Iniciativy Společenství, které byly vedle navazujících iniciativ Interreg II, Leader II, Regis II, Rechar II a Resider II doplněny o iniciativy Employment (sociální integrace), Adept (adaptabilita pracovní síly), Konver (konverze regionu s obranným průmyslem), Retex (konverze regionu s textilním průmyslem), SMEs (podpora malého a středního podnikání), Urban (regenerace městských zón), Pesca (konverze oblastí rybolovného sektoru) a Peace (mírový proces v Severním Irsku).

4.1.5. Pátá etapa (2000 - 2006)

Na strukturální operace bylo v rozpočtu Unie vyčleněno 213 miliard EUR. Po podpisu Amsterodamské smlouvy a s perspektivou blízkého rozšíření o některé kandidátské země ze střední, jižní a východní Evropy došlo k revizi strukturální a regionální politiky EU.

³⁵ *Evropská unie regionum*, 1. vydání. Praha: Delegace Evropské komise v ČR, 2002, ISBN 80-238-8523-5

Proběhla reforma strukturálních fondů a úprava fungování Kohezního fondu a navýšení celkového rozpočtu strukturálních operací. Rozpočet byl navržen ve dvou variantách, a to pro EU-15 a EU-21. Ve druhé variantě počítal s rozšířením o 6 členských států. K 1. 5. 2004 došlo k rozšíření o 10 kandidátských zemí, což mělo své důsledky pro původně schválené rozpočtové varianty. Počet cílů strukturální a regionální politiky byl zúžen na tři:

- Cíl 1- Pomoc zaostávajícím regionům (70 % prostředků)
- Cíl 2- Podpora hospodářské a sociální konverze v regionech se strukturálními problémy
- Cíl 3- Modernizace systému školení a podpory zaměstnanosti

Na podporu hospodářského a sociálního rozvoje zemí střední a východní Evropy byly vedle fondu Phare nově založeny fondy ISPA (financování rozvoje dopravní infrastruktury a ochrany životního prostředí) a SAPARD (financování přípravy kandidátských zemí na společnou zemědělskou politiku Unie. Počet tzv. Iniciativ Společenství byl zredukován na čtyři: Interreg III (podpora venkova), Urban II (regenerace městských zón), Leader + (rozvoj venkova) a nový Equal (sociální integrace a rovnost příležitostí na trhu práce). Tyto iniciativy jsou přímo financovány z jednotlivých strukturálních fondů.

4.1.6. Šestá etapa (2007 - 2013)

Pro nově koncipovanou Politiku soudržnosti byly v plánovaném rozpočtovém období v letech 2007 - 2013 určeny prostředky ve výši 336,1 miliard EUR. Nově byly koncipovány 3 cíle Politiky soudržnosti EU³⁶, mezi jejíž priority patří inovace, životní prostředí, infrastruktura, lidské zdroje, obnovitelné zdroje energie, kultura a vzdělávání:

- Cíl 1- Konvergence (rozpočet 264 mld. EUR, financován z ERDF a z Kohezního fondu),
- Cíl 2- Regionální konkurenceschopnost a nezaměstnanost (rozpočet 57.9 mld. EUR, financován z ERDF a ESF),
- Cíl 3- Evropská teritoriální spolupráce (rozpočet 13,2 mld. EUR, financován z ERDF).

³⁶ Glosár: *Instituce, politiky a rozšiřování EU*, 1. vydání. Praha: Delegace Evropské komise v ČR, 2001, ISBN 80-238-6934-5

Dle navrhované strategie by měly být zachovány pouze 2 strukturální fondy a to Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) pro regionální část politiky a Evropský sociální fond (ESF) pro oblasti vzdělávání a trhu práce. Nadále funguje pro velké projekty z oblasti ekologie a infrastruktury Kohezní fond (CF). Novou institucí, která vznikla na základě nařízení Rady EU pro uskutečnění Cíle 3 je Evropské společenství pro přeshraniční spolupráci (EGTC), které má přispět ke snižování rozdílů mezi sousedními členskými státy Unie a zintenzivnění meziregionální spolupráce v pohraničních oblastech.

5. Sociální politika EU a ESF

„Za současných okolností je jasným problémem číslo jedna zaměstnanost. Je nezbytné využít všechny nástroje tak, aby se zabránilo dalším ztrátám pracovních míst a poskytla se pomoc stávajícím nezaměstnaným. Vzhledem k nejistotě, kterou lidé v této době prožívají, potřebujeme nové, mnohem důraznější zaměření na sociální rozměr v Evropě a to na všech úrovních rozhodování.“

José Manuel Barosso³⁷

Sociální politika představuje soubor opatření, jejichž cílem je zlepšení základních životních podmínek obyvatelstva jako celku nebo určitých skupin obyvatelstva. Představuje též zabezpečení sociální suverenity a sociálního bezpečí v rámci daných hospodářských a politických možností.³⁸ Sociální politika Evropské unie je jednou ze základních a nejdůležitějších politik Evropské unie. Spadá do 1. pilíře tzv. Maastrichtského chrámu a představuje politiku sdílenou. Pro sdílené politiky je charakteristické, že členské státy zde mohou vydávat legislativu za předpokladu, že tak již neučinila EU. Obecné cíle evropské sociální politiky jsou stanoveny v článku 136 Smlouvy o ES, podle kterého *„společenství a členské státy, vědomy si základních sociálních práv, jak jsou stanovena v Evropské sociální chartě podepsané v Turínu dne 18. října 1961 a v Chartě Společenství základních sociálních práv pracovníků z roku 1989, mají za cíl podporu zaměstnanosti, zlepšování životních a pracovních podmínek tak, aby bylo možno tyto podmínky vyrovnat a přitom udržet jejich zvýšenou úroveň, přiměřenou sociální ochranu, sociální dialog, rozvoj lidských zdrojů za účelem trvale vysoké zaměstnanosti a boj proti vyloučení.“³⁹*

Aby Evropská unie dosáhla těchto cílů stanovených pro politiku zaměstnanosti a sociálních věcí, rozhodla se doplnit a podporovat činnost členských států v následujících oblastech:

- zlepšování pracovního prostředí tak, aby bylo chráněno zdraví a bezpečnost pracovníků,
- pracovní podmínky,
- sociální zabezpečení a sociální ochrana pracovníků,

³⁷ Barosso, José Manuel, Evropská komise: *Hlavní směry politiky příští komise*. [on-line]. [cit. 2011-02-02]. Dostupné na WWW: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/news/documents/index_en.htm.

³⁸ Brdek, M., Jírová, H. *Trendy v evropské sociální politice*. Praha: ASPI, 2002. ISBN 80-86395-25-1.

³⁹ Euroskop.cz. *Smlouva o založení ES. Článek 136*. [on-line]. [cit. 2011-02-02]. Dostupné na WWW: <http://www.euroskop.cz/>.

- ochrana pracovníků při skončení pracovního poměru,
- informování pracovníků a konzultace s nimi, zastupování a kolektivní obrana zájmů pracovníků a zaměstnavatelů včetně spolurozhodování podmínky zaměstnávání státních příslušníků třetích zemí legálně pobývajících na území Společenství.⁴⁰

5.1. Sociální politika, politika zaměstnanosti a rovných příležitostí EU

Obecně je za politiku zaměstnanosti a sociálních věcí zodpovědné Generální ředitelství Evropské komise pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti a komisaři. Jejich úkolem je zvýšení životní úrovně a kvality života občanů pomocí vytváření a zabezpečování kvalitních pracovních míst a vysoké úrovně sociální ochrany a rovných příležitostí pro všechny občany Evropské unie. V politice zaměstnanosti se Evropská unie snaží dosáhnout plné zaměstnanosti, zlepšit kvalitu a produktivitu práce, zvýšit atraktivnost práce a zajistit atraktivitu práce pro osoby hledající zaměstnání, včetně osob znevýhodněných a neaktivních a bojovat proti diskriminaci na trhu práce.⁴¹ Mezi dalšími prioritami najdeme investice do lidského kapitálu a do celoživotního vzdělávání. Systém vzdělávání je jednou z hlavních oblastí působnosti, pomocí které se Evropská unie snaží čelit novým kvalifikačním požadavkům a také pomáhat ohroženým skupinám pracovní síly.

5.1.1. Amsterodamská smlouva

Již v 50. letech 20. století byla část sociální politiky a to politika zaměstnanosti zahrnuta do Římských smluv a to především do smlouvy o EHS. V květnu 1999 vstoupila v platnost tzv. Amsterodamská smlouva, která posiluje oblasti zaměstnanosti, sociálních věcí a životního prostředí. Představitelé států a vlád členských zemí přidali do Amsterodamské smlouvy celou kapitolu, která se zabývá zaměstnaností a sociálními záležitostmi. Poprvé byla učiněna dohoda, která stanovuje sociální politiku a politiku zaměstnanosti jako smlouvou ukotvenou činnost a působnost Evropské unie. Na základě této dohody byly

⁴⁰ Euroskop.cz. *Smlouva o založení ES. Článek 137* [on-line]. [cit. 2011-03-22]. Dostupné na WWW: <http://www.euroskop.cz>

⁴¹ Evropská komise, Generální ředitelství pro vzdělání a kulturu. *European Employment and social policy: a policy for people*. [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 2002, 36s. ISBN 92-828-8271-3. Dostupné na WWW: http://www.ec.europa.eu/publications/booklets/move/24/txt_en.pdf

do sociální politiky zařazeny nové cíle a oblasti. Od roku 1999 Evropská unie zahájila a rozšířila své aktivity v sociální politice.

To především v oblasti zlepšování pracovního prostředí na ochranu zdraví a bezpečnost pracujících, pracovních podmínek, informování a poradenství pracujících, integrace osob vyloučených z trhu práce a v oblasti nastolení rovných příležitostí mužů a žen na trhu práce.⁴²

5.1.2. Evropská strategie zaměstnanosti

V listopadu 1997 během summitu v Lucemburku vznikla Evropská strategie zaměstnanosti jako reakce na problémy s rostoucí nezaměstnaností. Její cíl spočíval ve výrazném snížení úrovně nezaměstnanosti během dalších pěti let. Jedná se o jednotnou ucelenou strategii pro podporu zaměstnanosti, která se stala vzorem pro koordinaci v několika dalších oblastech, včetně sociální ochrany, vzdělávání a odborné přípravy. K jejímu vzniku přispěly negativní vlivy, ke kterým v Evropě docházelo od konce 70. let 20. století. Jednalo se o dlouhodobou a masovou nezaměstnanost, kdy bylo zjevné, že pouze ekonomický růst není dostačující k tomu, aby změnil a vyřešil strukturální problémy na trhu práce.⁴³ Evropská strategie zaměstnanosti představuje soubor metodických pokynů sdružených do čtyř tematických priorit: práceschopnost, podnikavost, adaptabilita a rovné příležitosti. Tyto priority, které byly přijaty všemi členskými státy, jsou následně zohledněny a začleněny do Národních akčních plánů zaměstnanosti. Evropská komise a Rada ministrů je pravidelně analyzují a zjišťují, zda se unijní cíle plní a jakým způsobem. Evropská strategie zaměstnanosti je založena na tříletém cyklu:

- „*Hlavních směrů politiky zaměstnanosti navržených Komisí na základě závěrů Evropské rady a schválené v konzultační proceduře Radou. Tyto směry stanoví obecné priority pro politiku zaměstnanosti členských států,*
- *Národních programů reforem členských států,*

⁴² Evropská komise, Generální ředitelství pro vzdělání a kulturu. *European Employment and social policy: a policy for people, str. 9* [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 2002, 36s. ISBN 92-828-8271-3. Dostupné na WWW: http://www.ec.europa.eu/publications/booklets/move/24/txt_en.pdf

⁴³ Evropská komise, Generální ředitelství pro vzdělání a kulturu. *European Employment and social policy: a policy for people, str. 11* [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 2002, 36s. ISBN 92-828-8271-3. Dostupné na WWW: http://www.ec.europa.eu/publications/booklets/move/24/txt_en.pdf

- *Společné zprávy o zaměstnanosti, která tvoří kapitolu zaměstnanosti ve výroční zprávě o plnění Lisabonské strategie přijímané Radou,*
- *Doporučení Rady pro členské státy.* ⁴⁴

5.1.3. Lisabonská strategie

Důraz, který byl kladen na sociální politiku a politiku zaměstnanosti, se od Amsterodamské smlouvy neustále zvětšoval. Na jaře roku 2000 přijala Evropská rada tzv. Lisabonskou strategii, nazvanou podle místa, kde byl tento nový strategický cíl všemi patnácti členskými státy schválen. Tato komplexní strategie, která byla rozvržena na celé desetiletí 2000 - 2010, byla v závěrech lisabonského zasedání Evropské rady formulována takto: Unie se má stát „nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností“.⁴⁵ Mezi jednotlivými pilíři lisabonské strategie najdeme i sociální pilíř, který se věnuje otázkám aktivní politiky zaměstnanosti a modernizaci evropského sociálního modelu. V tomto pilíři Evropská unie navazuje na Evropskou strategii zaměstnanosti z roku 1997. Její pomocí se podařilo mírně snížit nezaměstnanost v členských státech. Podle Evropské komise bylo v roce 2000 asi 10 % práceschopného obyvatelstva bez práce. To představuje asi 15 milionů obyvatel. Proto se Komise rozhodla definovat a popsat hlavní slabiny, které existují na trhu práce a určit cíle a priority pro zvýšení míry zaměstnanosti. Podle Evropské komise v roce 2000 existovaly na trhu práce tyto nedostatky:

- *„Pouze polovina žen v zemích EU pracuje, na rozdíl od USA, kde je tento podíl dvoutřetinový,*
- *evropské země mají mnohem nižší podíl zaměstnanosti ve službách ve srovnání s USA,*
- *existují velké rozdíly mezi členskými zeměmi: nezaměstnanost je soustředěna v Německu, Francii, Itálii a Španělsku; je největší v jižních a odlehlých regionech a v oblastech s útlumem průmyslové výroby,*

⁴⁴ Euroskop- *zaměstnanost*. Euroskop.cz [on-line]. Eternity group. [cit. 2011-02-03]. Dostupný na WWW: <http://www.euroskop.cz/688/sekce/zamestnanost/>.

⁴⁵ Evropská komise: Evropská unie v ČR. *Lisabonská strategie*. [on-line]. [cit. 2011-02-03]. Dostupný na WWW: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm.

- vysoká je dlouhodobá strukturální nezaměstnanost: polovina nezaměstnaných je bez práce více než jeden rok,
- existuje nedostatek kvalifikovaných pracovníků v sektorech informačních technologií, kvůli nedostatečným výdajům na výchovu a školení,
- vysoce je nezaměstnaností postižena věková skupina mezi 55-65 lety.⁴⁶

Během období 2000 - 2010, pro které byla Lisabonská strategie ustanovena, mělo dojít ke zvýšení míry zaměstnanosti z 61 % na 70 %, míra zaměstnanosti žen se měla zvýšit z 51 % na více než 60 %. Pro splnění a dosažení tohoto cíle měly být členské státy a priority Evropské unie v sociální politice a politice zaměstnanosti soustředěny na tyto oblasti:

- zvýšení zaměstnanosti tím, že kvalifikace pracovníků bude uváděna do souladu s nabídkou; hlavní roli hrály národní služby v oblasti zaměstnanosti, které se mohly opřít o celoevropskou databázi volných pracovních míst a vzdělávacích možností; podporovány byly speciální programy, které by umožnily nezaměstnaným získat požadovanou kvalifikaci,
- zdůraznění významu celoživotního vzdělávání, které je základní složkou evropského sociálního modelu. K tomu mají být podporovány dohody mezi sociálními partnery, zaměstnavateli a odbory o inovacích a o celoživotním vzdělávání,
- zvýšení zaměstnanosti ve službách, včetně služeb osobních,
- podpora zásady rovných příležitostí pro muže a ženy, lepší sladění pracovní doby a rodinného života zejména zavedením nového systému hodnocení péče o děti.⁴⁷

5.1.4. Hlavní směry politiky zaměstnanosti EU

Již bylo výše zmíněno, že na základě Evropské strategie zaměstnanosti jsou ve tříletém cyklu stanoveny a přijímány hlavní směry Evropské politiky zaměstnanosti sestavované Evropskou komisí a schvalované Radou, které stanovují obecné cíle a strategie, na které by se měly členské státy zaměřit při tvorbě národních akčních plánů zaměstnanosti. Podle

⁴⁶ Evropská komise: Evropská unie v ČR. *Lisabonská strategie*. [on-line]. [cit. 2011-02-03]. Dostupný na WWW: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm.

⁴⁷ Evropská komise: Evropská unie v ČR. *Lisabonská strategie*. [on-line]. [cit. 2011-02-03]. Dostupný na WWW: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm.

směrů, které byly vydány v roce 2008, vydal Evropský parlament usnesení, podle kterého „*hodnocení Národních programů reforem členských států obsažené ve Výroční zprávě o pokroku, kterou sestavila Komise a v návrhu Společné zprávy zaměstnanosti ukazuje, že by členské státy měly usilovat o dosažení plné zaměstnanosti, zvýšení kvality zaměstnání a rovných příležitostí, zajištění sociální soudržnosti při řešení těchto priorit:*

- *přilákání většího množství lidí do zaměstnání a udržení těchto lidí v zaměstnání, zvýšení nabídky práce a modernizace systémů sociální ochrany,*
- *vytvoření většího počtu kvalitnějších pracovních míst,*
- *zvýšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků s cílem podpořit pružnost trhu práce a podpora schopnosti pracovníků získat zaměstnání prostřednictvím celoživotního vzdělávání a uznávání nabyté kvalifikace,*
- *zvýšení investic do lidského kapitálu prostřednictvím lepšího vzdělání a zlepšování dovedností a rozšíření příležitostí k celoživotnímu vzdělávání,*
- *podpora mobility pracovníků na evropském trhu práce.*⁴⁸

Ke konci roku 2008, v souvislosti se světovou ekonomickou krizí, musela Evropská unie reagovat na situaci ve světě a s ní související nebezpečí předpokládaného výrazného zvýšení nezaměstnanosti a sociálního vyloučení, jelikož hospodářský růst a zaměstnanost jsou vzájemně propojeny. Navíc Evropská strategie zaměstnanosti představuje hlavní nástroj lisabonské strategie. Proto Evropská komise přijala Plán evropské hospodářské obnovy, obsahující i plán pro obnovu zaměstnanosti, který následně komentovala a doplnila Rada a také Evropský parlament. V tomto kontextu Evropský parlament vydal usnesení, ve kterém zdůrazňuje:

- *„význam aktivních a koordinovaných investic ve všech členských státech, a to zejména do výrobní infrastruktury, vzdělávání a klimatických změn, aby byl splněn cíl zvýšit úroveň zaměstnanosti, přispět k vytvoření kvalitních pracovních míst a zajistit sociální soudržnost,*
- *význam podpory EU v rozvoji moderního a udržitelného průmyslu,*
- *vytváření dalších pracovních míst, zachování a zlepšování kvality stávajících pracovních míst a vyzývá členské státy, aby nadále prosazovaly odpovědnost*

⁴⁸ Lancker, Anne Van. Hlavní směry politiky zaměstnanosti 2008-2010. *Evropský parlament* [on-line]. [cit. 2011-02-07]. Dostupný na WWW: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef%=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2008-0172+0+DOC1PDF+V0//CS>.

*a zlepšovaly zapojování všech zúčastněných subjektů, včetně sociálních partnerů a ostatních zainteresovaných stran tam, kde je to vhodné, v zájmu účinného provádění hlavních směrů zaměstnanosti.*⁴⁹

5.2. Evropský sociální fond (ESF) - nástroj sociální politiky a politiky zaměstnanosti

„Je mnoho cílů, jichž nemůžeme dosáhnout sami, ale jen společným úsilím. Tyto úkoly sdílí Evropská unie, členské státy a jejich regionální a místní orgány.“

Berlínská deklarace, březen 2007

*Danuta Hübner, komisařka pro regionální politiku*⁵⁰

5.2.1. Politika hospodářské a sociální soudržnosti - HSS

Politika hospodářské a sociální soudržnosti je zaměřena na podporu celkového harmonického rozvoje regionů v Evropské unii. Její cíl spočívá v potlačování disparit, tzn. rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů tak, aby bylo dosaženo vyváženého a harmonického rozvoje. Dále tato politika podporuje udržitelný růst ekonomických činností, vysokou úroveň zaměstnanosti, rovnost mezi muži a ženami a vysokou úroveň ochrany a zlepšování životního prostředí. Velmi často bývá označována jinými pojmy, jako např. regionální politika, strukturální politika, politika soudržnosti neboli kohezní politika. Pokud bychom chtěli zjistit původ a počátek politiky hospodářské a sociální soudržnosti, lze konstatovat, že jej nalezneme již v Římských smlouvách a to především v preambuli, kde se objevují zmínky o snižování rozdílů ve vývoji mezi regiony. Avšak teprve v 70. letech 20. století dochází k první koordinaci nástrojů a kroků k formování této politiky a v roce 1986 přijetím Jednotného evropského aktu byla hospodářská a sociální soudržnost přijata za cíl společně s jednotným vnitřním trhem. Významným pokrokem v implementaci hospodářské a sociální politiky se stala Maastrichtská smlouva z roku 1992, která včlenila tuto politiku do Smlouvy o založení Evropského společenství

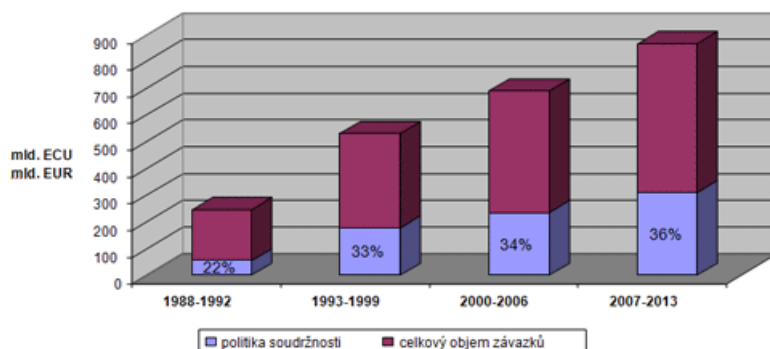
⁴⁹ Evropský parlament. *Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. března 2009 o provádění hlavních směrů*. EuroParl.europa.eu [on-line]. [cit. 2011-02-07]. Dostupný na WWW: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P6-TA-2009-0122+0+DOC+PDF+V0//CS>

⁵⁰ Evropská komise. *Rostoucí regiony, rostoucí Evropa, 4. Zpráva o HSS*. [on-line]. [cit. 2011-02-08]. Dostupný na WWW: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion4/pdf/4cr_cs.pdf. ISBN 92-79-05700-7.

(konkrétně do článků 158 až 162), podle kterých: „*společenství za účelem podpory harmonického vývoje rozvíjí a prosazuje svou činnost vedoucí k posilování hospodářské a sociální soudržnosti. Společenství se především zaměří na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů nebo ostrovů, včetně venkovských oblastí. Členské státy provádějí své hospodářské politiky a koordinují je tak, aby dosahovaly cílů uvedených v článku 158.*“⁵¹

Dnes představuje politika hospodářské a sociální soudržnosti druhou nejvýznamnější oblast, která je podporována v rámci Evropské unie, hned po zemědělské politice. (viz. Graf č. 1)

Graf č. 1: Podíl politiky HSS na finančních perspektivách 1988-2013

Zdroj: <http://www.euroskop.cz/675/782/clanek/politika-hospodarske-a-socialnisoudrznosti-hss/>

5.2.2. Vznik a cíle ESF

Pro naplnění cílů politiky hospodářské a sociální soudržnosti využívá tato politika prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie a fondu soudržnosti, které jsou využívány ke spolufinancování projektů na národní, regionální a místní úrovni. Strukturální fondy a fond soudržnosti jsou tedy nástroji regionální politiky Evropské unie. Je z nich žadatelé čerpáno v rámci několikaletých cyklů podle předem definovaných cílů a priorit. ESF je jedním ze dvou strukturálních fondů, kterými v současné době Evropská unie disponuje (období 2007 -2013) a je hlavním finančním nástrojem Evropské unie pro investice do lidí. Pomáhá tak naplňovat jeden z hlavních cílů Evropské unie. Na základě článku 2 Nařízení o ESF „*evropský sociální fond přispívá k prioritám Společenství, pokud*

⁵¹ EUR-LEX, Úřední věstník EU, C 321E. *Smlouva o Evropské unii a o založení Evropského společenství. Článek 158, 159.* [on-line]. [cit. 2011-02-08]. Dostupné na WWW: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:321E:0001:0331:CS.pdf>.

*jde o posílení hospodářské a sociální soudržnosti zvyšováním zaměstnanosti a počtu pracovních příležitostí, podporou vysoké úrovně zaměstnanosti a počtu pracovních míst a jejich kvality. Činí tak prostřednictvím podpory politik členských států, jejichž cílem je dosáhnout plné zaměstnanosti a kvality a produktivity práce, podpořit sociální začlenění, včetně přístupu znevýhodněných osob k zaměstnání a snížit rozdíly v zaměstnanosti na celostátní, regionální a místní úrovni.*⁵²

5.2.3. Historie ESF

ESF patří k nejstarším strukturálním fondům, které poskytují finanční prostředky na podporu ekonomického rozvoje Evropské unie. Vznikl již v roce 1957 s cílem zlepšit pracovní příležitosti ve Společenství podporou zaměstnanosti a zvyšováním geografické a pracovní mobility pracovníků. Prvotní úkol ESF byl v pomoci pracovníkům v odvětvích, která procházela restrukturalizací tím, že jim poskytoval příspěvky na přeškolení. V roce 1971 proběhla reforma ESF, na základě které došlo k navýšení rozpočtu a tedy prostředků pro ESF a podle které se ESF začal orientovat na specifické skupiny pracovníků. Tento vývoj souvisí s tím, že koncem 70. let výrazně narostla nezaměstnanost a řešení tohoto problému se stalo prioritou pro ESF. V následujících letech se postupně dále navyšovaly finanční prostředky věnované na podporu projektů z ESF. Od roku 2000 po přijetí lisabonské strategie se ESF stal výhradním nástrojem pro podporu Evropské strategie zaměstnanosti a právě Lisabonské strategie.⁵³

5.2.4. Poslání a priority ESF

Již bylo výše uvedeno, že ESF je nástrojem pro podporu Evropské strategie zaměstnanosti. Potřeba ESF vyplývá ze situace na světovém pracovním trhu, kde pracovní síla čelí neustále novým výzvám (globalizace, neustále se vyvíjející technologie, zvětšující se nároky na dovednosti pracovníků). Podle Evropské komise „*v našem rychle se měnícím světě již neexistuje zaměstnání na celý život. To znamená příležitosti pro změnu a zkoušení různých zaměstnání. Znamená to ale také to, že každý musí udržovat a aktualizovat své*

⁵² EUR-LEX, Úřední věstník EU, L210/12. *Narižení o ESF č. 1081/2006. Článek 2.* [on-line]. [cit. 2011-02-08]. Str. 2. Dostupný na WWW: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:210:0012:0018:CS:PDF>.

⁵³ Evropská komise, Generální ředitelství pro zaměstnanost a sociální věci. *Co je ESF?* [on-line]. [cit. 2011-02-08]. Dostupný na WWW: http://ec.europa.eu/employment_social/esf/discover/esf_cs.htm.

vzdělání a kvalifikaci a musí se umět přizpůsobit novým metodám práce s příležitostmi pro přestávky v kariéře a pro čas na osobní a rodinný život.“⁵⁴

Hlavními cíli ESF jsou:

- celoživotní vzdělávání,
- rovné příležitosti pro všechny na přístupu na trh práce,
- pomoc nezaměstnaným při vstupu na trh práce,
- pomoc lidem znevýhodněných sociálních skupin při vstupu na trh práce,
- rozvoj kvalifikované a přizpůsobivé pracovní síly,
- zavádění moderních způsobů organizace práce a podnikání,
- zlepšení přístupu a účasti žen na trhu práce,
- boj se všemi formami diskriminace a nerovnostmi souvisejícími s trhem práce.

⁵⁴ Evropská komise, Úřad pro úřední tisky. *Evropský sociální fond, investice do lidí*. [on-line]. [cit. 2011-02-09]. Str. 4. Dostupný na WWW: http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/esf_leaflet_cs.pdf. ISBN 92-79-01400-5.

6. Sociální politika v ČR a ESF

6.1. Sociální politika a politika zaměstnanosti v ČR

Za sociální politiku a politiku zaměstnanosti v ČR zodpovídá Ministerstvo práce a sociálních věcí a to Odbor politiky zaměstnanosti a Odbor realizace služeb zaměstnanosti. Tyto odbory mají na starosti analýzu zaměstnanosti i nezaměstnanosti na trhu práce. Zpracovávají též cíle a zaměření politiky zaměstnanosti.⁵⁵ Vzhledem k členství v Evropské unii plyne pro ČR závazek k přijímání opatření pro naplnění Evropské strategie zaměstnanosti a Lisabonské strategie.

6.1.1. Situace na trhu práce

V ČR se odráží negativní důsledky ekonomické krize obdobně jako ve Francii a celé Evropě. Ta následně přešla v krizi na trhu práce, kterou lze pozorovat po celé Evropě. Pokud srovnáme rychlost přílivu negativních důsledků na trh práce a vývoj míry nezaměstnanosti v souvislosti s hospodářskou krizí a poklesem ekonomické aktivity mezi ČR a Francií, lze konstatovat, že růst míry nezaměstnanosti se v ČR projevil později než ve Francii.

V roce 2010 celková zaměstnanost podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil ČSÚ (VŠPS) ve všech sférách národního hospodářství ČR poklesla na 4 885,2 tis. osob, meziročně byla nižší o 49,1 tis. osob, tj. o 1,0 %. Po výraznějším poklesu zaměstnanosti v roce 2009 (o 68,2 tis.) se v roce 2010 meziroční pokles zmírnil a od 2. čtvrtletí byl patrný již i její mírný mezičtvrtletní nárůst. Na rozdíl od roku 2009, kdy pokles zaměstnanosti postihl především muže, se na snížení zaměstnanosti podíleli muži i ženy téměř stejně. Počet zaměstnaných mužů poklesl o 25,4 tis. na 2 798,3 tis. a počet žen o 23,6 tis. na 2 086,9 tis. Zastoupení mužů (57,3 %) a žen (42,7 %) mezi zaměstnanými se nezměnilo. V primárním sektoru se zaměstnanost meziročně snížila o 2,5 tis. na 151,2 tis. osob, podíl tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti zůstal 3,1 %.

V sekundárním sektoru zaměstnanost meziročně klesla o 47,4 tis. na 1 855,7 tis. osob (výrazně méně než v roce 2009, kdy klesla o 124,1 tis.), jeho podíl se snížil na 38,0 %. Průmysl zaznamenal pokles o 15,6 tis. na 1 390,8 tis. osob a podíl zůstal 28,5 %.

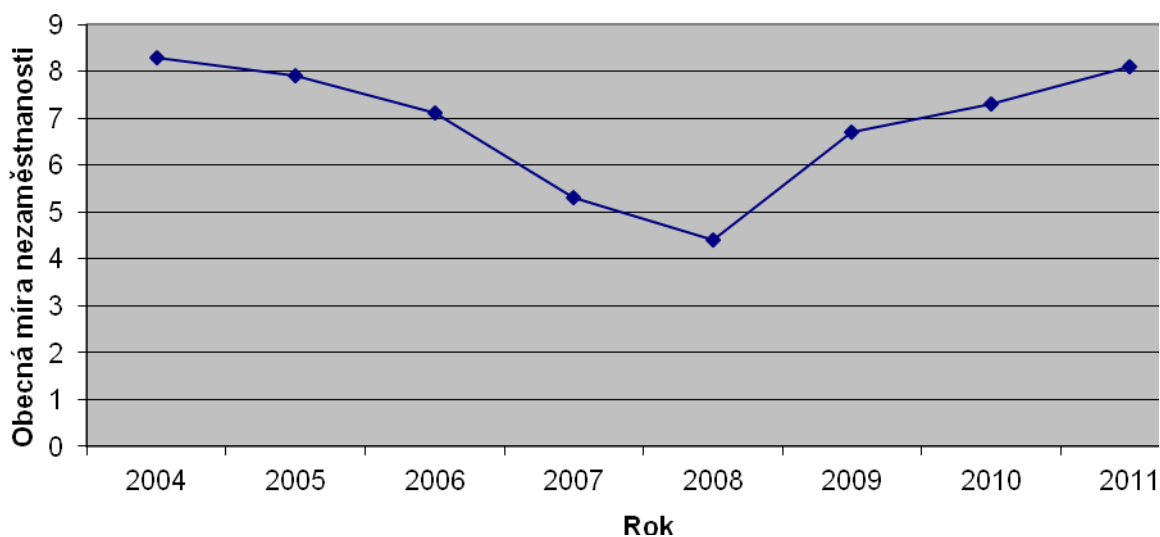
⁵⁵ MPSV, Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Informace z oblasti podpory zaměstnanosti*. [Online]. Poslední revize 9. 12. 2010 [Citace: 29. 3. 2011]. Dostupný na: <http://www.mpsv.cz/cs/10>

Stavebnictví zaznamenalo na rozdíl od předcházejících let pokles zaměstnanosti o 31,8 tis. na 464,9 tis. osob, jeho podíl se snížil na 9,5 %.

Nárůst počtu zaměstnaných v terciárním sektoru o 0,9 tis. na 2878,3 tis. osob byl v meziročním srovnání minimální (v roce 2009 nárůst o 60,9 tis.). Podíl terciárního sektoru na celkové zaměstnanosti vzrostl na 58,9 %.

Míra registrované nezaměstnanosti k 30. 6. 2011 mírně poklesla na 8,06 % (květen 2011 – 8,19 %, červen 2010 – 8,52 %)

Graf č. 2: Míra nezaměstnanosti od vstupu ČR do EU

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Podíváme-li se na statistiky ČR celkově za dobu od počátku krize, tak z hlediska mezinárodního srovnání náleží ke státům se zvýšenou mírou nezaměstnanosti. Na pracovním trhu v ČR existují ale skupiny, u kterých je zaměstnanost výrazně nižší a horší než v ostatních státech EU. Jedná se především o ženy, u kterých je míra zaměstnanosti výrazně nižší než průměr za všechny členské země Evropské unie. Obecně jsou České republiky ze strany EU vytýkány nerovné podmínky mezi ženami a muži na trhu práce. Další výrazně postiženou skupinou na trhu práce je populace nad 55 let věku, u které dochází k růstu míry nezaměstnanosti následkem snížení výkonnosti ekonomiky. (viz tabulka č. 1 a č. 2)

Tabulka č. 1: Srovnání vývoje míry zaměstnanosti v roce 2009 mezi ČR a Francií

Míra zaměstnanosti 15-54letých a 55-64letých v členských zemích EU (v %)

Země	3. čtvrtletí 2009					
	15-64 let			55-64 let		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
EU	64,8	71	58,7	46,2	54,9	37,9
Česká republika	65,2	73,7	56,5	46,4	58,9	34,8
Francie	54,6	58,6	60,5	39,2	41,8	35,8

Zdroj: MPSV, *Změny v zaměstnanosti v České republice v porovnání s ostatními zeměmi EU*

Tabulka č. 2: Meziroční přírůstek (úbytek) míry zaměstnanosti 15-54letých a 55-64letých (v %)

Země	3. čtvrtletí 2009- 3. čtvrtletí 2008					
	15-64 let			55-64 let		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
EU	-1,5	-2,3	-0,7	0,2	-0,4	0,7
Česká republika	-1,5	-2,0	-1,1	-1,1	-3,4	0,9
Francie	-0,8	-1,3	-0,2	1,0	1,3	0,8

Zdroj: MPSV, *Změny v zaměstnanosti v České republice v porovnání s ostatními zeměmi EU*

Ve srovnání s Francií lze konstatovat, že i když je zaměstnanost této pracovní síly v České republice procentuálně vyšší, tak v letech 2008 a 2009 u ní v ČR došlo k výraznějšímu poklesu než ve Francii.⁵⁶

6.1.2. Priority politiky zaměstnanosti

Politika zaměstnanosti České republiky se orientuje na podporu ohroženým skupinám na trhu práce. U těchto se vyskytují zhoršené podmínky nebo přístup na pracovní trh. Obecně politika zaměstnanosti usiluje o zvýšení zaměstnanosti. V České republice se k těmto skupinám řadí především ženy, absolventi škol, osoby starší 50. let, osoby se zdravotním postižením a příslušníci romských komunit.

⁵⁶ ČSÚ, Český statistický úřad. *Změny v zaměstnanosti v České republice v porovnání s ostatními zeměmi EU*. [Online] 5. 2. 2011. [Citace: 30. 3. 2011]. Dostupný na: http://czso.cz/csu.nsf/informace/czam020510analyza_a10.doc.

6.1.3. Využití ESF na podporu politiky zaměstnanosti

V České republice se správa a řízení financování z jednotlivých strukturálních fondů liší od způsobu organizace ve Francii. Ve Francii jsou operační programy rozděleny podle územního členění, a proto zde existuje jeden operační program pro Francii včetně Korsiky a další operační programy pro bývalé kolonie. Francie a Korsika spadají pod cíl regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. V ČR byly v říjnu 2007 schváleny a podepsány tři české operační programy, jejichž prostřednictvím bude ČR čerpat peníze z ESF pro programovací období 2007 – 2013. Jedná se o operační programy Lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen OP LZZ), Vzdělávání pro konkurenceschopnost (dále jen OP VK) a Praha- Adaptabilita (OPPA). Práce se zabývá jen OP LZZ a OP VK. Řízení těchto operačních programů je rozděleno dle kompetencí jednotlivých ministerstev. OP LZZ je řízen Ministerstvem práce a sociálních věcí, OP VK je řízen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Pokud srovnáme ČR a Francii z hlediska jednotlivých cílů, na rozdíl od Francie většina území ČR kromě Hlavního města Prahy spadá pod cíl Konvergence a jediná Praha náleží do cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Způsobilost pro tento cíl je společná pro všechny země střední a východní Evropy (včetně ČR), které vstoupily do Evropské unie později a jejichž ekonomiky jsou ve stavu „dohánění“ ekonomické a životní úrovně západní Evropy. Pro tyto země byl sestaven právě cíl Konvergence, jehož prioritou je podpora růstu a zaměstnanosti v nejméně rozvinutých regionech. Důraz je kladen na inovace, znalostní společnost, schopnost přizpůsobovat se hospodářským a sociálním změnám, na zlepšování životního prostředí a výkonnosti správy.⁵⁷ Těmto zemím je poskytováno více prostředků z fondů Evropské unie a ČR může tedy v porovnání s Francií čerpat více těchto finančních prostředků (viz tabulka č. 3).

⁵⁷ Evropská komise, Generální ředitelství pro regionální politiku. *Politika soudržnosti, 2007 – 2013 úřední poznámky a texty*. [Online]. [Citace: 3. 4. 2011]. Dostupný na: ISBN 92-79-03801-X.

Tabulka č. 3: Orientační rozdělení položek podle jednotlivých členských států v letech 2007-2013

**Orientační rozdělení položek podle jednotlivých členských států v letech 2007–2013
(v současných cenách, v milionech EUR)**

	Konvergence			Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		Evropská územní spolupráce	Celkem
	Fond soudržnosti	Konvergence	Phasing-out	Phasing-in	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		
Belgie			638		1 425	194	2 258
Bulharsko	2 283	4 391				179	6 853
Česká republika	8 819	17 064			419	389	26 692
Dánsko					510	103	613
Německo		11 864	4 215		9 409	851	26 340
Estonsko	1 152	2 252				52	3 456
Irsko				458	293	151	901
Řecko	3 697	9 420	6 458	635		210	20 420
Španělsko	3 543	21 054	1 583	4 955	3 522	559	35 217
Francie		3 191			10 257	872	14 319
Itálie		21 211	430	972	5 353	846	28 812
Kypr	213			399		28	640
Lotyšsko	1 540	2 991				90	4 620
Litva	2 305	4 470				109	6 885
Lucembursko					50	15	65
Maďarsko	8 642	14 248		2 031		386	25 307
Malta	284	556				15	855
Nizozemsko					1 660	247	1 907
Rakousko			177		1 027	257	1 461
Polsko	22 176	44 377				731	67 284
Portugalsko	3 060	17 133	280	448	490	99	21 511
Rumunsko	6 552	12 661				455	19 668
Slovinsko	1 412	2 689				104	4 205
Slovensko	3 899	7 013			449	227	11 588
Finsko				545	1 051	120	1 716
Švédsko					1 626	265	1 891
Spojené království		2 738	174	965	6 014	722	10 613
Meziregionální spolupráce/ sítě						445	445
Technická pomoc							868
Celkem	69 578	199 322	13 955	11 409	43 556	8 723	347 410

Pozn.: Vzhledem k tomu, že čísla byla zaokrouhlena, nemusí celkové částky přesně odpovídat.

Zdroj: Politika soudržnosti 2007 – 2013, Poznámky a úřední texty

6.2. Priority a zaměření financování z ESF v ČR

„Vytvoření moderní občanské společnosti otevřené vnějším příležitostem, společnosti, která je schopná reagovat na tyto impulsy. Cílem je podpořit rozvoj vnitřně různorodé, sociálně citlivé a soudržné společnosti a přispět ke zvyšování kvality života obyvatel, vytvořit moderní vzdělávací systém, který by přispěl k rozvoji znalostní ekonomiky a stal se zdrojem efektivity a flexibility na trhu práce, což vyústí ve vytvoření silné schopnosti ekonomiky vytvářet nová a kvalitní pracovní místa.“⁵⁸

V oblasti lidských zdrojů si ČR zvolila strategický cíl vytvoření otevřené, flexibilní a soudržné společnosti, ke kterému chce dospět cestou podpory investic do zvyšování kvality a intenzity vzdělávání, podpory zvyšování zaměstnanosti a schopnosti adaptace pracovní síly na podmínky trhu práce. Také cestou podpory zaměstnanosti ohrožených skupin a zmenšování regionálních nerovností v míře nezaměstnanosti. V rámci tohoto cíle je důraz kladen na vzdělávání, konkrétně na zvýšení kvality a efektivity vzdělávání na všech úrovních, na rozšíření přístupu k vyššímu odbornému a vysokoškolskému vzdělávání. Dále na podporu spolupráce odborné firemní sféry se vzdělávacími institucemi a na propojení systému počátečního a celoživotního vzdělávání. V oblasti zvyšování zaměstnanosti Česká republika usiluje o snížení nezaměstnanosti mladých lidí do 25 let a zvýšení jejich účasti na vysokoškolském vzdělávání. Také usiluje o prosazování rovných příležitostí žen a mužů na trhu práce, zvýšení participace starších osob na trhu práce a zvýšení mobility pracovní síly efektivním systémem rekvalifikací.⁵⁹

⁵⁸ Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní koordinační orgán. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013*. [Online] červenec 2007. [Citace: 3. 4. 2011]. Str. 43. Dostupný na: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=ff026898-8d3e-48b5-b25f-c220d4355f11>

⁵⁹ Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní koordinační orgán. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013*. [Online] červenec 2007. [Citace: 3. 4. 2011]. Str. 43. Dostupný na: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=ff026898-8d3e-48b5-b25f-c220d4355f11>

Tabulka č. 4: Přehled navržených prostředků pro jednotlivé OP ESF podle cílů v ČR

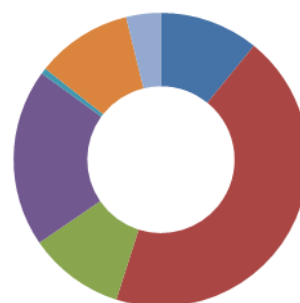
Tabulka financí NSRR		
Operační program	Fond	Celkem
<i>Cíl Konvergence</i>	<i>Příspěvek společenství</i>	
Evropský sociální fond (ESF)		
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	ESF	1 811 845 772
OP Vzdělání pro konkurenceschopnost	ESF	1 811 845 772
Celkem ESF		3 623 691 544
<i>Konkurenceschopnost/ Cíl zaměstnanost</i>	<i>Příspěvek společenství</i>	
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	ESF	25 275 633
OP Vzdělání pro konkurenceschopnost	ESF	16 869 009
Celkem ESF		150 829 884
Celkem NSRR		26 302 604 484

Zdroj: Národní strategický referenční rámec ČR pro programovací období 2007 – 2013, vlastní zpracování

Graf č. 3: Alokace peněžních prostředků v % dle témat předpokládaných v návrzích OP České republiky

**Rozepsáno podle témat předpokládaných
v návrzích operačních programů České republiky**

Zlepšení přístupu k zaměstnání a udržitelný rozvoj	1,0%
Zlepšování lidského kapitálu	40,0%
Zlepšování sociálního začlenění znevýhodněných sazeb	9,7%
Zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a firem, podniků a podnikatelů	18,0%
Mobilizace pro reformy v oblasti zaměstnanosti a začlenění	0,6%
Posílení institucionální kapacity na národní, regionální a místní úrovni	9,7%
Technická podpora	3,0%

Zdroj: Národní strategický referenční rámec ČR pro programovací období 2007 – 2013, vlastní zpracování

Pro programovací období 2007 – 2013 je pro Českou republiku z ESF vyhrazeno 3,77 miliard €, tj. 96,7 miliard Kč (1 € = 25,65 Kč), z nichž 95 % je pro cíl Konvergence (pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je způsobilé pouze hlavní město Praha). V porovnání s prioritami Francie se ČR zaměřuje nejvíce na investice do lidského kapitálu.

Tedy do vzdělávání a zvyšování kompetencí a dovedností pracovní síly pro lepší adaptaci pružnosti trhu práce. Francie se orientuje na začleňování a podporu ohrožených skupin na trhu práce a na podporu nástrojů proti jejich diskriminaci. Jsou to např. handicapovaní lidé nebo třeba ženy, mladá generace nebo naopak starší lidé, pro které jsou podmínky na trhu práce ve Francii už delší dobu výrazně horší. Důraz na tuto prioritu najdeme

ve všech členských státech Evropské unie, protože je součástí Lisabonské strategie. V případě méně vyspělých států je důraz kladen na podporu zaměstnanosti obyvatelstva cestou zvyšování dovedností a podporu vzdělávání. Při srovnání s Francií je možno konstatovat, že Česká republika používá prostředky z fondů EU také na zkvalitnění procesů ve veřejné správě (cca 10 % finančních prostředků), ale u Francie je toto procento výrazně nižší (0,1 %).

Tabulka č. 5: Stav čerpání finančních prostředků jednotlivých OP (příspěvek Společenství, EUR)

OP	Fond	Cíl	Alokace podpory z fondů EU 2007–2013			Prostředky v souhrnných žádostech zaúčtovaných PCO		Certifikované výdaje předložené EK (bez předběžných plateb)		Předběžné platby z EK	
			od počátku období			od počátku období		od počátku období			
			mil. EUR	mil. EUR	%	mil. EUR	%	mil. EUR	%	mil. EUR	%
			a	b	b/a	c	c/a	d	d/a		
OP D	ERDF	1	1 170,4	596,6	51,0	447,4	38,2	105,3	9,0		
	FS		4 603,6	977,1	21,2	449,7	9,8	483,4	10,5		
OP ŽP	ERDF	1	702,5	118,9	16,9	57,2	8,1	63,2	9,0		
	FS		4 215,4	713,0	16,9	296,4	7,0	442,6	10,5		
OP PI	ERDF	1	3 041,3	660,8	21,7	340,4	11,2	273,7	9,0		
OP LZZ	ESF	1	1 811,8	420,2	23,2	331,9	18,3	163,1	9,0		
		2	25,6	3,9	15,4	2,9	11,2	2,3	9,0		
OP VaVpl	ERDF	1	2 070,7	28,0	1,4	14,3	0,7	186,4	9,0		
IOP	ERDF	1	1 553,0	261,3	16,8	160,0	10,3	139,8	9,0		
		2	29,4	4,4	15,0	1,4	4,8	2,6	9,0		
OP VK	ESF	1	1 811,8	189,7	10,5	102,7	5,7	163,1	9,0		
		2	16,9	2,6	15,6	2,0	11,7	1,5	9,0		
OP TP	ERDF	1	243,8	40,3	16,5	32,0	13,1	21,9	9,0		
		2	3,9	0,7	16,5	0,5	13,2	0,4	9,0		
ROP SZ	ERDF	1	745,9	280,2	37,6	179,7	24,1	67,1	9,0		
ROP MS	ERDF	1	716,1	206,4	28,8	172,5	24,1	64,4	9,0		
ROP JV	ERDF	1	704,4	331,0	47,0	295,4	41,9	63,4	9,0		
ROP SM	ERDF	1	657,4	282,7	43,0	267,5	40,7	59,2	9,0		
ROP SV	ERDF	1	656,5	297,8	45,4	291,1	44,3	59,1	9,0		
ROP JZ	ERDF	1	619,7	202,4	32,7	18,4	3,0	55,8	9,0		
ROP SČ	ERDF	1	559,1	187,9	33,6	156,5	28,0	50,3	9,0		
OP PK	ERDF	2	234,9	64,4	27,4	30,5	13,0	21,1	9,0		
OP PA	ESF	2	108,4	35,6	32,9	26,8	24,7	9,8	9,0		
OP PS ČR-PL	ERDF	3	219,5	96,8	44,1	93,2	42,5	19,8	9,0		

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva- říjen 2011, Ministerstvo pro místní rozvoj, 3. 11. 2011

6.2.1. Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

„ Globálním cílem OP LZZ pro období 2007 – 2013 je zvýšit zaměstnanost a zaměstnatelnost lidí v ČR na úroveň průměru 15. nejlepších zemí EU.“⁶⁰

OP LZZ slouží k naplňování strategického cíle zvýšení zaměstnanosti v ČR a je nástrojem pro čerpání finančních prostředků z ESF. V rámci operačního programu jsou podporovány projekty k předcházení nezaměstnanosti a posílení adaptability pracovní síly na změny na trhu práce. Zaměřuje se též na prevenci diskriminace ohrožených skupin na trhu práce a na podporu jejich začleňování a zlepšování podmínek pro zvýšení jejich zaměstnanosti. Pro OP LZZ si Česká republika zvolila pět konkrétních cílů, z kterých vzešlo definování prioritních os. Mají také přispět k naplnění strategických cílů vytčených pro ČR.

Cíle jsou:

- 1. „ Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů.*
- 2. Zlepšení přístupu k zaměstnání a prevence nezaměstnanosti.*
- 3. Posílení integrace osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených.*
- 4. Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy a veřejných služeb.*
- 5. Zintenzivnění mezinárodní spolupráce v oblasti rozvoje lidských zdrojů a zaměstnanosti.“⁶¹*

Na programovací období 2007 – 2013 je pro OP LZZ vyčleněno z ESF celkově 2,156 miliard €. EU přispívá částkou 1,837 miliard €, což představuje asi 85 % a zbylé finanční prostředky jsou poskytovány z veřejných zdrojů ČR. Tyto prostředky jsou rozděleny rovnoměrně mezi jednotlivé roky programovacího období, na jeden rok tedy připadá cca 260 milionů €. Nejvíce prostředků putuje do prvních třech prioritních oblastí, tzn. na podporu aktivní politiky na trhu práce, na zvyšování zaměstnanosti, na podporu adaptace pracovní síly na pružnost pracovního trhu a na začleňování rizikových skupin pracovní síly na trh práce a na boj proti její diskriminaci.

⁶⁰ Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní koordinační orgán. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013*. [Online] červenec 2007. [Citace: 3. 4. 2011]. Str. 43. Dostupný na: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=ff026898-8d3e-48b5-b25f-c220d4355f11>

⁶¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Prováděcí dokument OP LZZ, 2007 – 2013*. [Online]. 26. 9. 2007 [Citace: 5. 4. 2011]. Str. 79. Dostupný na: <http://www.esfcr.cz/file/4976>

Obrázek č. 1: Přehled cílů OP LZZ a přiřazení k prioritám

Zdroj: Prováděcí dokument OP LZZ

Tabulka č. 6: Struktura OP Lidské zdroje a zaměstnanost

Číslo prioritní osy / oblasti podpory	Název prioritní osy / oblasti podpory	Podíl na celkové alokaci v %
1	Adaptabilita	28,7
1.1	Zvýšení adaptability zaměstnanců a konkurenceschopnosti podniků	24,5
1.2	Zvýšení adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů restrukturalizovaných podniků	4,2
2a,b	Aktivní politika trhu práce	33,0
2.1a,b	Posílení aktivních politik zaměstnanosti	28,0
2.2a,b	Modernizace institucí a zavedení systému kvality služeb zaměstnanosti a jejich rozvoj	5,0
3	Sociální integrace a rovné příležitosti	21,8
3.1	Podpora sociální integrace a sociálních služeb	13,3
3.2	Podpora sociální integrace romských lokalit	2,0
3.3	Integrace sociálně vyloučených skupin na trhu práce	3,5
3.4	Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění rodinného a pracovního života	3,0
4a,b	Veřejná správa a veřejné služby	10,6
4.1a,b	Posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy	10,6
5a,b	Mezinárodní spolupráce	1,9
5.1a,b	Mezinárodní spolupráce	1,9
6a,b	Technická pomoc	4,0
6.1a,b	Podpora řízení, implementace a kontroly operací	4,0

Zdroj: Programový dokument OP LZZ

Prioritní osa 1: Adaptabilita

Tato prioritní osa se orientuje na předcházení zvyšování nezaměstnanosti cestou zlepšování a zvyšování kvality pracovní síly. To především tak, aby v případě ztráty zaměstnání byla schopna pružně reagovat na vzniklou životní situaci a díky své kvalifikaci si najít jednodušejší novou práci. V rámci této prioritní osy jsou podporovány projekty na podporu vzdělávání,

na rozvoj dovedností a získávání nových zkušeností v podnicích. ESF pomáhá financovat semináře, školení a vzdělávací programy zaměstnanců. Cílovými skupinami jsou různé vzdělávací a poradenské instituce nebo samotní zaměstnavatelé, kteří poskytují vzdělání svým zaměstnancům. Vzdělávací a poradenskou institucí může být např. úřad práce, který pořádá rekvalifikační kurzy pro uchazeče o zaměstnání.

Prioritní osa 2: Aktivní politika na trhu práce

Prioritní osa Aktivní politika na trhu práce pomáhá financovat činnosti aktivní politiky České republiky a je zaměřena především na zlepšení přístupu na trh práce pro znevýhodněné osoby (s handicapem, dále osoby starší 50 let) nebo podporuje rovnost žen a mužů na trhu práce a zvýšení zaměstnanosti žen. Jejím cílem je také účinně bojovat proti dlouhodobé nezaměstnanosti a zavádění nástrojů pro její prevenci. Cílovou skupinou jsou všichni nezaměstnaní, kteří spadají do výše jmenovaných skupin. Příjemci prostředků jsou ovšem také úřady práce a jiné instituce, podílející se na provádění aktivní politiky zaměstnanosti.

Prioritní osa 3: Sociální integrace a rovné příležitosti

Prioritní osa je spojená s prioritní osou Aktivní politika na trhu práce a je věnována rizikovým skupinám, pro které existují zhoršené podmínky nebo přístup na trh práce. Cílem této osy je poskytnout finanční prostředky na podporu začlenění těchto rizikových skupin na trh práce a na podporu zlepšení podmínek pro zvýšení jejich zaměstnanosti. Cílovou skupinou jsou výše zmiňované skupiny pracovní síly, kromě nich je potřeba zmínit i podporu pro integraci romské komunity a to především zlepšení jejich přístupu ke vzdělávání. Důraz je kladen také na prosazování rovnosti mezi ženami a muži, rovnosti mezi příležitostmi na trhu práce či prosazování stejných platových podmínek. Česká republika je ze strany Evropské unie kritizována za to, že se na trhu práce stále vyskytují velké rozdíly mezi podmínkami pro muže a pro ženy.

Prioritní osa 4: Veřejná správa a veřejné služby

Prioritní osa je zaměřena na zvýšení a zabezpečení institucionální efektivnosti, kapacity a kvality veřejné správy, její modernizaci na úrovni ústřední veřejné správy a také na zvýšení efektivnosti a zlepšení veřejných služeb územní veřejné správy.

Prioritním osám Mezinárodní spolupráce a Technická pomoc je věnována relativně malá část disponibilních prostředků. Mezinárodní spolupráce je zaměřena na rozšíření spolupráce v rámci rozvoje lidských zdrojů v různých členských státech. Technická pomoc je zahrnuta v každém operačním programu a slouží k financování zabezpečení řízení každého konkrétního operačního programu.⁶²

Realizace OP Lidské zdroje a zaměstnanost

V OP LZZ bylo k 3. 11. 2011 podáno 686 žádostí na individuální projekty v celkové hodnotě 38,1 mld. Kč a 15 žádostí na globální granty ve výši 22 mld. Kč. V rámci globálních grantů bylo podáno 9 162 žádostí na grantové projekty v hodnotě 46,2 mld. Kč. V OP LZZ je vydáno 501 Rozhodnutí o poskytnutí dotace ve výši 28,4 mld. Kč na individuální projekty a 14 Rozhodnutí na globální granty ve výši 19,3 mld. Kč. Proplacené prostředky za individuální projekty a globální granty dosahují 16,6 mld. Kč, což představuje 31,1 % z celkové alokace na program. Objem certifikovaných výdajů činí 9,8 mld. Kč, což je 18,4 % z alokace na OP LZZ na období 2007 – 2013. ⁶³(Jedná se o certifikované výdaje předložené Evropské komisi.)

⁶² Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Nové operační programy klíčovou dírkou*. [Online] listopad 2007. [Citace: 6. 4. 2011]. Str. 4-7. Dostupný na: <http://www.euroskop.cz/gallery/8/2591-555ca4993126913d17954857e4b6068.pdf>. ISBN 978-80-86878-57-7.

⁶³ Měsíční monitorovací zpráva- říjen 2011. [Online] [Citace: 30. 11. 2011]. Dostupný na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/b0827a9a-35c1-4589-b717-3ef1917479bd/MMZ---rijen-2011>

Tabulka č. 7: Údaje o individuálních projektech (IP) OP Lidské zdroje a zaměstnanost (EU a národní zdroje)

Prioritní osa / Oblast podpory	Podané žádosti		Žádosti vyřazené z administrace		Žádosti ve schvalovacím procesu		Projekty s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou		Finančně ukončené projekty	
	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
-	od počátku období		od počátku období		aktuální stav		od počátku období		od počátku období	
1.1	9	5 895,9	2	1 000,0	2	663,6	5	4 232,3	0	0,0
1.2	10	445,8	0	0,0	1	49,2	9	382,5	0	0,0
1	19	6 341,7	2	1 000,0	3	712,8	14	4 614,8	0	0,0
2.1a	136	10 387,9	27	1 327,3	12	342,5	97	10 368,4	5	66,4
2.2a	16	3 046,2	3	493,6	4	1 064,7	9	1 483,6	1	82,7
2a	152	13 434,0	30	1 820,9	16	1 407,2	106	11 852,0	6	149,2
2.1b	0	136,7	0	17,5	0	4,5	0	136,4	0	0,9
2.2b	0	40,1	0	6,5	0	14,0	0	19,5	0	1,1
2b	0	176,8	0	24,0	0	18,5	0	155,9	0	2,0
3.1	67	10 659,1	23	4 497,2	2	329,5	42	5 832,4	2	50,7
3.2	23	668,4	7	266,9	4	137,7	12	263,9	0	0,0
3.3	3	97,7	0	0,0	3	97,7	0	0,0	0	0,0
3.4	9	98,4	7	69,8	0	0,0	2	28,6	0	0,0
3	102	11 523,6	37	4 833,9	9	564,8	56	6 124,8	2	50,7
4a.1	380	4 159,1	83	757,5	4	95,3	293	3 285,0	36	85,1
4a	380	4 159,1	83	757,5	4	95,3	293	3 285,0	36	85,1
4b.1	0	319,9	0	58,3	0	7,3	0	252,7	0	6,5
4b	0	319,9	0	58,3	0	7,3	0	252,7	0	6,5
5a.1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
5a	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
5b.1	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
5b	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
6a.1	33	2 068,0	1	2,0	0	0,0	32	2 121,3	0	0,0
6a	33	2 068,0	1	2,0	0	0,0	32	2 121,3	0	0,0
6b.1	0	28,1	0	0,0	0	0,0	0	28,8	0	0,0
6b	0	28,1	0	0,0	0	0,0	0	28,8	0	0,0
OP LZZ	686	38 051,1	153	8 496,5	32	2 806,0	501	28 435,4	44	293,4

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva- říjen 2011, Ministerstvo pro místní rozvoj, 3. 11. 2011

Tabulka č. 8: Údaje o stavu čerpání finančních prostředků OP Lidské zdroje a zaměstnanost (EU a národní zdroje)

Prioritní osa / Oblast podpory	Celková alokace podpory 2007–2013		Podané žádosti		Projekty s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou		Proplacené prostředky příjemcům		Prostředky v souhrnných žádostech zaúčtovaných PCO		Certifikované výdaje předložené EK	
	v mil. Kč		v mil. Kč	%	v mil. Kč	%	v mil. Kč	%	v mil. Kč	%	v mil. Kč	%
	a	b	b/a	c	c/a	d	d/a	e	e/a	f	f/a	
1.1	13 031,2	24 958,5	191,5	12 036,1	92,4	4 279,1	32,8	2 063,6	15,8	1 776,0	13,6	
1.2	2 258,4	656,7	29,1	449,1	19,9	41,3	1,8	41,3	1,8	11,1	0,5	
1	15 289,5	25 615,3	167,5	12 485,2	81,7	4 320,3	28,3	2 104,8	13,8	1 787,1	11,7	
2.1a	14 801,9	14 055,0	95,0	10 955,5	74,0	5 996,7	40,5	5 915,6	40,0	4 649,9	31,4	
2.2a	2 632,6	3 046,2	115,7	1 483,6	56,4	87,9	3,3	87,9	3,3	13,1	0,5	
2a	17 434,5	17 101,1	98,1	12 439,1	71,3	6 084,6	34,9	6 003,5	34,4	4 663,0	26,7	
2.1b	194,8	184,9	95,0	144,2	74,0	78,9	40,5	77,8	40,0	61,2	31,4	
2.2b	34,6	40,1	115,7	19,5	56,4	1,2	3,3	1,2	3,3	0,2	0,5	
2b	229,4	225,0	98,1	163,7	71,3	80,1	34,9	79,0	34,4	61,4	26,8	
3.1	7 148,8	16 349,9	228,7	6 702,3	93,8	3 901,7	54,6	2 863,4	40,1	2 379,8	33,3	
3.2	1 052,9	2 868,4	272,4	673,7	64,0	266,5	25,3	172,5	16,4	129,2	12,3	
3.3	1 842,5	5 470,0	296,9	683,6	37,1	245,4	13,3	105,4	5,7	67,4	3,7	
3.4	1 581,3	6 055,8	383,0	680,6	43,0	440,5	27,9	279,8	17,7	210,8	13,3	
3	11 625,4	30 744,1	264,5	8 740,1	75,2	4 854,1	41,8	3 421,1	29,4	2 787,2	24,0	
4a.1	5 264,2	5 747,6	109,2	4 181,2	79,4	649,0	12,3	300,7	5,7	160,6	3,0	
4a	5 264,2	5 747,6	109,2	4 181,2	79,4	649,0	12,3	300,7	5,7	160,6	3,0	
4b.1	404,9	442,1	109,2	321,6	79,4	49,9	12,3	23,1	5,7	12,4	3,0	
4b	404,9	442,1	109,2	321,6	79,4	49,9	12,3	23,1	5,7	12,4	3,0	
5a.1	942,5	2 139,3	227,0	332,0	35,2	188,5	20,0	92,9	9,9	78,2	8,3	
5a	942,5	2 139,3	227,0	332,0	35,2	188,5	20,0	92,9	9,9	78,2	8,3	
5b.1	72,5	164,6	227,0	25,5	35,2	14,5	20,0	7,1	9,9	6,0	8,3	
5b	72,5	164,6	227,0	25,5	35,2	14,5	20,0	7,1	9,9	6,0	8,3	
6a.1	2 111,0	2 068,0	98,0	2 121,3	100,5	380,5	18,0	380,5	18,0	286,9	13,6	
6a	2 111,0	2 068,0	98,0	2 121,3	100,5	380,5	18,0	380,5	18,0	286,9	13,6	
6b.1	28,7	28,1	98,0	28,8	100,5	5,2	18,0	5,2	18,0	3,9	13,6	
6b	28,7	28,1	98,0	28,8	100,5	5,2	18,0	5,2	18,0	3,9	13,6	
Cíl 1	52 667,2	83 415,4	158,4	40 298,9	76,5	16 477,1	31,3	12 303,6	23,4	9 763,0	18,5	
Cíl 2	735,5	859,8	116,9	539,6	73,4	149,7	20,3	114,4	15,6	83,6	11,4	
OP LZZ	53 402,7	84 275,2	157,8	40 838,5	76,5	16 626,8	31,1	12 418,0	23,3	9 846,7	18,4	

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva- říjen 2011, Ministerstvo pro místní rozvoj, 3. 11. 2011

6.2.2. Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

„Globálním cílem OP VK je rozvoj vzdělanostní společnosti za účelem posílení konkurenceschopnosti ČR prostřednictvím modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.“⁶⁴

OP VK je nástroj pro financování zlepšení systému vzdělávání, zvýšení jeho kvality a na podporu dalšího vzdělávání pro ty, kteří pocítují potřebu a nutnost doplňovat si v průběhu profesní kariéry svojí dosavadní kvalifikaci. Je zaměřen na všechny úrovně vzdělávacího systému (od základních škol, přes střední až po vysoké školy a univerzity). Z hlediska územního se OP VK zaměřuje především na regiony způsobilé pro cíl Konvergence, tzn. celé území ČR mimo Hlavního města Prahy. Pro OP VK si ČR stanovila čtyři strategické cíle, na základě kterých se stejně jako v případě OP LZZ definovaly jednotlivé prioritní osy:

- 1. „Rozvoj a zkvalitňování počátečního vzdělávání s důrazem na zlepšení klíčových kompetencí absolventů pro zvýšení jejich uplatnitelnosti na trhu práce a zvýšení motivace k dalšímu vzdělávání.“*
- 2. Inovace v oblasti terciárního vzdělávání směrem k propojení s výzkumnou a vývojovou činností, větší flexibilitě a kreativitě absolventů uplatnitelných ve znalostní ekonomice, k zatraktivnění podmínek pro výzkum a vývoj a k vytvoření komplexních a efektivních nástrojů, které by podporovaly inovační proces jako celek.*
- 3. Posílení adaptability a flexibility lidských zdrojů jako základního faktoru konkurenceschopnosti ekonomiky a udržitelného rozvoje ČR prostřednictvím podpory dalšího vzdělávání jak na straně nabídky, tak poptávky.*
- 4. Vytvoření moderního, kvalitního a efektivního systému celoživotního učení prostřednictvím rozvoje systému počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání včetně propojení těchto jednotlivých částí systému celoživotního učení.“⁶⁵*

⁶⁴ Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní koordinační orgán. Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013. [Online] červenec 2007. [Citace: 3. 4. 2011]. Str. 72.

⁶⁵ Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Nové operační programy klíčovou dírkou*. [Online] listopad 2007. [Citace: 6. 4. 2011]. Str. 11. Dostupný na: <http://www.euroskop.cz/gallery/8/2591-555ca4993126913d17954857e4b6068.pdf>. ISBN 978-80-86878-57-7.

Pro OP VK je pro programovací období 2007 – 2013 vyčleněno celkově 2,151 miliard €, ze kterých je 85 %, tedy 1,828 miliard €, hrazeno Evropskou unií. Nejvíce finančních prostředků je vyčleněno na první dvě prioritní osy, tedy Počáteční vzdělávání a Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj. Na každou z nich je vyčleněno cca 730 milionů € (tzn. 34 % z celkových přidělených prostředků).

Tabulka č. 9: Struktura OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Číslo prioritní osy / oblasti podpory	Název prioritní osy/oblasti podpory	Podíl na celkové alokaci v %
1	Počáteční vzdělávání	33,6
1.1	Zvyšování kvality ve vzdělávání	12,8
1.2	Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	6,0
1.3	Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení	6,1
1.4	Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách	8,7
2	Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj	34,2
2.1	Vyšší odborné vzdělávání	4,1
2.2	Vysokoškolské vzdělávání	12,0
2.3	Lidské zdroje ve V&V	11,8
2.4	Partnerství a sítě	6,3
3	Další vzdělávání	15,8
3.1	Individuální další vzdělávání	8,4
3.2	Podpora nabídky dalšího vzdělávání	7,4
4a,b	Systémový rámec celoživotního učení	12,4
4.1a,b	Systémový rámec počátečního vzdělávání	4,5
4.2a,b	Systémový rámec terciárního vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji	3,6
4.3a,b	Systémový rámec dalšího vzdělávání	4,3
5a,b	Technická pomoc	4,0
5.1a,b	Řízení, kontrola, monitorování a hodnocení programu	3,1
5.2a,b	Informovanost a publicita programu	0,6
5.3a,b	Zvýšení absorpční kapacity	0,3

Zdroj: Programový dokument OP VK

Prioritní osa 1: Počáteční vzdělávání

Tato prioritní osa se zaměřuje na rozvoj kompetencí a dovedností žáků a dětí z mateřských škol a základních škol a na zlepšení vzdělávacího systému a to ve smyslu přípravy kvalitní potencionální pracovní síly uplatnitelné na trhu práce. Zaměřuje se také na zajištění a vytvoření motivujícího systému dalšího vzdělávání pedagogů a nepedagogických pracovníků škol a podporu rovných příležitostí pro všechny děti a žáky. Především pro děti se speciálními potřebami a pro děti romských rodin a jiných národnostních menšin. Na tuto prioritní osu je vyčleněno z fondů EU 612,1 M€, tj. 34 % alokace OP VK.

Prioritní osa 2: Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj

Prioritní osa se zaměřuje na zlepšení přístupu k výzkumu a vývoji a na propojení vzdělávacího systému s těmito oblastmi. Dále na vytvoření partnerských sítí a na zatraktivnění prostředí pracovníků výzkumu a vývoje. Další prioritou je podpora vysokoškolského vzdělávání, především zkvalitnění nabídky studijních programů tak, aby co nejvíce odpovídaly trendům na trhu práce a připravovaly mladé lidi pro budoucí zaměstnání. Na tuto prioritní osu je vyčleněno z fondů EU 626,5 M€, tj. 35 % alokace OP VK.

Prioritní osa 3: Další vzdělávání, prioritní osa 4: Systémový rámec celoživotního učení

Pro tyto dvě prioritní osy je vyčleněno mnohem méně finančních prostředků než pro předchozí osy. Prioritní osa Další vzdělávání se zaměřuje na vytvoření národní politiky dalšího vzdělávání. Klade důraz na vytvoření nabídky dalšího vzdělávání a zabezpečení přístupu pro všechny zájemce pomocí kvalitních a dostupných informací. Finančně podporovány jsou také služby a nabídky vzdělávání různých vzdělávacích institucí, aby byla usnadněna a zvýšena dostupnost k možnosti dalšího vzdělávání pro všechny skupiny obyvatel. Prioritní osa 4 se zaměřuje na tzv. „národní systémové aktivity“, tedy aktivity týkající se celého vzdělávacího systému ČR. V rámci těchto aktivit je podporováno budování všech stupňů vzdělávacího systému, od počáteční až po terciární a celoživotní učení tak, aby došlo k „*vytvoření moderního, kvalitního, nediskriminačního a efektivního systému celoživotního učení*“.⁶⁶

Pokud bychom porovnali zaměření operačních v České republice a Francii, lze konstatovat, že v případě Francie je operační program Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost zaměřen více na podporu zaměstnanosti a boje proti diskriminaci s důrazem na začleňování rizikových skupin na trh práce a na začleňování rizikových skupin na trh práce. Také na zvyšování jejich zaměstnanosti a zlepšování podmínek přístupu na pracovní trh. V případě České republiky existuje tato orientace také vzhledem k tomu, že se jedná o hlavní cíl ESF, ovšem i v případě podpory aktivní politiky

⁶⁶ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Prováděcí dokument k OP VK*. [Online] [Citace: 29. 3. 2011]. Str. 108. Dostupný na: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf.

zaměstnanosti je důraz kladen na vzdělávání a zvyšování dovednosti pracovní síly. Obecně se Česká republika zaměřila na prioritu vzdělávání a zvyšování kvality a efektivnosti celého vzdělávacího systému od počáteční úrovně až po terciární úroveň s celoživotním vzděláváním. Jak již bylo zmíněno, oproti Francii vynakládá Česká republika finanční prostředky na modernizaci systému veřejné správy a na zvýšení její kvality a efektivnosti. Pro prioritní osu 3 je vyčleněno z fondů EU 289,9 M€, tj. 16 % alokace OP VK a pro prioritní osu 4 je vyčleněno 227,1 M€, tj. 12 % alokace OPVK.

Zbylých 72,4 M€, tj. 4 % alokace OP VK, je vyčleněno pro prioritní osu 5: Technická pomoc.

ČR lze hodnotit jako členskou zemi, která efektivně čerpá finanční prostředky z Evropské unie. Mezi dvanácti novými členskými státy EU, které přistoupily do společenství v letech 2004 – 2007, je Česká republika v úspěšnosti čerpání z unijních fondů na čtvrtém místě.⁶⁷

Realizace OP VK

V OP VK bylo k 3. listopadu 2011 podáno 7 242 žádostí na individuální projekty v celkové hodnotě 69,9 mld. Kč a 91 žádostí na globální granty ve výši 13 mld. Kč. V rámci globálních grantů bylo podáno 9 336 žádostí na grantové projekty v hodnotě 42,1 mld. Kč. OP VK je vydáno 4 293 Rozhodnutí o poskytnutí dotace na individuální projekty ve výši 19,7 mld. Kč a 91 Rozhodnutí na globální granty ve výši 13 mld. Kč. V rámci globálních grantů bylo schváleno 1 879 grantových projektů v hodnotě 7,3 mld. Kč. Proplacené prostředky za individuální projekty a globální granty dosahují 15,9 mld. Kč, což představuje 30 % z celkové alokace pro program. Objem certifikovaných výdajů přeložených EK činí 3 mld. Kč, což je 5,7 % z alokace na OP VK.⁶⁸ (viz tabulka č. 10)

⁶⁷ Novinky.cz, on-line magazín deníku Právo a Seznam. *Česko je čtvrtou nejúspěšnější novou zemí v čerpání dotací z EU.* [Online] 27. 11. 2009. [Citace: 9. 11. 2011.]. Dostupný na: <http://www.novinky.cz/domaci/185438-cesko-je-ctvrtou-nejuspesnejsi-novo-zemi-v-cerpani-dotaci-z-eu.html>.

⁶⁸ Měsíční monitorovací zpráva- říjen 2011. [Online] [Citace: 30. 11. 2011]. Dostupný na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/b0827a9a-35c1-4589-b717-3ef1917479bd/MMZ---rijen-2011>

Tabulka č. 10: Údaje o individuálních projektech (IP) OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (EU a národní zdroje)

Prioritní osa / Oblast podpory	Podané žádosti		Žádosti vyřazené z administrace		Žádosti ve schvalovacím procesu		Projekty s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou		Finančně ukončené projekty	
	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
-	od počátku období		od počátku období		aktuální stav		od počátku období		od počátku období	
1.1	463	7 317,9	362	5 695,3	19	225,1	82	1 029,9	0	0,0
1.2	280	3 942,3	177	2 558,6	7	98,5	96	1 015,1	0	0,0
1.3	221	2 614,2	160	1 880,4	0	0,0	61	661,9	0	0,0
1.4	3 493	3 866,8	25	33,4	173	174,4	3 295	3 658,9	0	0,0
1.5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
1	4 457	17 741,2	724	10 167,8	199	498,0	3 534	6 365,8	0	0,0
2.1	69	337,1	20	88,9	33	174,6	16	61,8	0	0,0
2.2	1 351	21 595,5	858	12 723,3	118	3 738,7	375	4 283,3	0	0,0
2.3	629	14 718,0	344	7 438,0	122	4 216,8	163	2 724,4	1	2,4
2.4	354	8 016,9	155	3 033,8	74	2 605,7	125	1 946,4	0	0,0
2	2 403	44 667,5	1 377	23 284,1	347	10 735,8	679	9 016,0	1	2,4
3.1	284	1 346,8	0	0,0	284	1 346,8	0	0,0	0	0,0
3.2	1	300,0	0	0,0	0	0,0	1	300,0	0	0,0
3	285	1 646,8	0	0,0	284	1 346,8	1	300,0	0	0,0
4a.1	19	2 515,0	3	839,1	0	0,0	16	1 664,8	0	0,0
4a.2	8	589,3	2	89,1	0	0,0	6	500,2	0	0,0
4a.3	5	876,0	2	136,5	0	0,0	3	739,5	0	0,0
4a	32	3 980,3	7	1 064,6	0	0,0	25	2 904,6	0	0,0
4b.1	0	193,5	0	64,5	0	0,0	0	128,1	0	0,0
4b.2	0	45,3	0	6,9	0	0,0	0	38,5	0	0,0
4b.3	0	67,4	0	10,5	0	0,0	0	56,9	0	0,0
4b	0	306,2	0	81,9	0	0,0	0	223,4	0	0,0
5a.1	31	1 397,4	4	88,3	1	484,6	26	795,4	1	19,9
5a.2	18	95,1	4	34,5	0	0,0	14	50,6	0	0,0
5a.3	16	56,0	2	2,8	0	0,0	14	46,3	0	0,0
5a	65	1 548,5	10	125,6	1	484,6	54	892,4	1	19,9
5b.1	0	12,5	0	0,8	0	4,3	0	7,1	0	0,2
5b.2	0	0,9	0	0,3	0	0,0	0	0,5	0	0,0
5b.3	0	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,4	0	0,0
5b	0	13,9	0	1,1	0	4,3	0	8,0	0	0,2
OP VK	7 242	69 904,3	2 118	34 725,1	831	13 069,6	4 293	19 710,2	2	22,5

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva- říjen 2011, Ministerstvo pro místní rozvoj, 3. 11. 2011

Tabulka č. 11: Údaje o stavu čerpání finančních prostředků OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost (EU a národní zdroje)

Prioritní osa / Oblast podpory	Celková alokace podpory 2007-2013	Podané žádosti		Projekty s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou		Proplacené prostředky příjemcům		Prostředky v souhrnných žádostech zaúčtovaných PCO		Certifikované výdaje předložené EK	
		v mil. Kč	%	v mil. Kč	%	v mil. Kč	%	v mil. Kč	%	v mil. Kč	%
		a	b/a	c	c/a	d	d/a	e	e/a	f	f/a
1.1	7 086,2	28 961,6	408,7	4 554,0	64,3	3 945,5	55,7	1 441,8	20,3	764,2	10,8
1.2	3 152,5	9 980,6	316,6	2 166,7	68,7	1 595,1	50,6	470,9	14,9	205,6	6,5
1.3	3 221,1	10 817,6	335,8	2 033,7	63,1	1 746,9	54,2	577,0	17,9	260,2	8,1
1.4	4 630,7	3 866,8	83,5	3 658,9	79,0	2 142,7	46,3	125,5	2,7	24,9	0,5
1.5	1 535,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	19 626,2	53 626,6	273,2	12 413,3	63,2	9 430,1	48,0	2 615,2	13,3	1 254,9	6,4
2.1	436,3	337,1	77,3	61,8	14,2	58,7	13,5	20,2	4,6	14,3	3,3
2.2	7 423,3	21 595,5	290,9	4 283,3	57,7	1 819,9	24,5	701,2	9,4	368,4	5,0
2.3	6 741,1	14 718,0	218,3	2 724,4	40,4	1 340,0	19,9	347,5	5,2	198,7	2,9
2.4	3 600,3	8 016,9	222,7	1 946,4	54,1	919,9	25,5	183,7	5,1	80,4	2,2
2	18 200,9	44 667,5	245,4	9 016,0	49,5	4 138,5	22,7	1 252,6	6,9	661,8	3,6
3.1	1 652,3	1 346,8	81,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2	4 927,4	6 530,1	132,5	1 513,5	30,7	844,9	17,1	258,4	5,2	104,9	2,1
3	6 579,7	7 876,9	119,7	1 513,5	23,0	844,9	12,8	258,4	3,9	104,9	1,6
4a.1	4 922,3	2 515,0	51,1	1 664,8	33,8	690,0	14,0	690,0	14,0	541,5	11,0
4a.2	485,5	589,3	121,4	500,2	103,0	137,7	28,4	137,7	28,4	92,1	19,0
4a.3	717,7	876,0	122,1	739,5	103,1	119,0	16,6	119,0	16,6	85,0	11,8
4a	6 125,4	3 980,3	65,0	2 904,6	47,4	946,7	15,5	946,7	15,5	718,6	11,7
4b.1	378,6	193,5	51,1	128,1	33,8	53,1	14,0	53,1	14,0	41,7	11,0
4b.2	37,3	45,3	121,4	38,5	103,0	10,6	28,4	10,6	28,4	7,1	19,0
4b.3	55,2	67,4	122,1	56,9	103,1	9,2	16,6	9,2	16,6	6,5	11,8
4b	471,2	306,2	65,0	223,4	47,4	72,8	15,5	72,8	15,5	55,3	11,7
5a.1	1 939,9	1 397,4	72,0	795,4	41,0	453,2	23,4	335,8	17,3	222,2	11,5
5a.2	98,9	95,1	96,2	50,6	51,2	20,7	21,0	13,7	13,8	9,9	10,1
5a.3	69,6	56,0	80,5	46,3	66,6	11,7	16,8	7,0	10,1	3,2	4,6
5a	2 108,4	1 548,5	73,4	892,4	42,3	485,7	23,0	356,5	16,9	235,4	11,2
5b.1	17,4	12,5	72,0	7,1	41,0	4,1	23,4	3,0	17,3	2,0	11,5
5b.2	0,9	0,9	96,2	0,5	51,2	0,2	21,0	0,1	13,8	0,1	10,1
5b.3	0,6	0,5	80,5	0,4	66,6	0,1	16,8	0,1	10,1	0,0	4,6
5b	18,9	13,9	73,4	8,0	42,3	4,4	23,1	3,2	16,9	2,1	11,2
Cíl 1	52 640,7	111 699,8	212,2	26 739,8	50,8	15 845,9	30,1	5 429,4	10,3	2 975,5	5,7
Cíl 2	490,1	320,0	65,3	231,4	47,2	77,2	15,7	76,0	15,5	57,4	11,7
OP VK	53 130,8	112 019,9	210,8	26 971,2	50,8	15 923,1	30,0	5 505,4	10,4	3 032,9	5,7

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva- říjen 2011, Ministerstvo pro místní rozvoj, 3. 11. 2011

7. Region Severozápad

7.1. Kontext ROP NUTS II Severozápad

Regionální operační program NUTS II Severozápad (dále jen ROP Severozápad) představuje hlavní programový dokument určující priority regionu pro čerpání ze strukturálních fondů v programovém období 2007 - 2013 pro uvedený region soudržnosti Severozápad, tvořený Karlovarským a Ústeckým krajem. Zpracovaný program vychází z platných strategických a programových materiálů obou krajů, jako jsou Program rozvoje Ústeckého kraje a Program rozvoje Karlovarského kraje a dalších sektorových či průřezových strategických či koncepčních materiálů, ať již z oblasti dopravy nebo z oblasti rozvoje cestovního ruchu, včetně územně plánovací dokumentace.

ROP Severozápad kromě uvedených podkladových materiálů regionální úrovně zohledňuje také hlavní strategické a programové dokumenty, určující obecné priority rozvoje České republiky a Evropské unie jako celku. Mezi tyto podklady patří Strategické obecné zásady Společenství (SOZS), Národní rozvojový plán České republiky (NRP) a na něj navazující Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013 (NSRR), které kromě definice hlavních priorit ČR a EU pro následující programové období specifikují rozdělení prioritních oblastí mezi jednotlivé sektorové operační programy, regionální operační programy a další metodické podklady.⁶⁹

Uvedené dokumenty tvoří základní rámec pro přípravu a realizaci ROP Severozápad a jako takové jsou i hlavními podklady, na které zpracovaný program navazuje.

Hlavním aspektem, který ROP Severozápad s ohledem na uvedené podklady reflektuje, je větší důraz na strategický přístup k realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti.

7.2. Základní charakteristika regionu

Region soudržnosti Severozápad je situován ve střední Evropě na hranici České republiky a Spolkové republiky Německo. V rámci České republiky sousedí s regiony Jihozápad, Střední Čechy a Severovýchod, na severu a západě potom se Svobodným státem Sasko a Svobodným státem Bavorsko (SRN). Následující tabulka uvádí základní charakteristiky

⁶⁹ Region soudržnosti Severozápad, *Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013*. [Online]. [Citace 28. 5. 2011]. Dostupný na: <http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2011/03/rop.pdf>

regionu soudržnosti Severozápad, České republiky a rovněž také srovnání uvedených ukazatelů se zeměmi EU (25). Pro srovnání byly využity hlavní makroekonomické ukazatele, které dokládají současný stav v regionu soudržnosti Severozápad.⁷⁰

Tabulka č. 12: Základní charakteristika regionu soudržnosti Severozápad

Ukazatel/Území	EU (25)	Česká republika	Region Severozápad (2010)
Počet obyvatel k 31. 12. 2010 (tis. obyv.)	472 100,0	10 521,5	1 144,3
Hustota obyvatelstva na km ² r. 2010	119	133	132
HDP v běžných cenách na obyvatele v PPS - r. 2010	23 600,0	19 438,0	14 502,0
HDP v běžných cenách na obyvatele v PPS (% z EU 25) - r. 2010	100,0	78,0	60,0
HDP v běžných cenách na obyvatele v EUR - r. 2010	24 700,0	13 074,0	10 000,0
HDP v běžných cenách na obyvatele v EUR (% z EU 25) - r. 2010	100,0	53,0	41,0
Meziroční nárůst HDP (%) - r. 2010	-4,2	-4,1	-6,3
Míra zaměstnanosti (%) - r. 2010	64,5	54,2	52,1
Míra nezaměstnanosti (%) - r. 2010	9,6	7,3	11,1
Struktura zaměstnanosti dle sektorů - r. 2010			
Zemědělství	3,8	3,1	2,4
Průmysl	28,7	38,6	41,3
Služby	67,5	58,3	56,3

Zdroj: Eurostat, ČSÚ, vlastní zpracování

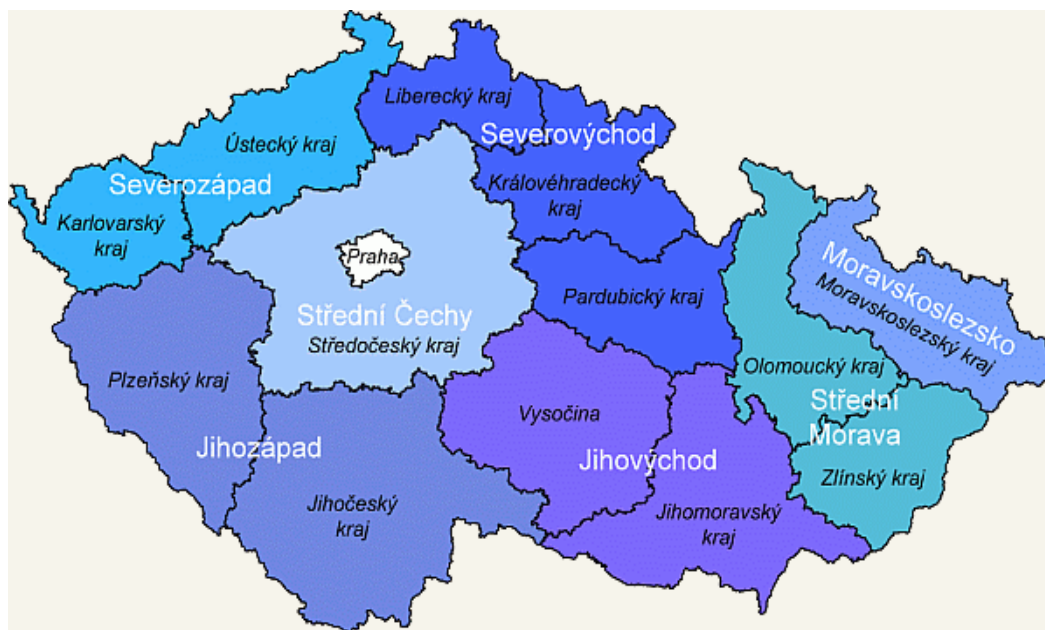
Z uvedené tabulky je patrné, že region soudržnosti Severozápad jako celek se z pohledu celkové výkonnosti a struktury hospodářství nachází hluboko pod průměrnou úrovní EU i výrazně pod úrovní ostatních regionů ČR. Meziroční nárůst HDP regionu soudržnosti Severozápad svědčí o rostoucí úrovni hospodářství (ovšem s nižší dynamikou než je průměr ČR). Výraznou bariérou zůstává především negativní odvětvová struktura, která se vyznačuje vysokým podílem průmyslových oborů oproti stále velmi nízkému zastoupení terciární sféry, v níž je nízké zastoupení vyspělých služeb.

⁷⁰ Region soudržnosti Severozápad, *Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013*. [Online]. [Citace 28. 5. 2011]. Dostupný na: <http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2011/03/rop.pdf>

7.2.1. Poloha a osídlení regionu

Území regionu soudržnosti Severozápad se po správní stránce člení na 2 kraje (NUTS 3). Jsou to Karlovarský a Ústecký. Region soudržnosti se dále dělí na 10 okresů (NUTS 4) a 486 obcí (NUTS 5).

Obrázek č. 2: Region soudržnosti Severozápad v rámci ČR

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Regiony soudržnosti v ČR

Polohu regionu lze v kontextu střední Evropy hodnotit jako výhodnou. Region leží svojí severovýchodní částí na spojnici významné transevropské rozvojové osy, která spojuje Berlín, Prahu a Vídeň. Výhody, které z polohy regionu soudržnosti plynou, jsou ovšem značně limitovány špatnou dopravní dostupností jak z vnitrozemí, tak ze zahraničí. Pouze malá část regionu soudržnosti podél labské rozvojové osy je propojena s hlavním městem Prahou a vnitrozemím odpovídajícím způsobem dálnicí D 8 a I. Národním tranzitním železničním koridorem.

7.2.2. Struktura osídlení

V regionu soudržnosti Severozápad žije cca 1,13 milionu obyvatel. To představuje přibližně 1/10 populace České republiky. Podle počtu obyvatel je region Severozápad nejmenším regionem v ČR.

Průměrný počet obyvatel, kteří připadají na jednu obec, dosahuje vysoce nadprůměrné hodnoty - 2320 obyvatel (průměr v celé České republice je 1641 obyvatel). V jižní části regionu žije nejvyšší podíl obyvatel v obcích s 10000 - 50000 obyvateli, na severu pak v obcích nad 50000 obyvatel.⁷¹

Tabulka č. 13: Srovnání vybraných ukazatelů osídlení regionů v ČR r. 2010

Území/Ukazatel	Počet obcí	Průměrný počet částí obcí	Průměrná výměra obce (km ²)	Průměrný počet obyvatel na obec	Hustota obyv./km ²	Počet měst	Podíl městského obyvatelstva (%)
Česká republika	6 251	2,4	12,6	1 685	134	594	70
Hlavní město Praha	1	112,0	496,1	1 257 158	2 534	1	100
Středočeský kraj	1 145	2,4	9,6	1 105	115	82	54
Jihočeský kraj	623	3,2	16,1	1 025	64	53	64
Plzeňský kraj	501	3,1	15,1	1 142	76	56	68
Karlovarský kraj	132	3,9	25,1	2 329	93	37	83
Ústecký kraj	354	3,3	15,1	2 362	157	58	80
Liberecký kraj	215	3,6	14,7	2 046	139	39	78
Královéhradecký kraj	448	2,4	10,6	1 238	117	48	68
Pardubický kraj	451	2,2	10,0	1 147	114	36	62
Kraj Vysočina	704	2,0	9,7	731	76	34	58
Jihomoravský kraj	673	1,3	10,7	1 716	161	49	62
Olomoucký kraj	399	1,9	13,2	1 608	122	30	57
Zlínský kraj	305	1,4	13,0	1 936	149	30	60
Moravskoslezský kraj	300	2,1	18,1	4 144	229	41	75
Česká republika	6251	2,4	12,6	1 685	134	594	70
Region Severozápad	486	3,6	20,1	2346	125	95	81,5

Zdroj: ČSÚ, Malý lexikon obcí ČR 2011, vlastní zpracování

7.2.3. Demografický vývoj

Obyvatelstvo spolu s osídlením regionu Severozápad prošlo v poválečném období složitým vývojem, jehož klíčové momenty trvale poznamenávají životní podmínky, respektive sociální i ekonomické klima. Při perspektivních úvahách nelze zdaleka podceňovat skutečnost, že se v poválečných letech na území regionu vyměnila velká část obyvatelstva. Území bylo dosídleno etnicky i kulturně různorodými skupinami, vznikla výrazná sídelní

⁷¹ Region soudržnosti Severozápad, *Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013*. [Online]. [Citace 28. 5. 2011]. Dostupný na: <http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2011/03/rop.pdf>

a kulturní diskontinuita. Spuštěním „železné opony“ se také podstatně změnila makrogeografická poloha celého prostoru, který se stal v podstatě periferií v rámci ČR.

V minulosti prošel region velmi různorodým vývojem, který ke stabilizaci demografické struktury v území nepřispěl. V důsledku uvedených skutečností se region Severozápad, stejně jako ostatní pohraniční oblasti, tradičně vyznačuje nadprůměrnou fluktuací obyvatelstva. Hlavní příčiny lze spatřovat zejména v nedostatečné nabídce pracovních příležitostí a celkově nižší atraktivitě území pro život. Toto zejména v důsledku historického průmyslového zatížení, jehož následky v regionu přetrvávají dodnes.

7.2.4. Vzdělanostní struktura

Historický vývoj v regionu značně poznamenal i jeho vzdělanostní strukturu. Ta je v porovnání s celorepublikovými hodnotami podprůměrná. Nejvýrazněji zaostává v podílu vysokoškolsky vzdělaných osob a osob s úplným středním vzděláním s maturitou. Nejprogresivnější vzdělanostní strukturu mají krajská města, s odstupem následují další velká centra. Naopak výrazně podprůměrnou vzdělanostní úroveň mají venkovské oblasti a periferní příhraniční oblasti (z měst Aš, Bílina, Kadaň, Podbořany, Rumburk, Varnsdorf).⁷²

Celý problém vzdělanostní struktury je značně umocněn migrací vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva za prací mimo region v důsledku nízké úrovně nabídky kvalifikovaných pracovních příležitostí. Region je z hlediska úrovně vzdělanosti obyvatel výrazně pod republikovým průměrem. V regionu se nachází ve srovnání s ostatními regiony ČR nejnižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním a nejvyšší podíl obyvatel, kteří dosáhli maximálně základního vzdělání. Velmi nízká je také úroveň jazykového vzdělání obyvatel, což činí problém nejen obecně ve vztahu k celkové konkurenceschopnosti regionu, ale také ve vztahu k jeho příhraniční poloze. Tento handicap lidských zdrojů brání významnější ekonomické i společenské spolupráci se sousedním Německem.

Podpora rozvoje vysokého školství v regionu je předmětem jedné prioritní osy podpory Operačního programu Vzdělávání a konkurenceschopnost, na intervence ve prospěch trhu

⁷² Region soudržnosti Severozápad, *Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013*. [Online]. [Citace 28. 5. 2011]. Dostupný na: <http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2011/03/rop.pdf>

práce je zaměřen Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost. Pro nastavení systému spolupráce škol a zaměstnavatelů a monitorovacích systémů bude možno použít zdrojů z prioritní osy Adaptabilita (Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost).

7.3. Trh práce a zaměstnanost

Jako celek se hospodářství regionu Severozápad vyznačuje spíše průměrnou progresivitou ekonomické struktury v porovnání s ostatními kraji České republiky.

Z hlediska dosaženého vzdělání lze konstatovat, že v regionu soudržnosti Severozápad je míra nezaměstnanosti přímo úměrná dosaženému vzdělání. Nejvyšší byla u populace se základním vzděláním, nejmenší u skupiny terciárně vzdělaných. Z pohledu nezaměstnanosti absolventů podle maximálního dosaženého vzdělání lze konstatovat, že na trhu práce jsou nejlépe uplatnitelní absolventi vysokých škol a gymnázií.⁷³

Zahrnujeme-li pod pojem služby celý terciární sektor, poskytuje tento sektor dnes již více než 56 % všech pracovních příležitostí.

Tabulka č. 14: Struktura zaměstnanosti podle sektorů NH (v %)

Území/Rok	I. sektor 2006	II. sektor 2006	III. sektor 2006	I. sektor 2010	II. sektor 2010	III. sektor 2010
Česká republika	3,8	40,0	56,3	3,1	38,0	58,9
Praha	0,5	20,2	79,3	0,3	18,0	81,7
Střední Čechy	4,1	38,1	57,8	3,0	36,8	60,2
Jihozápad	6,0	42,1	51,9	5,4	40,7	53,9
Severozápad	2,6	41,9	55,4	2,3	42,7	55,0
Severovýchod	3,7	46,4	49,9	3,4	44,3	52,3
Jihovýchod	5,3	41,8	52,9	4,3	38,2	57,5
Střední Morava	4,7	45,7	49,7	4,0	43,0	53,0
Moravskoslezsko	2,7	44,0	53,3	1,9	42,7	55,4

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Větší zastoupení v zaměstnanosti v rámci služeb mají služby převážně veřejného charakteru. Jsou to zejména veřejná správa, školství, zdravotnictví, sociální zabezpečení a sociální služby. Z ostatních služeb jsou to obchod, doprava a spoje. Restrukturalizace ekonomické základny byla spojena s výrazným vzestupem nezaměstnanosti, která se stala značným sociálně ekonomickým problémem regionu. Z tohoto hlediska patří celý region

⁷³ Region soudržnosti Severozápad, *Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013*. [Online]. [Citace 28. 5. 2011]. Dostupný na: <http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2011/03/rop.pdf>

soudržnosti k nejproblémovějším regionům v rámci celé ČR. Vzrůst nezaměstnanosti je též spojen s útlumem velkých podniků a významně menší dynamikou malých a středních podniků. Zhoršování situace na trhu práce ilustruje zejména růst počtu uchazečů na jedno pracovní místo, který se v posledních pěti letech zhoršil více než pětinašobně a dosahuje dvojnásobku průměru ČR. Strukturální charakteristiky svědčí o dvou hlavních příčinách nezaměstnanosti:

- strukturální nerovnováha mezi nabídkou a poptávkou
- nedostatečná tvorba nových pracovních míst a pokračující zánik míst existujících

Na intervence v oblasti trhu práce a zaměstnanosti se primárně zaměřuje Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost. ROP Severozápad bude komplementárně přispívat například podporou ve prospěch zvýšení mobility pracovních sil.

7.3.1. Rozvoj lidských zdrojů- významná disparita regionu

Rozvoj lidských zdrojů je významnou disparitou regionu. Významným způsobem brání rozvoji některých oblastí. Hlavní příčinu je možno spatřovat:

- v nízké vzdělanostní úrovni obyvatel (nejnižší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel a nejvyšší podíl obyvatel se základním vzděláním mezi regiony ČR);⁷⁴

Tabulka č. 15: Rozložení vzdělanostní struktury obyvatelstva staršího 15 let v % v rámci jednotlivých krajů a ČR (2010)

Území/Ukazatel	Bez vzdělání	Základní	Střední bez maturity	Střední s maturitou	Vysokoškolské
Česká republika	0,1	16,5	35,4	34,2	13,7
Karlovarský kraj	0,0	22,8	37,2	32,1	7,7
Ústecký kraj	0,2	22,3	40,1	29,9	7,6

Zdroj: ČSÚ, *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za rok 2010*

⁷⁴ Region soudržnosti Severozápad, *Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013*. [Online]. [Citace 28. 5. 2011]. Dostupný na: <http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2011/03/rop.pdf>

Tabulka č. 16: Rozložení vzdělanostní struktury obyvatelstva staršího 15 let (2010)

Území/Ukazatel	Obyvatelstvo 15+	Bez vzdělání	Základní	Střední bez maturity	Střední s maturitou	Vysokoškolské
Česká republika	9 015 400	12 500	1 487 700	3 191 000	3 086 600	1 236 300
Karlovarský kraj	262 500	0	59 900	97 700	84 400	20 100
Ústecký kraj	708 600	1 300	157 700	283 800	212 000	53 800

Zdroj: ČSÚ, *Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil za rok 2010*

- v nevyrovnané nabídce a poptávce ze strany vzdělávacích institucí oproti nabídce a poptávce ze strany trhu práce;
- v dlouhodobém vývoji průměrné hrubé mzdy na pracovníka, kdy jsou významné rozdíly v jednotlivých krajích jak v rámci celé ČR, tak v rámci regionu;⁷⁵

Tabulka č. 17: Mzdy zaměstnanců podle krajů v regionu soudržnosti Severozápad a jejich vývoj (2006=100)

Území/Ukazatel	Průměrná měsíční mzda v Kč (fyzické osoby) r. 2006	Průměrná měsíční mzda v Kč (fyzické osoby) r. 2011	Index vývoje 2011/2006
Česká republika	20 211	23 261	115,1
Karlovarský kraj	17 006	20 138	118,4
Ústecký kraj	18 094	21 353	118,0

Zdroj: ČSÚ, *Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy za rok 2006, Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 3. čtvrtletí 2011, vlastní zpracování*

- v obyvatelstvu a jeho demografickém vývoji;
- v nezaměstnanosti, která postihuje Ústecký kraj (okresy Most, Chomutov, Teplice, Louny), ale i Karlovarský kraj (okres Sokolov); jedná se o disparitu způsobenou zaměřením ekonomik těchto okresů (těžký průmysl a těžba nerostných surovin), tzv. strukturální nezaměstnanost.

⁷⁵ Region soudržnosti Severozápad, *Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013*. [Online]. [Citace 28. 5. 2011]. Dostupný na: <http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2011/03/rop.pdf>

7.4. Strategie a cíle ROP Severozápad

Zpracovaná strategie vychází jak na národní úrovni, tak na úrovni Evropského společenství z několika zásadních a směrodatných politik, strategií a programů, které specifikují obecné cíle ČR, respektive EU pro období 2007 – 2013. Hlavním takto identifikovaným dokumentem, který představuje hlavní rámec pro definování strategie ROP Severozápad, jsou Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost (SOZS)- schválené Rozhodnutím Rady ze dne 6. října 2006 (2006/702/ES).

Hlavním cílem tohoto dokumentu je definovat strategické priority Společenství pro politiku soudržnosti a nastavit synergii implementace Lisabonské strategie. V kontextu SOZS by měl být ROP Severozápad zaměřen zejména na tyto tři prioritní osy:

- zvýšení přitažlivosti členských států, regionů a měst zlepšením jejich přístupnosti, zajištěním odpovídající kvality a úrovně služeb a zachováním jejich potenciálu v oblasti životního prostředí;
- podpora inovace, podnikatelského ducha a růstu hospodářství založeného na znalostech pomocí kapacit pro výzkum a inovace, včetně nových informačních a komunikačních technologií;
- tvorba většího počtu a lepších pracovních míst pomocí zapojení více osob do zaměstnání nebo do podnikání, zlepšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků a zvýšení investic do lidského kapitálu.⁷⁶

Strategie přímo vychází ze zpracované socioekonomické analýzy a odráží zjištěné problémy a potřeby regionu, které vyplývají jednak z historického vývoje v daném území, jednak ze současných hospodářských trendů v globální ekonomice, který region vystavuje vyšší konkurenci. Ta se projevuje negativním dopadem jak na hospodářství regionu (jednotlivá sektorová odvětví), tak na jeho konkurenceschopnost v oblasti atraktivity pro obyvatele, podnikatele a potenciální návštěvníky.

Globálním cílem ROP Severozápad je zvýšení kvality fyzického prostředí a přeměna ekonomických a sociálních struktur regionu, jakožto předpoklad pro zvýšení atraktivity regionu pro investice, podnikání a život obyvatel.

⁷⁶ Region soudržnosti Severozápad, *Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013*. [Online]. [Citace 28. 5. 2011]. Dostupný na: <http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2011/03/rop.pdf>

V regionu Severozápad existuje mnoho vážných problémů korespondujících s definovanými cíli, a to zejména na trhu práce, v procesu adaptace ekonomiky směrem k vyšší konkurenceschopnosti a v oblasti zlepšování kvality životního prostředí.

V kontextu uvedeného souhrnu strategických problémů si region Severozápad vytkl následující priority pro další rozvoj regionu:

- rozvoj lidských zdrojů, sociální péče, zdravotnictví a trh práce
- průmysl, podnikání a ekonomický rozvoj
- životní prostředí, obnovitelné zdroje energie
- doprava a technická infrastruktura
- cestovní ruch, lázeňství, kultura a památková péče
- rozvoj venkova a zemědělství⁷⁷

Podíváme-li se na rok 2010, byl významný tím, že se v tomto roce ve velké míře rozběhla vlastní realizace ROP SZ. V roce 2010 bylo vyhlášeno celkem 7 výzev (resp. 9 výzev včetně těch, které byly vyhlášeny ještě v roce 2009), z nichž 3 byly plně zadministrovány od vyhlášení výzvy až po uzavření smluv s vybranými žadateli/příjemci.

Tabulka č. 18: Přehled výzev ROP SZ (v EUR)

Pořadové číslo výzvy	Podávání projektových žádostí – datum zahájení příjmu projektových žádostí	Podávání projektových žádostí – datum ukončení výzvy	Druh výzvy	Číslo prioritní osy/oblasti podpory	Alokace na výzvu		Podané žádosti o podporu		Projekty s vydaným Rozhodnutím/ podepsanou Smlouvou	
					v EUR	Kurz	počet	v EUR	počet	v EUR
12	16.12.2009	16.3.2010	průběžná	1.1	43 983 312,00	-	5	17 584 088,19	3	10 668 763,27
13	16.12.2009	16.3.2010	kolová	3.2	11 150 000,00	23,50	3	9 328 446,91	0	0,00
14	17.3.2010	16.6.2010	průběžná	1.1	32 330 522,00	-	1	1 390 187,88	1	1 390 181,14
15	27.4.2010	30.6.2010	kolová	1.2, 1.3, 2.2	26 219 043,00	23,50	95	80 510 483,95	0	0,00
16	27.5.2010	26.8.2010	kolová	2.1, 4.2	20 051 491,00	23,50	74	50 737 663,99	0	0,00
17	24.6.2010	26.8.2010	kolová	4.1	2 127 660,00	23,50	1	1 820 360,54	0	0,00
18	24.6.2010	15.9.2010	průběžná	1.1	39 959 877,00	-	2	9 453 072,42	0	0,00
19	16.9.2010	4.3.2011	průběžná	5.1, 5.2	3 404 506,00	23,50	2	3 166 266,84	2	3 166 266,84
20	16.9.2010	15.12.2010	průběžná	1.1	32 044 180,00	-	3	20 043 973,14	0	0,00
Celkem					211 270 591,00	-	186	194 034 543,86	6	15 225 211,25

Zdroj: Výroční zpráva ROP Severozápad za rok 2010, MSC2007, IS MONIT7 + stav k 5. 1. 2011, použit kurz EUR/CZK 25,24

⁷⁷ Region soudržnosti Severozápad, Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013. [Online]. [Citace 28. 5. 2011]. Dostupný na: <http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2011/03/rop.pdf>

Pozn.: ŘO ROP SZ vyhláší výzvy jen na evropské zdroje. Měnový kurz, který byl při přepočtu použit, je uveden v tabulce u jednotlivých výzev (oblast podpory 1.1 je vyhlášována v CZK, proto u výzvy č. 12, 14, 18 a 20 kurz EUR/CZK není uveden). U finančních částek „Podané žádosti o podporu“ a „Projekty s vydaným Rozhodnutím/podepsanou Smlouvou“ byl použit kurz EUR/CZK 25,24.

Ve sloupci „Projekty s vydaným Rozhodnutím/podepsanou Smlouvou“ jsou uvedeny data od stavu P4 „Projekt s vydaným Rozhodnutím/podepsanou Smlouvou“ a zahrnují i tzv. negativní stavy.

V roce 2010 došlo k velmi dynamickému pokroku zejména v oblasti ukončených projektů (celkem 80 projektů) a v oblasti proplacených (přes 241 mil. EUR – veřejné prostředky celkem) a certifikovaných prostředků (přes 120 mil. EUR – veřejné prostředky celkem).⁷⁸

Tabulka č. 19: Údaje o projektech podle jednotlivých OP a fondů EU (EU a národní zdroje)

Operační program / Fond	ŘO	Podané žádosti		Žádosti vyřazené z administrace		Žádosti ve schvalovacím procesu		Projekty s vydaným Rozhodnutím / podepsanou Smlouvou		Finančně ukončené projekty	
		počet	mil. Kč	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč	počet	mil. Kč
-	-	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
-	-	od počátku období		od počátku období		aktuální stav		od počátku období		od počátku období	
OP D	MD	255	209 646,7	46	11 297,9	72	29 846,7	137	171 350,3	64	30 459,7
OP ŽP	MŽP	12 350	177 976,9	4 111	65 812,8	4 299	76 070,5	3 940	36 093,5	1 869	11 117,8
OP PI	MPO	11 096	115 257,8	2 628	34 860,9	1 227	15 019,5	7 241	65 377,4	2 459	12 457,4
OP LZZ	MPSV	9 848	84 275,2	5 534	36 481,0	1 083	8 581,2	3 231	40 838,5	66	385,4
OP VaVpl	MŠMT	222	97 622,6	110	40 043,0	33	12 631,8	79	44 782,4	0	0,0
IOP	MMR	8 039	54 329,8	659	15 960,3	254	4 323,1	7 126	33 187,9	5 514	6 158,3
OP VK	MŠMT	16 578	112 019,9	8 091	62 920,0	2 315	19 080,2	6 172	26 971,2	8	36,8
OP TP	MMR	133	7 567,2	23	2 024,3	1	400,3	109	4 149,9	46	919,9
ROP SZ	RR SZ	972	38 339,4	593	17 515,3	88	3 125,1	291	17 385,8	155	7 644,5
ROP MS	RR MS	1 224	28 981,6	564	10 469,4	129	4 108,8	531	13 882,8	305	4 906,8
ROP JV	RR JV	1 272	32 750,3	668	13 068,9	44	2 305,1	560	17 448,1	400	10 132,2
ROP SM	RR SM	1 403	27 656,6	682	11 496,4	129	3 895,4	592	11 742,9	432	7 948,2
ROP SV	RR SV	1 144	36 796,3	586	16 661,0	15	1 211,1	543	18 151,9	290	7 177,5
ROP JZ	RR JZ	2 541	49 171,5	1 908	32 176,1	47	1 332,6	586	15 129,3	337	6 482,4
ROP SČ	RR SČ	1 424	28 862,6	682	12 397,4	226	3 816,5	516	12 673,6	282	5 464,4
OP PK	HMP	679	13 782,6	435	6 216,2	33	750,6	211	6 080,9	120	3 333,5
OP PA	HMP	2 793	14 202,1	1 896	9 769	411	1 592,3	486	2 212,5	112	520,8
ESF	-	29 219	210 497,1	15 521	109 170,2	3 809	29 253,7	9 889	70 022,2	186	943,0
ERDF	-	34 791	608 745,0	11 060	234 399,1	3 852	64 434,1	19 879	304 728,9	11 128	88 812,1
FS	-	7 963	309 996,8	2 635	55 601,0	2 745	94 403,2	2 583	162 707,7	1 145	25 390,5
NSRR	-	71 973	1 129 238,9	29 216	399 170,4	10 406	188 091,0	32 351	537 458,7	12 459	115 145,6

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva- říjen 2011, Ministerstvo pro místní rozvoj, 3. 11. 2011

⁷⁸ Region soudržnosti Severozápad, Výroční zpráva pro rok 2010. [Online]. [Citace 24. 1. 2012]. Dostupný na: http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2012/01/VZ_ROPSZ_2010_CZ.pdf

Tabulka č. 20: Údaje o stavu čerpání finančních prostředků podle jednotlivých OP a fondů EU (EU a národní zdroje)

Operační program / Fond	ŘO	Celková alokace podpory 2007–2013			Podané žádosti			Projekty s vydaným Rozhodnutím/ podepsanou Smlouvou			Proplacené prostředky příjemcům		Prostředky v souhrnných žádostech zaúčtovaných PCO		Certifikované výdaje předložené EK	
		mil. Kč	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%
		a	b	b/a	c	c/a	d	d/a	e	e/a	f	f/a				
OP D	MD	168 595,5	209 646,7	124,3	171 350,3	101,6	110 376,2	65,5	50 090,3	29,7	28 735,4	17,0				
OP ŽP	MŽP	143 485,9	177 976,9	124,0	36 093,5	25,2	27 958,2	19,5	24 753,8	17,3	10 879,5	7,6				
OP PI	MPO	88 728,4	115 257,8	129,9	65 377,4	73,7	23 139,4	26,1	19 474,8	21,9	10 244,0	11,5				
OP LZ	MPSV	53 402,7	84 275,2	157,8	40 838,5	76,5	16 626,8	31,1	12 418,0	23,3	9 846,7	18,4				
OP VaVpl	MŠMT	60 169,1	97 622,6	162,2	44 782,4	74,4	10 745,4	17,9	802,5	1,3	412,1	0,7				
IOP	MMR	46 077,3	54 329,8	117,9	33 187,9	72,0	8 316,5	18,0	7 791,3	16,9	4 792,0	10,4				
OP VK	MŠMT	53 130,8	112 019,9	210,8	26 971,2	50,8	15 923,1	30,0	5 505,4	10,4	3 032,9	5,7				
OP TP	MMR	7 220,0	7 567,2	104,8	4 149,9	57,5	1 265,0	17,5	1 205,3	16,7	965,7	13,4				
ROP SZ	RR SZ	21 762,3	38 339,4	176,2	17 385,8	79,9	9 485,9	43,6	8 638,0	39,7	5 496,0	25,3				
ROP MS	RR MS	20 930,3	28 981,6	138,5	13 882,8	66,3	7 017,0	33,5	6 436,8	30,8	5 334,3	25,5				
ROP JV	RR JV	20 751,8	32 750,3	157,8	17 448,1	84,1	11 288,0	54,4	10 887,2	52,5	9 672,6	46,6				
ROP SM	RR SM	19 367,4	27 656,6	142,8	11 742,9	60,6	9 187,3	47,4	8 783,9	45,4	8 331,2	43,0				
ROP SV	RR SV	19 304,7	36 796,3	190,6	18 151,9	94,0	10 794,1	55,9	9 622,9	49,8	9 416,1	48,8				
ROP JZ	RR JZ	18 035,2	49 171,5	272,6	15 129,3	83,9	6 560,9	36,4	6 292,6	34,9	5 723,3	3,2				
ROP SČ	RR SČ	16 358,6	28 862,6	176,4	12 673,6	77,5	6 266,0	38,3	5 726,8	35,0	4 762,3	29,1				
OP PK	HMP	6 857,7	13 782,6	201,0	6 080,9	88,7	3 841,4	56,0	2 019,6	29,5	967,5	14,1				
OP PA	HMP	3 162,4	14 202,1	449,1	2 212,5	70,0	1 796,8	56,8	1 044,8	33,0	791,3	25,0				
ESF	-	109 695,9	210 497,1	191,9	70 022,2	63,8	34 346,6	31,3	18 968,3	17,3	13 670,8	12,5				
ERDF	-	400 457,0	608 745,0	152,0	304 728,9	76,1	140 040,6	35,0	108 906,8	27,2	76 119,8	19,0				
FS	-	257 187,2	309 996,8	120,5	162 707,7	63,3	106 200,6	41,3	53 619,0	20,8	24 461,5	9,5				
NSRR	-	767 340,1	1 129 238,9	147,2	537 458,7	70,0	280 587,8	36,6	181 494,0	23,7	114 252,1	14,9				

Zdroj: Měsíční monitorovací zpráva- říjen 2011, Ministerstvo pro místní rozvoj, 3. 11. 2011

Měnový kurz: 1 EUR = 24,70 CZK

7.4.1. Rozvoj lidských zdrojů, sociální péče, zdravotnictví a trh práce

Ze všech analýz a provedených studií je patrné, že primárním problémem regionu je kvalita a rozvoj lidských zdrojů. Přestože k řešení celkového problému je potřeba zajistit i podmiňující investice, představují lidské zdroje ve všech svých oblastech základní rozvojovou oblast regionu. Jejimi hlavními prioritami jsou zejména:

- zvyšování adaptability zaměstnavatelů a zaměstnanců na změny hospodářských a technických podmínek,
- podpora rozvoje vzdělávání (zavádění moderních metod a přístupů, přizpůsobování systému potřebám trhu práce) a vytváření nových pracovních míst,
- rozvoj sociální a zdravotní infrastruktury a související transformace a restrukturalizace v oblasti sociální péče a zdravotnictví,
- integrace osob ohrožených sociálním vyloučením.

V kontextu NSRR je zřejmé, že ROP Severozápad může v oblasti lidských zdrojů hrát zejména koordinační a doplňkovou roli. Pro realizační aktivity mělo být využito zejména prostředků Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost v rámci prioritní osy Adaptabilita, v oblasti neinvestiční podpory vzdělávání potom Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

7.5. Správa a řízení ESF v regionu

V ČR se správa čerpání finančních prostředků z ESF na úrovni krajů liší od správy ESF na úrovni regionů ve Francii. Je nutno připomenout, že pro Francii a Korsiku existuje jeden společný operační program a to OP Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Proto je za správu žádostí o dotace a celý proces čerpání finančních prostředků v regionu zodpovědný jeden odbor, konkrétně se jedná o DRTEFP (Direction Régionale du travail, de l'emploi et de la formation professionnelle, tj. Regionální ředitelství práce, zaměstnanosti a profesního formování). V ČR jsou pro čerpání z ESF definovány dva operační programy- OP VK a OP LZZ. Jejich správa se na krajské úrovni liší a záleží na konkrétní implementační struktuře daného operačního programu.

V případě OP VK je řídicím orgánem Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Tímto řídicím orgánem je část oblasti podpory OP VK delegována na zprostředkovatelské subjekty, které představuje 13 krajů ČR kromě Hl. m. Prahy. Tato implementace funguje na partnerském principu, celková odpovědnost však zůstává na ministerstvu. Delegování správy ESF je na krajské úrovni zajištěno na základě písemné dohody. Kraje, jakožto zprostředkující subjekty, jsou zodpovědné za správu žádostí o dotace a poskytování finančních prostředků z OP VK.⁷⁹

Pro OP LZZ je řídicím orgánem Ministerstvo práce a sociálních věcí, konkrétně odbor 72- odbor řízení pomoci z ESF. Implementace OP LZZ je navržena tak, že řídicí orgán je zodpovědný za programovací politiku, tzn. dodržování strategických záměrů a politik při přípravě a realizaci programů, dále také za koordinaci celého operačního programu a za monitorování a evaluaci dodržování pravidel a postupů pro nakládání s finančními prostředky ESF. Správu některých podporovaných oblastí mají na starosti zprostředkující subjekty, na které řídicí orgán delegoval implementaci operačního programu. Jedná

⁷⁹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Prováděcí dokument k OP VK*. [Online]5. 2. 2010.[Citace: 29. 11. 2011]. Str. 139. Dostupný na: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf

se o MPSV- odbor sociálních služeb a správu služeb zaměstnanosti, dále o Ministerstvo vnitra a Ministerstvo průmyslu a obchodu. Implementace OP LZZ je zajištěna na partnerském principu jako v případě OP VK a celkovou odpovědnost nese řídicí orgán. Na regionální úrovni mohou zprostředkující subjekty nebo řídicí orgán vypisovat projekty prostřednictvím pověřených úřadů práce, které mají na starosti analýzu vývoje situace na trhu práce a správu volných pracovních pozic.⁸⁰

Z tohoto popisu implementační struktury lze vidět, že v případě OP LZZ kraje nevystupují jako zprostředkující subjekty a nejsou tak zodpovědné za správu podporovaných oblastí. Tato charakteristika tvoří základní rozdíl mezi správou ESF na krajské úrovni ve Francii a ČR. V případě Francie, kde je definován pouze jeden operační program, je za implementaci operačního programu na krajské úrovni zodpovědný krajský úřad, který si pak volí zaměření podpory. V ČR krajský úřad zodpovídá za správu a implementaci určitých oblastí podpory OP VK, pouze v případě tohoto operačního programu funguje jako zprostředkující subjekt. Pro OP LZZ kraje působí jen jako kontaktní a poradní místa pro žadatele. Mohou však vystupovat jako příjemci dotace a podávat vlastní projekty ve formě tzv. individuálních projektů.

⁸⁰ Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Prováděcí dokument OP LZZ, 2007 – 2013*. [Online] 26. 9. 2007. [Citace: 29. 11. 2011]. Str. 161. Dostupný na: <http://www.esfcr.cz/file/4976/>

8. Sociální politika ve Francii a ESF

8.1. Sociální politika a politika zaměstnanosti ve Francii

Ve Francii zodpovídá za podporu politiky zaměstnanosti a boje proti nezaměstnanosti Ministerstvo obchodu, průmyslu a práce (Ministère de l'économie, de l'industrie et de l'emploi). Konkrétně se jedná o útvar pro zaměstnanost a profesní vzdělávání (Direction générale de l'emploi et de la formation professionnelle DGEFP⁸¹) podřízený ministru práce, sociálních a rodinných věcí a solidarity. DGEFP má za úkol starat se o zpracování a návrh priorit a cílů politiky zaměstnanosti a celoživotního vzdělávání. Dohlíží také na včlenění této politiky do Evropské strategie zaměstnanosti a boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

8.1.1. Priority politiky zaměstnanosti podle DGEFP

Obecně můžeme konstatovat, že francouzská vláda v politice zaměstnanosti sleduje tři hlavní priority a cíle. Podle toho jsou také nastaveny nástroje podpory, pro jejichž financování je použitý z velké části právě ESF. Jedná se o podporu vytváření nových pracovních míst- obecně o podporu zaměstnanosti, dále o zvýhodnění vytváření pracovních pozic pro rizikové skupiny pracovní síly- předcházení sociálnímu vyloučení a o podporu celoživotního vzdělávání. Vláda usiluje o přizpůsobení se podmínkám na pracovním trhu a o podporu adaptace pracovní síly na zvětšující se nároky s cílem zvýšit její uplatnění při případné ztrátě pracovního místa.⁸²

8.1.2. Využití ESF pro podporu politiky zaměstnanosti ve Francii

Evropský sociální fond je ve Francii používán pod zkratkou FSE (Fond Social Européen) a představuje základní a hlavní nástroj pro financování politiky zaměstnanosti a také nástroj pro včlenění Evropské strategie zaměstnanosti v členských státech Evropské unie. Evropská strategie zaměstnanosti určuje priority a cíle pro sociální politiku a politiku zaměstnanosti na evropské úrovni. Členské státy v rámci politiky hospodářské a sociální soudržnosti stanovují v národním referenčním strategickém rámci priority a oblasti čerpání

⁸¹ Dále jen DGEFP

⁸² *Oficiální portál Ministère de l'économie, de l'industrie et de l'emploi, DGEFP*. [Online]. Poslední revize únor 2010. [Citace: 27. 2. 2011]. Dostupný na: <http://www.emploi.gouv.fr/presentation/index.php>

finančních prostředků z evropských fondů (podle ekonomické situace a specifík dané členské země).

Jak již bylo výše zmíněno, ve Francii za řízení a správu rozdělování prostředků z ESF zodpovídá DGEFP. Ta představuje řídicí orgán pro národní a meziregionální projekty. Zajišťuje řízení operačních programů, zodpovídá za výběr projektů, které budou financovány. Vykonává též dohled a kontrolu nad finančními toky a procesy. Na regionální a místní úrovni jsou tyto funkce zajišťovány pod dohledem hejtmana (prefet de région) odborem Directions régionales du travail, de l'emploi et de la formation professionnelle (DRTEFP).

Mezi řídicími orgány a příjemci dotací operují mezičlánky tzv. Intermédiaires, na něž je řídicím orgánem delegována určitá část pravomocí týkajících se správy projektů a také pravomoc disponovat prostředky ESF. Jsou to Conseils régionaux (krajské úřady) a Conseils généraux (úřady, které spravují departmány) a představují prostředníky mezi příjemci dotace a řídicími orgány na národní úrovni, zároveň jsou informačními místy pro potenciální žadatele o dotaci.

Charakteristické pro Francii je také to, že jednotlivé operační programy jsou definovány podle jednotlivých regionů Francouzské republiky, které zahrnují také bývalé kolonie, tzv. DOM (départements d'outre-mer), Martinique, Guadeloupe, Guyane a Réunion.

8.1.3. Podpora politiky zaměstnanosti a cíle ESF ve Francii

Evropská komise stanovila pro programovací období 2007-2013 tři základní cíle. Konkrétně cíl 1- Konvergence, cíl 2- Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a cíl 3- Přeshraniční spolupráce. Strukturální fond ESF pomáhá financovat projekty pro cíle 1 a 2. Pro financování projektů ve Francii bylo pro toto programovací období vyhrazeno 14,4 miliard € z celkových 347,41 miliard €, které byly pro regionální politiku a strukturální fondy vyčleněny z rozpočtu EU. Pro ESF je vyčleněno 5,4 miliard €, ty jsou rozděleny mezi cíle Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. (viz obrázek č. 3)⁸³

⁸³Evropská komise, Generální ředitelství pro regionální politiku. *Politique de cohésion 2007-2013, France*. *Ec.europa.eu-inforegio*. [Online]. [Citace: 6. 3. 2011]. Dostupný na: http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/fr_fr.pdf.

Obrázek č. 3: Finanční prostředky vyhrazené ze strukturálních fondů pro Francii

Financování ve Francii v období 2007 - 2013 v miliardách EURO					
Cíl	Fond	EU	Stát		Celkem
Konvergence	FEDER	2,3	1,9	0,6	4,8
	ESF	0,9	0,3	0,05	1,3
Celkem konvergence		3,2			
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	FEDER	5,8	8,4	3,7	17,9
	ESF	4,5	3,3	1,2	9
Celkem regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		10,3			
Celkem evropská, územní, teritoriální spolupráce	FEDER	0,9			0,9
Celkem		14,4	13,9	5,6	33,9

Zdroj: http://ec.europa.eu/employment_social/esf/members/fr_fr.htm, vlastní zpracování

ESF ve Francii financuje projekty z větší části pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (viz obrázek výše).

Pro programovací období 2007-2013 si Francie stanovila jako prioritu pro čerpání prostředků z EU stimulaci ekonomického růstu, konkurenceschopnost Francie a všech jejích regionů a růst zaměstnanosti. V rámci ESF se zaměřila na zlepšení využití potenciálu práceschopné populace. Podle statistik jsou totiž efektivita práce a procento zaměstnanosti nízké. Hlavními tématy se proto stala podpora zaměstnanosti a vytváření nových pracovních míst, dále celoživotní vzdělávání a předcházení vyloučení rizikových skupin pracovní síly ze společnosti. V národním referenčním rámci Francie definovala tyto hlavní priority pro oblast čerpání z ESF:

- Podpora vzdělávání, zvyšování kompetencí a znalostí a tím schopností přizpůsobení se pracovníků na změny a rostoucí podmínky na trhu práce
- Podpora rozvoje informační společnosti a to především využití moderní technologie a komunikačních nástrojů i v zemědělských a venkovských oblastech
- Podpora realizace a naplnění lisabonské strategie v oblasti zaměstnanosti

Francie využívá prostředky z EU nejvíce pro prevenci vyloučení ze společnosti a boj s diskriminací. To platí pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost, tzn. pro území Francie a Korsiku. Pro území bývalých kolonií, kde čerpají s cíle Konvergence, je finanční podpora z EU využívána nejvíce pro rozvoj lidského kapitálu a usnadnění

přístupu na trh práce. Rozlišení a odlišné zaměření podpory je spojeno s rozdílnou ekonomickou vyspělostí oblastí a tedy i odlišnou situací na trhu práce.

8.2. Operační program Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost 2007-2013

Nejvíce prostředků je ve Francii, v rámci existujících a definovaných operačních programů, věnováno na pro tzv. volet nationale, který odpovídá OP Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost pro oblast France metropolitane (Francie + Korsika).

Pro OP Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je celkově vyhrazeno 4,49 miliard € z celkových 5,4 miliard € a je rozdělen do pěti prioritních os. (viz obrázek č. 4)

Obrázek č. 4: Rozdělení finančních prostředků podle prioritních os OP Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Prioritní osy	Financování EU	Financování FRA	Celkem
Schopnost adaptace pracovní síly a firem na změna v ekonomice	898 911	1 094 384 098	1 993 295 876
Usnadnění přístupu na trh práce pro žadatele o práci	1 274 606 474	1 264 320 759	2 538 927 233
Prevence vyloučení ze společnosti a boj proti diskriminaci	1 755 845 348	1 747 879 388	3 503 724 736
Rozvoj lidského kapitálu, inovace a mezinárodní spolupráce	389 984 305	314 985 503	704 969 808
Technická pomoc	175 216 070	75 092 583	250 308 653
Celkem	4 494 563 975	4 496 662 231	8 991 226 306

Zdroj: http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/fr_fr.pdf, vlastní zpracování

Prioritní osa 1: Schopnost adaptace pracovní síly a firem na změny v ekonomice

V rámci této priority budou podporovány projekty, které jsou určené k financování kurzů celoživotního vzdělávání, na vzdělávání uvnitř organizací a na podporu přístupu k vzdělávacím programům a možnosti zlepšovat znalosti pro rozvoj potenciálu pracovní síly. Preferovány jsou projekty na vzdělávání a rozvoj mladých lidí pro zlepšení podmínek jejich zaměstnávání. Dále rekvalifikační kurzy pro nekvalifikované osoby či starší lidi. Cílem je usnadnit firmám a také pracovní síle rozvoj kompetencí pro lepší reakci na změny v ekonomice a na pracovním trhu.

Prioritní osa 2: Usnadnění přístupu na trh práce pro žadatele o práci

Francie se rozhodla zaměřit na podporu nástrojů politiky zaměstnanosti a zvýšení její efektivnosti, aby účelně bojovala proti zvyšující se míře nezaměstnanosti a podpořila tak

její snížení a návrat nezaměstnaných na trh práce. V rámci této prioritní osy jsou podporovány ty projekty, které usilují o zlepšení přístupu na trh práce pro nejvíce rizikové skupiny, tzn. pro mladou generaci do 25. let, pro osoby nad 50. let věku a pro nekvalifikovanou pracovní sílu. (ve Francii se jedná především o přistěhovalce).

Prioritní osa 3: Prevence vyloučení ze společnosti a boj proti diskriminaci

V rámci tohoto cíle jsou financovány projekty na podporu zaměstnanosti a vytváření pracovních míst právě pro rizikové skupiny, uvedené v prioritní ose 2. Podporovány jsou i projekty na zvýšení zaměstnanosti v problémových regionech s nízkou mírou zaměstnanosti či v urbanistických zónách s nekvalifikovanou pracovní silou.⁸⁴

Prioritní osa 4: Rozvoj lidského kapitálu, inovace a mezinárodní spolupráce

V rámci rozvoje lidského kapitálu jsou finančně zvýhodňovány investice do vzdělávacích programů a projektů na podporu zvýšení kompetencí a znalostí. Podporován je též rozvoj moderních pedagogických metod a postupů, které směřují k rozšíření individuálního způsobu výuky. Z pohledu meziregionální a mezinárodní spolupráce je Francie zaměřena na zlepšování efektivity již existujících iniciativ.⁸⁵

Pátá prioritní osa zahrnuje technickou pomoc pro zajištění funkcí a organizaci všech potřebných institucí a nástrojů pro správu operačního programu ESF.⁸⁶

8.2.1. Čerpání finančních prostředků ve Francii z OP Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost 2007-2013

OP Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost byl spuštěn se zpožděním až na základě rozhodnutí Evropské komise o schválení tohoto OP v červnu 2007. K čerpání

⁸⁴ Evropská komise, Generální ředitelství pro sociální věci a zaměstnanost. *Le Fonds social européen en France, 2007-2013*. [Online]. [Citace: 6. 3. 2011]. Str.3-4. Dostupný na: http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/fr_country_profile_fr.pdf

⁸⁵ Evropská komise, Generální ředitelství pro sociální věci a zaměstnanost. *Le Fonds social européen en France, 2007-2013*. [Online]. [Citace: 6. 3. 2011]. Str.3-4. Dostupný na: http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/fr_country_profile_fr.pdf

⁸⁶ Ministère de l'économie, de l'industrie et de l'emploi, DGEFP. *Programme opérationnel FSE*. [Online]. [Citace: 8. 3. 2011]. Str. 47-105. Dostupný na: http://www.fse.gouv.fr/IMG/pdf/Le_Programme_Operationnel.pdf

finančních prostředků došlo výrazněji až v roce 2008. Pro lepší správu programu a žádostí o dotace byl spuštěn program PRESAGE, který zjednodušuje práci jednotlivým řídicím orgánům operačního programu jak na národní tak na regionální či lokální úrovni. Představuje také nástroj pro přehled podaných žádostí o dotace a o již poskytnutých finančních prostředcích.

Tabulka č. 21: Přehled zažádaných a proplacených prostředků z OP k 1.1.2009

Operační program ESF	Půjčka EU		Státní výdaje		Výdaje v soukromém sektoru		Celkem státní výdaje		Celkem	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
Finanční plán celkem	4 494 563 974		3 338 362 317		1 158 374 012		7 832 926 291		8 991 300 303	
ESF zažádáno	459 511 067	10,2	565 546 212	16,9	66 810 039	5,8	1 025 057 279	13,1	1 091 867 317	12,1
ESF proplaceno	12 168 399	0,3	31 543 433	0,9	-3 092 278	-0,3	43 711 833	0,8	40 619 555	0,5

Zdroj: L'Europe s'engage en France: L'Etat d'avancement des programmes européens, 1. 1. 2009, vlastní zpracování

Tabulka č. 22: Přehled zažádaných a proplacených prostředků z OP ke 3. 1. 2010

Operační program ESF	Půjčka EU		Státní výdaje		Výdaje v soukromém sektoru		Celkem státní výdaje		Celkem	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
Finanční plán celkem	4 494 738 976		3 338 458 222		1 158 349 071		7 833 197 198		8 991 546 269	
ESF zažádáno	1 536 052 800	34,2	1 739 258 516	52,1	381 410 660	32,9	3 275 311 316	41,8	3 656 721 976	40,7
ESF proplaceno	280 232 213	6,2	487 135 359	14,6	185 842 091	16,0	767 367 573	9,8	953 209 664	10,6

Zdroj: L'Europe s'engage en France: L'Etat d'avancement des programmes européens, 3. 1. 2010, vlastní zpracování

Tabulka č. 23: Přehled zažádaných a proplacených prostředků z OP ke 30. 1. 2011

Operační program ESF	Půjčka EU		Státní výdaje		Výdaje v soukromém sektoru		Celkem státní výdaje		Celkem	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
Finanční plán celkem	4 494 563 976		3 338 342 317		1 158 320 013		7 832 906 293		8 991 226 306	
ESF zažádáno	2 528 458 506	56,3	2 712 016 930	81,2	692 463 956	59,8	5 240 475 436	66,9	5 932 939 393	66,0
ESF proplaceno	754 737 206	16,8	1 148 899 186	34,4	334 597 552	28,9	1 901 638 392	24,3	2 236 233 944	24,9

Zdroj: L'Europe s'engage en France: L'Etat d'avancement des programmes européens, 30. 1. 2011, vlastní zpracování

Podle dat z výše uvedeného obrázku bylo ke dni 30.1.2011 z OP Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost ve Francii vyčerpáno 16,8 % finančních prostředků poskytnutých Evropskou unií, tedy 754 737 206€ z tzv. Maquette financière, která představuje naplánované prostředky pro čerpání z EU.⁸⁷

⁸⁷ L'Europe s'engage en France. DIACT Délégation interministérielle à l'aménagement et la compétitivité des territoires. *L'Europe s'engage en France: Ressources: Etat d'avancement*. [Online]. [Citace 20. 8. 2011]. Dostupný na: [http://www.europe-en-france.gouv.fr/Des-programmes-pour-qui-pour-quoi/Avancement-des-programmes/Moteur-de-recherche-sur-l-avancement-des-programmes/2011/Les-etats-d-avancement-2007-2013-situation-au-1er-fevrier-2011/\(language\)/fr-FR](http://www.europe-en-france.gouv.fr/Des-programmes-pour-qui-pour-quoi/Avancement-des-programmes/Moteur-de-recherche-sur-l-avancement-des-programmes/2011/Les-etats-d-avancement-2007-2013-situation-au-1er-fevrier-2011/(language)/fr-FR)

9. Využití ESF v regionu Pays de la Loire

9.1. Charakteristika regionu

Region Pays de la Loire je jedním z 27 regionů Francie a nachází se na jejím západním pobřeží. Jeho rozloha činí 32082km². Celková populace regionu činí 3,43 milionu obyvatel. Administrativně je tento region rozdělen na 5 departmánů a to Loire Atlantique (44), Maine-et-Loire (49), Mayenne (53), Sarthe (72) a Vendée (85).

Region Pays de la Loire je pátým nejbohatším regionem Francie. Jeho HDP v roce 2009 dosáhlo 94 032 M€. Mezi hlavní odvětví patří především zemědělství. K zemědělství je využíváno 67 % území.⁸⁸

Obrázek č. 5: Mapa Francie a její rozdělení na jednotlivé regiony

Zdroj: Wikimedia Commons

⁸⁸ INSEE. *INSEE en Pays de la Loire: La conjoncture en Pays de la Loire*. [Online]. [Citace: 14. 11. 2011]. Dostupný na: <http://www.insee.fr/fr/regions/pays-de-la-loire/default.asp?page=conjonctureúconjoncture.htm>.

9.2. Politika zaměstnanosti a situace na trhu práce v regionu Pays de la Loire

Za politiku zaměstnanosti v regionu zodpovídá Direction Régionale des Entreprises, de la Consommation, du Travail et de l'Emploi (DIRECCTE), které spadá pod prefekturu nikoliv přímo pod Conseil Régional (Krajský úřad). Obě tyto instituce sídlí v hlavním městě regionu Nantes. Na rozdíl od České republiky jsou francouzské regiony dále územně a administrativně členěny na departmány. Každý z pěti departmánů regionu Pays de la Loire, které jsou uvedeny výše, je dále spravován Conseil général, kde najdeme odbor Direction du développement économique a Direction de l'emploi. Pokud se poslanci daného departmánu rozhodnou zahrnout zaměstnanost do svých kompetencí⁸⁹, potom daný odbor komunikuje s DIRECCTE a může poskytovat dotace v rámci podpory zaměstnanosti nebo na ni jiným způsobem pozitivně působit.

9.2.1. Systém správy ESF v regionech

DIRECCTE má na starosti správu FSE volet régional Pays de la Loire, tedy část prostředků z ESF určenou pro region Pays de la Loire. Prostředky z ESF jsou rozdělovány prostřednictvím francouzské vlády. Proces začíná rozhodnutím Evropské komise o celkovém obnosu finančních prostředků z ESF, které budou určeny pro financování projektů ve Francii. Poté je už na francouzské vládě, jakým způsobem rozloží prostředky mezi jednotlivé regiony. Za toto posouzení je zodpovědný CIACT (Comité Interministériel á l'aménagement et á la compétitivité des territoires), tj. oddělení v rámci DATAR (Délégation interministérielle á l'aménagement du territoire et á l'attractivité régionale), které spadá pod ministerstvo pro místní rozvoj. CIACT nejprve vyhradí část prostředků z ESF pro účely na národní úrovni, které poté odpovídají FSE volet national. Ty slouží především pro podporu dialogu a komunikace mezi jednotlivými sociálními partnery a též pro podporu organizací a asociací pro kohezní a sociální politiku. Jednotlivým regionům jsou přiděleny finanční prostředky z ESF na základě těchto základních kritérií- ze 2/3 podle situace na trhu práce v daném regionu také podle schopnosti čerpat finanční prostředky z ESF na základě informací z předchozího programovacího období. Zaměstnanost daného regionu je hodnocena podle pěti základních kritérií. Jsou to dlouhodobá nezaměstnanost, nezaměstnanost mladé generace, celková zaměstnanost,

⁸⁹ zaměstnanost nepatří do povinných kompetencí departmánu

rozdíl mezi zaměstnaností žen a mužů a počet osob, které pobírají dávku v nezaměstnanosti. Regiony mají povinnost sestavit rámec, který definuje oblasti podpory politiky zaměstnanosti pomocí prostředků z ESF. Ten obsahuje mimo jiné i finanční plán.⁹⁰ Po přidělení prostředků jednotlivým regionům již záleží na hejtmanovi daného regionu, jak je následně přerozdělí mezi apartmány. Jedním z hledisek je, zda v daném apartmánu dochází k využití financování projektů na podporu zaměstnanosti a sociální politiky. Na úrovni departmánu zodpovídá za správu ESF Conseil général.

9.2.2. Podpora politiky zaměstnanosti v regionu Pays de la Loire

Pro programovací období 2007 – 2013 bylo regionu z EU celkově vyčleněno 650 milionů €, z nichž 206,1 milionů € je z fondu ESF. V tomto období by měly být finanční prostředky použity přednostně pro projekty, které usilují o zlepšení podmínek na trhu práce pro nejvíce ohrožené skupiny pracovní síly. Jedná se o mladou vysokoškolsky vzdělanou generaci bez praxe či naopak lidi bez potřebného vzdělání. Dále ženy, které jsou znevýhodňovány oproti mužům, nezaměstnané pobírající dávky a také handicapované osoby, které na trhu práce představují zvláštní skupinu. Toto zaměření odpovídá potřebám a situaci na trhu práce v regionu Pays de la Loire a je v souladu s požadavky vlády pro utváření regionálního operačního programu, podle kterého musí definice jednotlivých prioritních oblastí odpovídat prioritám politiky zaměstnanosti a který musí vycházet z diagnostiky pracovního trhu v daném regionu. Zaměření musí být v souladu také s cíly a prioritami národního programu, v rámci Francie to znamená zaměření na mladé lidi ve věku do 25. let a na starší generaci, tzn. 55 let a výše.

Orientace na výše uvedené skupiny vedla k vymezení, ze kterých oblastí bude v aktuálním programovacím období možno získávat finanční prostředky. Region Pays de la Loire se zaměřil na tyto oblasti:

- Prioritní osa 1: Schopnost adaptace pracovní síly a firem na změny v ekonomice (50,40 M€, tj. 24,5%)
- Prioritní osa 2: Usnadnění přístupu na trh práce pro žadatele o práci (64 M€, tj. 31,1%)

⁹⁰ Ministère de l'Économie, des Finance set de l'Emploi, DGEFP, Sous-direction du FSE. *Compétitivité régional et emploi, Programme Opérationnel National du FSE*. [Online] červen 2007. [Citace 14. 11. 2011]. Str. 159-160. Dostupný na: http://fse.gouv.fr/IMG/pdf/Le_Programme_Operationnel.pdf

- Prioritní osa 3: Prevence vyloučení ze společnosti a boj proti diskriminaci (76,70 M€, tj. 37,2%)
- Prioritní osa 4: Rozvoj lidského kapitálu (7,7 M€, tj. 3,7%)
- Prioritní osa 5: Technická podpora (7,29 M€, tj. 3,5%)⁹¹

V rámci jednotlivých podporovaných oblastí dochází ještě ke zvolení strategie a zaměření uvnitř každé z nich tak, aby byly následně finančně podporovány projekty, které jsou zaměřené na zvolené cílové skupiny (rizikové skupiny pracovní síly na trhu práce v regionu Pays de la Loire).

Strategie pro prioritní osu 1

Tato osa se zaměřuje na podporu nástrojů ve formě vzdělávání pro snadnější reakci na změny v ekonomice (v důsledku hospodářských cyklů) a tím i na trhu práce. Důraz je kladen na zlepšení kompetencí a kvalifikace rizikových skupin (např. starší populace nebo nekvalifikované pracovní síly). V případě propuštění ze zaměstnání by měli být tyto lidé schopni uplatnit se na trhu práce a získat co nejdříve nové pracovní místo. V regionu Pays de la Loire nepředstavuje tato oblast hlavní osu pro čerpání prostředků. 50,40 milionů € je vyhrazeno celkově pro tři základní orientace uvnitř osy: předvídat a účinně reagovat na změny v ekonomice, rozvíjet kvalifikace pracovní síly cestou celoživotního vzdělávání a podporovat vznik nových společností.

Cíl této první priority spočívá ve vytvoření a zavedení účinných nástrojů pro usnadnění řešení ztráty zaměstnání a nalezení nové pracovní příležitosti v době ekonomických změn a to cestou odstranění či zmenšení nerovnosti v přístupu ke vzdělávání, které se týkají hlavně méně kvalifikované pracovní síly nebo nerovnosti v přístupu na trh práce mezi ženami a muži.

Dále je v rámci této prioritní osy kladen důraz na posilování certifikace získaných kompetencí a znalostí pomocí podpory tzv. VAE (validation des acquis de l'expérience, tj. akreditace předchozích zkušeností), klíčového nástroje v celoživotním vzdělávání. Na jeho základě jsou získávány diplomy nebo certifikace již dosažených znalostí nebo kompetencí. Touto cestou vláda a vedení regionu (ve spolupráci se sociálními partnery) usilují

⁹¹ L'Europe s'Engage en Pays de La Loire. *La politique régionale européenne 2007 – 2013 en Pays de la Loire, Maquette financière* [Online]. [Citace 24. 11. 2011]. Dostupný na: <http://www.sarthe.gouv.fr/actualiteftp/cdaFSE.pdf>

o rozšíření tohoto nástroje, který pomáhá lidem efektivně řídit svůj rozvoj cestou neustálého vzdělávání a získávat osvědčení, které jim následně může usnadnit jednání na trhu práce. Tento nástroj může být přínosem především pro ženy. Pomáhá jim získat osvědčení o znalostech, což jim poté usnadňuje získat pracovní místo např. ve vedoucích pozicích, kde nejvíce dochází k diskriminaci.

Poslední prioritou v rámci této osy je zakládání nových společností, především malých a středních podniků nebo podpora přebírání již existujících firem. (Také příprava manažerů na převzetí již existujících podniků nebo na založení vlastního podnikání.)

Strategie pro prioritní osu 2

Prioritní osa 2 představuje druhou nejvíce podporovanou oblast. Bylo pro ni vymezeno 64 milionů €. Je zaměřena na rizikové skupiny trhu práce, tedy na mladé lidi do 25 let, starší osoby nad 55 let, nekvalifikovanou pracovní sílu a osoby pobírající dávky v nezaměstnanosti. Podporované aktivity by měly směřovat k vytvoření lepších podmínek pro vstup na trh práce právě těmto rizikovým skupinám, k vytvoření prostředí pro rozvoj vzdělávání a přístupu ke vzdělání. V rámci této prioritní osy se region Pays de la Loire zaměřil na modernizaci veřejné služby, která souvisí se zaměstnaností, na podporu a rozvoj aktivní politiky zaměstnanosti a na rozvoj a usnadnění přístupu žen na trh práce a tím k redukci nerovnosti mezi ženami a muži na trhu práce.

Pro zvolenou prioritu modernizace veřejné služby v oblasti zaměstnanosti je snahou pozitivně působit na snížení nezaměstnanosti a předcházet jejímu zvýšení cestou zlepšení nástrojů podpůrných programů a souvislé dlouhodobé pomoci při hledání zaměstnání pro žadatele o práci. Mezi přednostně financované aktivity patří profesionální podpora nezaměstnaných při hledání práce ze strany pracovních úřadů. Ve Francii působí od roku 2009 instituce Pôle Emploi. Vznikla spojením dvou institucí a to ANPE Agence Nationale pour l'emploi a ASSEDIC Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce. Sdružuje všechny úřady práce na celém území Francie a zodpovídá za analýzu situace na trhu práce, za profesionální doprovod při hledání zaměstnání každého z uchazečů o práci, za správu nabídky práce a za poskytování podpory v nezaměstnanosti. Jedná se například o přizpůsobení poskytovaných služeb při hledání pracovního místa problémům trhu práce, které potkávají ženy jakožto uchazečky o práci, dále o vytváření tří

až šestiměsíčních projektů profesionálního doprovodu a pomoci ze strany pracovních úřadů zvláště pro rizikové skupiny nezaměstnaných.

K podpoře aktivní politiky zaměstnanosti v regionu jsou díky této prioritní ose podporovány a rozvíjeny iniciativy Krajského úřadu regionu Pays de la Loire na podporu vzdělávání a získávání dalších dovedností a znalostí pro usnadnění hledání nového zaměstnání a získání lepší pozice pro vyjednávání na trhu práce.

Strategie pro prioritní osu 3

Tato prioritní osa se zaměřuje na zvláštní skupiny společnosti s problémy, na jejichž základě u nich dochází k diskriminaci nejen na trhu práce, ale může u nich dojít až k úplnému vyloučení ze společnosti a celkové izolaci. Pro tuto osu je vyčleněno 76,70M€ a je nejvíce podporovanou oblastí regionu. Jedná se především o aktivity směřující k rizikovým skupinám společnosti, tzn. k osobám handicapovaným či negramotným lidem, kteří pocházejí z bývalých kolonií. Ti se koncentrují ve vyhrazených urbanizovaných částech měst, kde je pro ně zřízeno sociální bydlení.

9.2.3. Čerpání finančních prostředků v regionu Pays de la Loire

Ve Francii existuje pro celé území, včetně ostrova Korsika, operační program ESF OP Compétitivité régionale et emploi, který je rozdělen na OP FSE volet national a OP FSE régionaux. Pro národní úroveň tzv. volet national si francouzská vláda vymezila prostředky ve výši 649 milionů € (na účely správy ESF na ústřední úrovni, dále na komunikaci a propagaci ESF). Zbylých 86 % prostředků, tj. 3846 milionů €, je rozděleno mezi jednotlivé regiony Francie na základě již zmíněných kritérií. Pro region Pays de la Loire je pro programovací období 2007 – 2013 vyčleněno 206 094 500€. ⁹²

Přidělené prostředky regionu na ústřední úrovni spravuje podle Zákona z 6. 2. 1992 o místní správě ve Francii hejtman kraje (Préfet de région). Na základě tohoto zákona hejtman kraje zodpovídá za implementaci evropské strukturální politiky. Je to právě hejtman kraje, který se podílí na přípravě a vypracování regionálních zásad pro operační program. Má k tomuto účelu na krajské prefektuře Secrétariat général pour les affaires régionales SGAR (Sekretariát pro krajské záležitosti). Podle stanovených priorit pro dané

⁹² Ministère de l'Économie, des Finance set de l'Emploi, DGEFP, Sous-direction du FSE. *Compétitivité régional et emploi, Programme Opérationnel National du FSE*. [Online]. [Citace 14. 11. 2011]. Str. 159-160. Dostupný na: http://www.fse.gouv.fr/IMG/pdf/Le_Programme_Oprationnel.pdf

programovací období dojde na krajské úrovni k rozdělení finančních prostředků podle jednotlivých prioritních os. Region Pays de la Loire čerpá finanční prostředky především z prioritních os 1, 2 a 3. Nejvíce podporované jsou projekty, které jsou zaměřené na rizikové skupiny na trhu práce, které spadají do prioritních os 2 a 3. Prostředky rozdělené mezi jednotlivé prioritní osy jsou následně přidělovány mezi jednotlivé departmány podle zvolených oblastí, ve kterých je za implementaci evropské strukturální politiky opět zodpovědný préfet de departement.

Na základě rozhovoru s Carole Barot (Chef du service Constructualisation- Fonds européens et contrat de projects Etat/Région Conseil régional des Pays de la Loire, tj. vedoucí oddělení správy a koordinace projektů pro čerpání z Evropských fondů v regionu Pays de la Loire) lze konstatovat, že nejvíce projektů a žádostí o dotace je zaměřeno na rizikové skupiny pracovního trhu.

Podle aktuálních informací z PRESAGE, tj. programu, který monitoruje stav čerpání finančních prostředků, je ke 2. 10. 2011 zažádáno celkově o 352 477 346€, přičemž Evropská unie by se měla přímo podílet na financování z ESF částkou 146 356 319€, což představuje 73,4 % z celkových přidělených finančních prostředků pro region. Podle údajů o stavu čerpání finančních prostředků bylo k 31. 10. 2010 vyplaceno 18,1 % finančních prostředků z rozpočtu vymezeného pro region. Ke 2. 10. 2011 došlo k navýšení čerpání a procento se zvýšilo o 8,8 % na 26,9 % (viz tabulky č. 24 a č. 25).

Tabulka č. 24: Přehled čerpání prostředků z ESF v regionu Pays de la Loire k 31. 10. 2010

Operační program ESF	Půjčka EU		Státní výdaje		Výdaje v soukromém sektoru		Celkem státní výdaje		Celkem	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
Pays de la Loire naplánováno	206 094 568		152 641 501		56 315 193		356 736 070		415 051 263	
Pays de la Loire zažádáno	111 203 109	54,0	144 664 369	94,8	21 623 271	38,4	256 867 478	71,3	277 490 749	66,9
Pays de la Loire vyplaceno	25 231 819	12,2	42 136 731	27,6	7 840 862	13,9	67 368 550	18,8	75 209 411	18,1

Zdroj: L'Europe s'engage en France: L'Etat d'avancement des programmes européens, 31. 10. 2010, vlastní zpracování

Tabulka č. 25: Přehled čerpání prostředků z ESF v regionu Pays de la Loire k 2. 10. 2011

Operační program ESF	Půjčka EU		Státní výdaje		Výdaje v soukromém sektoru		Celkem státní výdaje		Celkem	
	€	%	€	%	€	%	€	%	€	%
Pays de la Loire naplánováno	199 460 489		152 703 932		48 451 064		352 164 420		400 615 484	
Pays de la Loire zažádáno	146 356 319	73,4	179 490 883	117,5	26 630 144	55,0	325 847 202	92,5	352 477 346	88,0
Pays de la Loire proplaceno	39 861 211	20,0	56 020 782	36,7	11 877 643	24,5	95 881 993	27,2	107 759 636	26,9

Zdroj: L'Europe s'engage en France: L'Etat d'avancement des programmes européens, 2. 10. 2011, vlastní zpracování

V příloze č. 1 je k dispozici Přehled čerpání prostředků z ESF v regionu Pays de la Loire k 1. 12. 2011.

10. Závěr

Cílem práce byla komparace čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu mezi Českou republikou a Francií. V České republice se jednalo o čerpání z operačních programů Lidské zdroje a zaměstnanost a Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Práce se zabývá deskripcí a srovnáním zaměření podpory financování z Evropského sociálního fondu na ústřední a krajské úrovni a jejím využitím.

Zpracováním současného stavu řešené problematiky, nezbytně nutným pro následující rozborovou část, analýzou čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu v České republice, analýzou čerpání finančních prostředků z Evropského sociálního fondu ve Francii a komparací využití finančních prostředků na podporu zaměstnanosti v uvedených zemích došlo k naplnění hlavního cíle práce.

V počátku programovacího období 2007 – 2013 patřilo v České republice mezi největší problémy, týkající se možnosti čerpat finanční prostředky z Evropské unie, pomalé čerpání, které vycházelo z nedostatečné informovanosti potenciálních žadatelů o dotaci a komplikovaného dotačního procesu. Od roku 2009 došlo k výraznému zlepšení situace. V České republice i ve Francii lze sledovat, jak na ústřední, tak na krajské úrovni, výrazné zvýšení počtu přijatých žádostí a především nárůst vyplacených finančních prostředků z operačních programů.

Hlavní prioritou se stalo vzdělávání a zvyšování kompetencí pracovní síly s cílem usnadnit adaptaci na změny na trhu práce. Je možné konstatovat, že rychlejší čerpání z fondů EU je umožněno zjednodušením dotačního procesu, které proběhlo v obou zemích a také zvýšenou informovaností potenciálních žadatelů prostřednictvím seminářů a konferencí. V obou případech byla také přijata mnohá opatření na podporu nejvíce ohrožených skupin obyvatel, kterými jsou v obou zemích mladí lidé do 25 let, populace nad 50 let, handicapované osoby a nekvalifikovaná pracovní síla.

11. Seznam použité literatury a zdrojů informací

- [1] ABRHAM, J. (2008): *Komparativní ekonomika (trendy, souvislosti a implikace pro ekonomickou governanci)*. Praha: MAC, s. 239. ISBN 978-80-86783-34-5.
- [2] ADAMČÍK, S. *Regionální politika a management regionů, obcí a měst*. Ostrava: VŠB-ZUO, Fakulta ekonomická, 2000.
- [3] Barosso, José Manuel, Evropská komise: *Hlavní směry politiky příští komise*. [on-line]. [cit. 2011-02-02]. Dostupné na WWW: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/president/news/documents/index_en.htm.
- [4] Brdek, M., Jírová, H. *Trendy v evropské sociální politice*. Praha: ASPI, 2002. ISBN 80-86395-25-1.
- [5] ČSÚ, Český statistický úřad. *Změny v zaměstnanosti v České republice v porovnání s ostatními zeměmi EU*. [Online] 5. 2. 2011. [Citace: 30. 3. 2011]. Dostupný na: http://czso.cz/csu.nsf/informace/czam020510analyza_a10.doc.
- [6] EUR-LEX, Úřední věstník EU, C 321E. *Smlouva o Evropské unii a o založení Evropského společenství. Článek 158, 159*. [on-line]. [cit. 2011-02-08]. Dostupné na WWW: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2006:321E:0001:0331:CS.pdf>.
- [7] EUR-LEX, Úřední věstník EU, L210/12. *Narižení o ESF č. 1081/2006. Článek 2*. [on-line]. [cit. 2011-02-08]. Str. 2. Dostupný na WWW: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:210:0012:0018:CS:PDF>.
- [8] Euroskop.cz. *Smlouva o založení ES. Článek 136*. [on-line]. [cit. 2011-02-02]. Dostupné na WWW: <http://www.euroskop.cz/>.
- [9] Euroskop.cz. *Smlouva o založení ES. Článek 137* [on-line]. [cit. 2011-03-22]. Dostupné na WWW: <http://www.euroskop.cz>
- [10] Euroskop- *zaměstnanost*. Euroskop.cz [on-line]. Eternity group. [cit. 2011-02-03]. Dostupný na WWW: <http://www.euroskop.cz/688/sekce/zamestnanost/>.
- [11] Evropská komise, Generální ředitelství pro vzdělání a kulturu. *European Employment and social policy: a policy for people*. [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 2002, 36s. ISBN 92-828-8271-3. Dostupné na WWW: http://www.ec.europa.eu/publications/booklets/move/24/txt_en.pdf
- [12] Evropská komise, Generální ředitelství pro vzdělání a kulturu. *European Employment and social policy: a policy for people, str. 11* [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities. 2002, 36s. ISBN 92-828-

8271-3. Dostupné na WWW:

http://www.ec.europa.eu/publications/booklets/move/24/txt_en.pdf

[13] Evropská komise: Evropská unie v ČR. *Lisabonská strategie*. [on-line]. [cit. 2011-02-03]. Dostupný na WWW: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm.

[14] Evropský parlament. *Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. března 2009 o provádění hlavních směrů*. *EuroParl.europa.eu* [on-line]. [cit. 2011-02-07]. Dostupný na WWW: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P6-TA-2009-0122+0+DOC+PDF+V0//CS>

[15] Evropská komise. *Rostoucí regiony, rostoucí Evropa, 4. Zpráva o HSS*. [on-line]. [cit. 2011-02-08]. Dostupný na WWW:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion4/pdf/4cr_cs.pdf. ISBN 92-79-05700-7.

[16] Evropská komise, Generální ředitelství pro zaměstnanost a sociální věci. *Co je ESF?* [on-line]. [cit. 2011-02-08]. Dostupný na WWW:

http://ec.europa.eu/employment_social/esf/discover/esf_cs.htm.

[17] Evropská komise, Úřad pro úřední tisky. *Evropský sociální fond, investice do lidí*. [on-line]. [cit. 2011-02-09]. Str. 4. Dostupný na WWW:

http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/esf_leaflet_cs.pdf. ISBN 92-79-01400-5.

[18] Evropská komise, Generální ředitelství pro regionální politiku. *Politika soudržnosti, 2007 – 2013 úřední poznámky a texty*. [Online]. [Citace: 3. 4. 2011]. Dostupný na: ISBN 92-79-03801-X.

[19] Evropská komise, Generální ředitelství pro regionální politiku. *Politique de cohésion 2007-2013, France. Ec.europa.eu-inforegio*. [Online]. [Citace: 6. 3. 2011]. Dostupný na:

http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/fr_fr.pdf.

[20] Evropská komise, Generální ředitelství pro sociální věci a zaměstnanost. *Le Fonds social européen en France, 2007-2013*. [Online]. [Citace: 6. 3. 2011]. Str.3-4. Dostupný na: http://ec.europa.eu/employment_social/esf/docs/fr_country_profile_fr.pdf

[21] *Evropská unie regionum*, 1. vydání. Praha: Delegace Evropské komise v ČR, 2002, ISBN 80-238-8523-5

[22] *Fondy evropské unie* [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Národní rozvojový plán ČR 2007-2013. Dostupné z WWW: <http://strukturalni-fondy.cz/getdoc/8f1552fc-d149-4a99-9638-2903d6e7dcc3/Narodni-rozvojovy-plan-Ceske-republiky-2007%E2%80%942013>

[23] *Fondy evropské unie* [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Regionální operační programy. Dostupné z WWW: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Regionalni-operacni-programy>.

[24] *Glosár: Inštituce, politiky a rozširovaní EU*, 1. vydání. Praha: Delegace Evropské komise v ČR, 2001, ISBN 80-238-6934-5

- [25] GOODALL, B. *Dictionary of Human Geography*. London: Penguin Group, 1987.
- [26] INSEE. *INSEE en Pays de la Loire: La conjoncture en Pays de la Loire*. [Online]. [Citace: 14. 11. 2011]. Dostupný na: <http://www.insee.fr/fr/regions/pays-de-la-loire/default.asp?page=conjonctureúconjoncture.htm>.
- [27] KERN, J. *Teoretická a metodologická báze regionální politiky*. Ostrava: VŠB-TUO, 1998
- [28] KOLEKTIV AUTORŮ. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2007. 174-177s.
- [29] Lancker, Anne Van. Hlavní směry politiky zaměstnanosti 2008-2010. *Evropský parlament* [on-line]. [cit. 2011-02-07]. Dostupný na WWW: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef%=-//EP//NONSGML+REPORT+A6-2008-0172+0+DOC1PDF+V0//CS>.
- [30] L'Europe s'engage en France. DIACT Délégation interministérielle a l'aménagement et la compétitivité des territoires. *L'Europe s'engage en France: Ressources: Etat d'avancement*. [Online]. [Citace 20. 8. 2011]. Dostupný na: [http://www.europe-en-france.gouv.fr/Des-programmes-pour-qui-pour-quoi/Avancement-des-programmes/Moteur-de-recherche-sur-l-avancement-des-programmes/2011/Les-etats-d-avancement-2007-2013-situation-au-1er-fevrier-2011/\(language\)/fre-FR](http://www.europe-en-france.gouv.fr/Des-programmes-pour-qui-pour-quoi/Avancement-des-programmes/Moteur-de-recherche-sur-l-avancement-des-programmes/2011/Les-etats-d-avancement-2007-2013-situation-au-1er-fevrier-2011/(language)/fre-FR)
- [31] L'Europe s'Engage en Pays de La Loire. *La politique régionale européenne 2007 – 2013 en Pays de la Loire, Maguette financière* [Online]. [Citace 24. 11. 2011]. Dostupný na: <http://www.sarthe.gouv.fr/actualiteftp/cdaFSE.pdf>
- [32] MAIER, G., TÖDTLING, F. *Regionální a urbanistická ekonomika 1: teória lokalizácie a priestorová štruktúra*. Bratislava: Iura Edition, 1997.
- [33] Měsíční monitorovací zpráva- říjen 2011. [Online] [Citace: 30. 11. 2011]. Dostupný na: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/b0827a9a-35c1-4589-b717-3ef1917479bd/MMZ---rijen-2011>
- [34] Ministère de l'économie, de l'industrie et de l'emploi, DGEFP. *Programme opérationnel FSE*. [Online]. [Citace: 8. 3. 2011]. Str. 47-105. Dostupný na: http://www.fse.gouv.fr/IMG/pdf/Le_Programme_Operationnel.pdf
- [35] Ministère de l'Économie, des Finance set de l'Emploi, DGEFP, Sous-direction du FSE. *Compétitivité régional et emploi, Programme Opérationnel National du FSE*. [Online] červen 2007. [Citace 14. 11. 2011]. Str. 159-160. Dostupný na: http://fse.gouv.fr/IMG/pdf/Le_Programme_Operationnel.pdf
- [36] Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. *Strategie regionálního rozvoje ČR*. [on-line]. [cit. 2011-03-23]. Dostupné na WWW: <http://www.mmr.cz/getdoc/f77e14bc-2c26-4884-9fda-b47c24a5394b/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-pro>

- [37] Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní koordinační orgán. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013*. [Online] červenec 2007. [Citace: 3. 4. 2011]. Str. 43. Dostupný na: <http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=ff026898-8d3e-48b5-b25f-c220d4355f11>
- [38] Ministerstvo pro místní rozvoj, Národní koordinační orgán. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007 – 2013*. [Online] červenec 2007. [Citace: 3. 4. 2011]. Str. 72.
- [39] Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Prováděcí dokument OP LZZ, 2007 – 2013*. [Online] 26. 9. 2007. [Citace: 29. 11. 2011]. Str. 161. Dostupný na: <http://www.esfcr.cz/file/4976/>
- [40] Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Nové operační programy klíčovou dírkou*. [Online] listopad 2007. [Citace: 6. 4. 2011]. Str. 4-7. Dostupný na: <http://www.euroskop.cz/gallery/8/2591-555ca4993126913d17954857e4b6068.pdf>. ISBN 978-80-86878-57-7.
- [41] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Prováděcí dokument k OP VK*. [Online] [Citace: 29. 3. 2011]. Str. 108. Dostupný na: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf.
- [42] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. *Prováděcí dokument k OP VK*. [Online] 5. 2. 2010. [Citace: 29. 11. 2011]. Str. 139. Dostupný na: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/ESF/zakladni_dokumenty_OP_VK/PD/PD_OP_VK_5.2.2010.pdf
- [43] MPSV, Ministerstvo práce a sociálních věcí. *Informace z oblasti podpory zaměstnanosti*. [Online]. Poslední revize 9. 12. 2010 [Citace: 29. 3. 2011]. Dostupný na: <http://www.mpsv.cz/cs/10>
- [44] Novinky.cz, on-line magazín deníku Právo a Seznam. *Česko je čtvrtou nejúspěšnější novou zemí v čerpání dotací z EU*. [Online] 27. 11. 2009. [Citace: 9. 11. 2011]. Dostupný na: <http://www.novinky.cz/domaci/185438-cesko-je-ctvrtou-nejuspesnejsi-novo-zemi-v-čerpani-dotaci-z-eu.html>.
- [45] *Oficiální portál Ministère de l'économie, de l'industrie et de l'emploi, DGEFP*. [Online]. Poslední revize únor 2010. [Citace: 27. 2. 2011]. Dostupný na: <http://www.emploi.gouv.fr/presentation/index.php>
- [46] *Průvodce fondy Evropské unie*, 1. Vydání, Praha: odbor vnějších vztahů MMR ČR, 2004
- [47] Region soudržnosti Severozápad, *Regionální operační program NUTS II Severozápad pro období 2007 – 2013*. [Online]. [Citace 28. 5. 2011]. Dostupný na: <http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2011/03/rop.pdf>

- [48] Region soudržnosti Severozápad, *Výroční zpráva pro rok 2010*. [Online]. [Citace 24. 1. 2012]. Dostupný na: http://www.nuts2severozapad.cz/wp-content/uploads/2012/01/VZ_ROPSZ_2010_CZ.pdf
- [49] SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003. 12s.
- [50] SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003. 56s.
- [51] SKOKAN, K. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004.
- [52] STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 11s.
- [53] STIMSON, R. J., STOUG, R. R., FOBERTS, B. H. *Regional Economic Development*. New York: Springer, 2006
- [54] ŠILHÁNKOVÁ, V. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007. 36s.
- [55] VANHOVE, N., KLAASSEN, L., H. *Regional policy: A European Approach*. Aveburg: Bookfield, 1987.
- [56] WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. *Regionální rozvoj, východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde nakladatelství, 2006. 11-14s.
- [57] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů
- [58] Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů
- [59] Zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů
- [60] Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje ve znění pozdějších předpisů
- [61] ŽÁK, M. a kol. *Velká ekonomická encyklopedie. 2. rozšířené vydání*. Praha: Linde, 2002.
- [62] ŽÍTEK, V. *Regionální ekonomie a politika*. Brno: Masarykova univerzita. 2002, 116s.
- [63] ŽÍTEK, V. *Regionální ekonomie a politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 119s.

12. Seznam zkratek

ANPE - Agence Nationale pour Emploi

ASSEDIC – Association pour l'emploi dans l'industrie et le commerce

CF - Cohesion Fund (Kohezní fond)

CIACT - Comité interministériel d'aménagement et de compétitivité des territoires

ČR - Česká republika

ČSÚ - Český statistický úřad

DATAR - Délégation á l'aménagement du territoire et á l'action régionale

DGEFP - Délégation générale á l'emploi et á la formation professionnelle

DIRECCTE - Direction Régionale des Entreprises, de la Consommation, du Travail et de l'Emploi

DOM - Départements d'outre-mer (bývalé kolonie)

DRTEFP - Direction régionale du travail, de l'emploi et de la formation professionnelle

EAGGF - Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond

ECU - European currency unit (Evropská měnová jednotka)

EGTC - Evropské společenství pro přeshraniční spolupráci

EHS - Evropské hospodářské společenství

EIB - Evropská investiční banka

ERDF - Evropský fond regionálního rozvoje

ESF - Evropský sociální fond

EU - Evropská unie

FIFG - Finanční nástroj pro podporu rybolovu

FSE - Fond Social Européen

HDP - Hrubý domácí produkt

HSS - Hospodářská a sociální soudržnost

INSEE - Institut national de la statistique et des études économiques

INTERREG - program přeshraniční spolupráce

ISPA - fond financování rozvoje dopravní infrastruktury a ochrany životního prostředí

LEADER - program rozvoje venkova

MMR - Ministerstvo pro místní rozvoj

NRP - Národní rozvojový plán

NSRR - Národní strategický referenční rámec

NUTS - Nomenklatura územních statistických jednotek (Nomenclature of Units for Territorial Statistics)

OP - Operační program

OP LZZ - Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

OPPA - Operační program Praha Adaptabilita

OP VK - Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Phare - Poland- Hungary Aid for Restructuring Economy

REGIS - program integrace nejdlejších regionů

RECHAR - program přeměny důlních oblastí

RESIDER - program přeměny hutních oblastí

ROP - Regionální operační program

SAPARD - fond financování přípravy kandidátských zemí na společnou zemědělskou politiku Unie

SOZS - Strategické obecné zásady Společenství pro soudržnost

SWOT - Strong, weaknesses, oportunities, threats (Analýza silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb)

VAE - validation des acquis de l'expérience (akreditace předchozích zkušeností) – klíčový nástroj v celoživotním vzdělávání

VŠPS - Výběrové šetření pracovních sil

13. Přílohy

Příloha č. 1

Operační program ESF			Kredit EU pro ESF		Veřejné státní výdaje		Výdaje v soukromém sektoru		Celkem			
			Credits UE FSE		Dépenses Publiques Nationales		Dépenses Privées		Dépenses Publiques		Coût total	
			(€)	%	(€)	%	(€)	%	(€)	%	(€)	%
Francouzské regiony Maquette=finanční plán Programmé = odsouhlasené suma Payé = použité, zaplacené suma	Languedoc-Roussillon	Maquette	155 249 200		113 357 025		45 824 162		290 620 235		314 380 477	
		Programmé	114 002 048	74,0	157 680 250	148,2	37 559 720	81,9	282 801 318	108,9	320 591 098	101,9
	Limousin	Maquette	44 779 654	29,6	73 531 510	64,9	24 533 220	53,4	119 311 170	44,0	142 944 390	45,4
		Programmé	61 012 061	71,4	98 247 400	131,5	14 089 035	30,2	80 200 350	29,8	103 300 211	32,2
	Lorraine	Maquette	26 400 607	17,4	51 383 250	134,0	8 040 891	17,6	67 784 248	24,9	84 724 607	27,3
		Programmé	16 089 613	10,5	28 400 928	74,4	10 509 277	23,0	44 550 310	16,3	55 102 303	17,3
	Midi-Pyrénées	Maquette	127 000 041	83,2	94 305 726	74,2	33 719 901	73,3	221 364 647	81,3	266 114 640	83,3
		Programmé	65 783 040	43,5	105 520 120	112,9	36 174 512	77,0	182 263 143	66,3	228 458 055	70,7
	Nord-Pas-de-Calais	Maquette	36 339 410	23,8	44 943 260	47,6	11 378 756	24,7	61 283 024	22,3	62 859 782	19,4
		Programmé	181 004 003	118,8	141 176 594	149,1	51 835 271	140,4	332 780 586	121,3	384 915 670	118,8
	PACA	Maquette	130 085 736	86,6	120 380 156	91,3	34 048 023	68,7	260 366 004	78,2	204 414 027	63,8
		Programmé	67 403 653	44,5	70 738 074	49,9	24 308 655	49,9	138 143 827	41,9	182 450 682	42,2
Pays de la Loire	Maquette	377 020 714	247,3	320 600 171	247,3	85 303 872	216,1	600 268 880	200,0	704 051 757	216,1	
	Programmé	259 028 160	172,1	302 222 505	232,7	45 438 130	116,1	582 248 665	190,4	607 894 764	177,2	
Picardie	Maquette	74 829 468	49,1	138 442 876	103,1	48 435 370	124,4	311 268 142	103,1	257 701 511	77,1	
	Programmé	277 520 520	183,1	310 837 033	232,1	87 814 358	224,4	488 148 379	161,3	559 900 688	167,1	
Poitou-Charentes	Maquette	302 881 722	199,8	205 811 824	155,8	61 224 826	156,1	408 363 546	138,1	495 598 152	148,1	
	Programmé	62 880 295	41,1	74 140 968	55,8	32 555 623	82,0	127 627 193	41,1	159 830 682	48,1	
Rhône-Alpes	Maquette	159 425 425	104,6	183 254 035	140,1	48 272 422	121,1	353 618 418	114,1	358 237 916	108,1	
	Programmé	153 595 074	100,0	188 473 942	122,7	30 077 575	62,0	342 620 818	109,9	372 118 448	103,0	
TOTAL	Maquette	44 412 094	29,2	81 249 800	59,9	12 369 204	26,0	180 601 884	63,9	195 963 088	59,6	
	Programmé	123 276 216	81,1	90 142 551	68,0	10 415 493	27,6	174 078 015	58,9	154 430 334	47,3	
Celková suma pro regiony	Maquette	28 995 694	19,1	38 227 392	28,7	4 588 403	11,7	94 283 249	31,1	88 801 646	27,0	
	Programmé	127 459 503	84,6	91 181 486	68,7	37 514 829	94,2	219 218 000	71,3	259 732 828	78,4	
Volet national FSE	Maquette	67 045 833	44,4	90 738 831	67,9	16 486 727	42,2	177 784 665	57,1	198 261 591	60,4	
	Programmé	42 639 838	28,4	50 146 020	37,9	10 268 807	26,6	99 788 632	31,2	105 132 437	32,2	
TOTAL POFSE	Maquette	359 988 752	238,1	279 499 557	209,1	76 948 087	197,1	839 169 309	270,1	710 117 490	216,1	
	Programmé	287 334 609	189,1	254 729 942	191,1	60 184 828	153,1	582 064 647	187,1	642 259 374	191,1	
TOTAL POFSE	Maquette	68 005 211	45,1	138 016 931	103,1	57 433 556	146,1	225 021 143	73,1	232 684 732	70,1	
	Programmé	708 309 062	470,1	478 081 097	358,1	228 459 164	581,1	1 181 400 159	376,1	1 110 894 246	336,1	
TOTAL POFSE	Maquette	526 242 678	348,1	383 840 584	287,1	308 662 228	771,1	609 083 282	193,1	1 217 785 491	366,1	
	Programmé	117 047 433	77,1	157 042 941	118,1	38 238 781	97,1	275 740 874	85,1	314 888 885	95,1	
Programme opérationnel FSE			Credits UE FSE		Dépenses Publiques Nationales (DPN)		Dépenses Privées		TOTAL			
			(€)	%	(€)	%	(€)	%	(€)	%	(€)	%
TOTAL			4 464 583 676		3 397 762 198		1 158 446 262		7 832 568 174		9 660 005 462	
POFSE			3 222 810 063	72,2	3 392 862 940	101,7	671 389 273	57,9	6 910 503 494	88,2	7 688 899 769	79,6
Payé			1 041 773 613	23,3	1 578 393 302	46,5	487 056 989	42,1	2 672 888 622	34,1	3 133 581 332	32,4

Données Incoentre Presse au : 01/12/2011

Maquette : maquette financière (en l'absence de maquette active pour les volets régionaux et le volet national, seule la maquette approuvée du programme FSE est renseignée).

Programmé : somme des montants programmés de la dernière programmation validée des dossiers.

Payé : somme des montants payés de la dernière programmation validée des dossiers.

Les pourcentages des montants programmés et payés sont calculés par rapport à la maquette financière.